

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Význam instituce manželství v současné společnosti

Kristýna Vitásková

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kristýna Vitásková

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Význam instituce manželství v současné společnosti

Název anglicky

The significance of the institution of marriage in contemporary society

Cíle práce

Obecným cílem bakalářské práce je zjistit, jaký význam má instituce manželství v současné společnosti. Přesněji, co instituce manželství znamená a jak je manželství vnímáno mladými muži a ženami ve věku od 20 do 31 let, kteří tvoří manželské páry a zda a jak jsou postoje k instituci manželství ovlivněny náboženským přesvědčením.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce (jako předpoklad zpracování části empirické), vychází z prostudování teoretické literatury, odborných zdrojů, pramenů, kronik, materiálů a dokumentů vztahujících se ke sledované problematice tak, aby bylo vymezeno základní pojmosloví vztahující se ke sledované problematice. Empirické části předchází kapitola, která je věnována sekundární a komparativní analýze a studiu dat z již uskutečněných výzkumných šetření a statistických údajů, které jsou zaměřeny na instituci manželství a témata s manželstvím související. Cílem navazující, empirické části práce, je vnímání instituce manželství v současné společnosti zhodnotit pomocí dat z vlastního empirického šetření, uskutečněného pomocí polostrukturovaných rozhovorů se vybranými dotazovanými dvou populací, a to osob bez náboženského vyznání a osob s náboženským (římskokatolickým) vyznáním proto, aby bylo možné získaná data o vnímání instituce manželství mladými dospělými v současné společnosti vzájemně komparovat. Data, získaná terénním šetřením, budou tedy zpracována, analyzována, komparována, vyhodnocena a interpretována.

Doporučený rozsah práce

cca 30 – 40 stran textu

Klíčová slova

instituce, manželství, rodina, mladí dospělí, víra, věřící, katolíci, nevěřící, společnost, tradiční společnost, moderní společnost

Doporučené zdroje informací

- FINCHAM, F. D., BEACH, S. R. H. Marriage in the New Millennium: Is there a Place for Social Cognition in Marital Research? *Journal of Social and Personal Relationships*, 16, 685. 1999. (Databáze Sage.)
- GIDDEN, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 2000. 595 s. přeložil Jan Jařab. ISBN 80-7203-124-4.
- CHALOUPKOVÁ, Jana. SALAMOUNOVÁ, Petra. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. 60 s. ISBN 80-7330-62-1.
- CHMELAROVÁ, Hana. *Proměny současného manželství*. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, katedra psychologie, 2010.
- KASPER, Walter. *Teologie křesťanského manželství*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1997. 110 s. ISBN 80-85959-28-3.
- KASNÝ, Jiří. *Manželství očima kanonického práva*. *Teologické Texty* 2001, č. 5.
- LINHART, Jiří. PETRUŠEK, Miloslav a kol. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.
- MOŽNÝ, Ivo, RABUSÍČ, Ladislav. *Česká rodina, sňatkový trh a reprodukční klima*. Pp. 92-110 in *Zpráva o vývoji české společnosti 1989-1998*. Praha: Academia, 1999.
- OPATRNÝ, Aleš. *Příprava na manželství*. 1. vyd. Praha: Pastorační středisko Praha, 1994. 67 s. ISBN 80-7192-557-8.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Lucie Kocmáňková Menšíková, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2015

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Význam instituce manželství v současné společnosti" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí práce Ing. Lucii Kocmánkové Menšíkové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, odborné vedení, které mi při zpracování této práce poskytla a čas, který mi věnovala během konzultací této práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za pomoc a podporu. V neposlední řadě děkuji informátorům a informátorkám za ochotu a čas, který věnovali mému výzkumu.

Význam instituce manželství v současné společnosti

The significance of the institution of marriage in contemporary society

Souhrn

Práce je zaměřená na význam instituce manželství v současné společnosti z pohledu mladých věřících a nevěřících mužů a žen tvořících manželské páry. Cílem teoretické části je vymezení základních pojmů a stanovení teoretického rámce práce. Empirické šetření zjišťuje, co instituce manželství znamená, jak je chápána mladými dospělými a zda jsou význam a vnímání ovlivněny náboženským přesvědčením. K získání výsledků byl použit kvalitativní výzkum a polostrukturované rozhovory. Vyhodnocená data ukazují, že se manželství v pojetí mladých dospělých, bez ohledu na jejich náboženské vyznání, řadí k institucím s funkcí rodinnou, výchovnou a vzdělávací. Je to dáno upřednostňováním péče o potomstvo, výchovou a předáváním kulturního dědictví, nicméně i tak instituce manželství v současnosti ztrácí na významu. Potvrzuje to stále rostoucí počet kohabituujících párů a více než polovina uzavřených sňatků, jež jsou rozvedeny. Největší rozdíl mezi světským a církevním manželstvím vnímají mladé věřící a nevěřící páry v odlišném pojetí svatebního obřadu. Církevní manželství má trvalou, transcendentní povahu, spojenou s duchovním významem, zatímco světské je chápáno jako pouhý obřad. Rozdílné jsou také uváděné důvody pro rozdělení manželství. Odcizení partnerů a vzájemná disharmonie není relevantním důvodem k rozluce pro dotazované věřící páry, u nichž důvody pro rozloučení manželství striktně stanovuje církevní právo.

Summary

The work is focused on the importance of the institution of marriage in contemporary society from the perspective of young men and women who are couples and are either believers or non-believers. The aim of the theoretical part is to define the basic concepts and determine the theoretical framework of work. Empirical investigation finds out what the institution of marriage is, how it is understood by young adults and whether

the meaning and perception is influenced by religious beliefs. To obtain the results there was used a qualitative research and semi-structured interviews. Evaluated data shows that the concept of marriage according to the young adults, regardless of their religion, have a family, educational and upbringing function. It is given by favoring parental care, education and the transmission of cultural heritage, but even so, the institution of marriage is currently losing its importance. This is confirmed by the ever increasing number of couples only cohabiting and more than half of marriages that are divorced. The biggest difference between secular and ecclesiastical marriage is perceived by young believers and non-believers as a different conception of the wedding ceremony. In religious marriage it has a permanent, transcendent nature linked with spiritual significance, while the secular is seen as a mere ritual. Different are also the reasons given for divorcing. Alienation of partners and mutual disharmony is not a valid reason for separation for interviewed couples who are believers. The grounds for divorcing a marriage in this case is strictly determined by church law.

Klíčová slova: instituce, manželství, rodina, mladí dospělí, víra, věřící, katolíci, nevěřící, společnost, tradiční společnost, moderní společnost

Keywords: institution, marriage, family, young adult, faith, believer, Catholic, atheistic, society, traditional society, modern society

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Cíl práce a metodika	14
3	Instituce v současné společnosti	16
3.1	Instituce	16
3.2	Základní pojetí institucí.....	17
3.2.1	Funkcionální přístup	17
3.2.2	Antropologický přístup	18
3.2.3	Rozdělení podle stupňů volnosti.....	19
3.3	Klasifikace institucí.....	19
3.4	Organizace.....	21
4	Instituce manželství	22
4.1	Manželství z pohledu sociologie	23
4.2	Manželství z pohledu psychologie	23
4.3	Manželství z pohledu ekonomie.....	24
4.4	Manželství z právního pohledu	25
4.5	Historie manželství.....	27
4.5.1	Období středověku	28
4.5.2	Novověk a moderní dějiny.....	29
4.6	Výzkum manželství.....	30
4.7	Manželství na ústupu – změny v současné společnosti	31
5	Pojetí manželství v katolické teologii	33
5.1	Svátost manželství.....	35
5.1.1	Udělování svátosti.....	36
5.2	Překážky k uzavření manželství.....	36

5.2.1	Překážka věku	37
5.2.2	Překážka tělesné neschopnosti.....	37
5.2.3	Překážka trvajícího manželského svazku	37
5.2.4	Překážka různosti náboženství.....	38
5.3	Rodina, manželství a nesezdaná soužití – Papežská rada pro rodinu	38
6	Alternativní podoby partnerského soužití.....	39
6.1	Kohabitace.....	40
6.2	Oddělené domácnosti – LAT	42
6.3	Singles	43
7	Sekundární analýza dat o manželství v ČR	45
7.1	Sňatečnost v České republice.....	45
7.2	Víra a manželství.....	50
7.3	Postoje české veřejnosti k instituci manželství	53
8	Empirické šetření o významu manželství pro mladé katolické manželské páry a mladé manželské páry bez vyznání v současné společnosti.....	58
8.1	Průběh výzkumu a charakteristika dotazovaných	58
8.2	Výzkumná metoda, technika směru dat	60
8.3	Způsob zpracování a analýzy dat	60
8.4	Analýza získaných dat.....	61
8.4.1	Pojetí manželství.....	62
8.4.2	Postavení manželství ve společnosti.....	64
8.4.3	Smysl manželství	68
8.4.4	Funkce a význam manželství.....	72
8.4.5	Faktory vymezující postoje k manželství	76
9	Závěr.....	85

10	Seznam použitých zdrojů.....	90
11	Přílohy.....	94

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Rozdělení institucí podle stupňů volnosti	19
Tabulka 2 - Rozdělení institucí podle Lawlesse	20
Tabulka 3 - Sňatky a bilance manželství v letech 1920 – 1945.....	47
Tabulka 4 - Sňatky a bilance manželství v letech 1989-2013	49
Tabulka 5 - Míra sňatečnosti podle pohlaví a věku v %.....	50
Tabulka 6 - Důležitost životních cílů v % a průměrné hodnoty	53
Tabulka 7 - Souhlas/nesouhlas s výroky o partnerovi a rodičovství - časové srovnání	55
Tabulka 8 - Charakteristika dotazovaných	59
Tabulka 9 - Pojetí manželství	63
Tabulka 10 - Postavení manželství ve společnosti	66
Tabulka 11 - Smysl manželství.....	69
Tabulka 12 - Očekávání od manželství.....	71
Tabulka 13 - Rozpad manželství	75
Tabulka 14 - Věk vstupu do manželství	78
Tabulka 16 - Církevní manželství.....	80
Tabulka 17 - Světské manželství	81
Tabulka 18 - Sňatky a bilance manželství v letech 1946 - 1988	94
Tabulka 19 - Ovlivňující faktory	95
Tabulka 20 - Přínos manželství	96
Tabulka 21 - Zápory manželství	96
Tabulka 22 - Rozpad manželství	97
Tabulka 23 - Nesezdané soužití	97

Seznam grafů

Graf 1 - Srovnání počtu sňatků církevních a civilních.....	51
Graf 2 - Struktura podle rodinného stavu.....	52

1 Úvod

Tématem této bakalářské práce je instituce manželství, přesněji, jaký význam má dnes tato instituce pro současné mladé dospělé manželské páry, jak důležitou roli představuje v jejich životě a jak je jejich názor ovlivněn náboženským vyznáním.

Manželství bylo, a stále je, jednou ze základních sociálních jednotek a typů partnerského soužití v dnešní společnosti i minulosti. Ve společnostech západního typu představuje manželství neodmyslitelnou část citového a sociálního života člověka už velmi dlouhou dobu. V tom, jak byl sňatek v historii různě pojímán, vždy podle zrovna aktuálního uspořádání společnosti, můžeme sledovat, jaké postoje, normy a také stupeň rozvoje měla daná společnost a jak důležitou roli v ní hrál rodinný život.

Životní cyklus člověka je ovlivněn mnoha faktory, stejně tak jako samotný výběr partnera a pohled na ideální vztahové uspořádání. Význam v tomto ohledu hrají například společenské normy a pravidla či genetické předpoklady, které v dané společnosti fungují. Téma manželství je v dnešní době velmi diskutované, protože se zdá, že instituce manželství ztrácí na svém významu a zejména právě pro mladé lidi představuje pouze státem uznané soužití dvou lidí stvrzené úředním dokumentem. Pro současné západní společnosti, ke kterým se řadí i Česká republika je charakteristická pluralizace a individualizace hodnot, životních cílů a identit. Před člověkem se otevírá neomezený svět možností a individuální svobody, který sebou ale zároveň přináší nová rizika a nejistoty, které se objevují také v rodinných vztazích. Manželství už dneska není chápáno jako společenská nezbytnost pro společný život dvou lidí a rozhodnutí, zda do něj vstoupit či ne spadá do ryze osobní volby člověka. Pro mnoho mladých lidí se stává atraktivním nesezdaný partnerský život, ať už z důvodů odmítání společenského klišé, šetření nákladů na svatbu či pochybování o samotném významu manželství pro daného jednotlivce a společnost. Dalším faktorem, který svědčí o změně v důležitosti manželství je stoupající počet dětí, které byly počaty a jsou vychovány mimo manželství v České republice. Vliv na to má především neustálý pokles sňatečnosti, který má dlouhodobý trend. „*V roce 2003 klesl poprvé v České republice roční počet sňatků pod 50 tisíc. Od roku 2004 se počet uzavřených manželství začal opět zvyšovat, avšak ne nikterak výrazně. Výraznější nárůst nově vzniklých manželství přinesl až rok 2007, kdy bylo uzavřeno o 4,3 tisíce manželství*

více než v roce předchozím. Meziroční nárůst byl tehdy dokonce větší než celkový nárůst z období let 2004–2006. Celkem bylo v roce 2007 oddáno 57 157 párů, nejvíce za posledních deset let. V následujících letech ale vstupovalo do manželství stále méně osob a v roce 2011 se v České republice uskutečnilo 45 137 svateb, což bylo nejméně od roku 1918. V roce 2012 se počet uzavřených manželství mírně zvýšil, když bylo zaznamenáno 45 206 manželství” (Český statistický úřad, 2013). Nejen snižující se míry sňatečnosti, ale i klesající stabilita manželství je tedy v současnosti aktuální celospolečenskou otázkou.

Podle výzkumů prováděných v České republice však i přes klesající míru sňatečnosti má manželství pro mladé lidi stále velký význam a představuje důležitý krok v jejich životních plánech. Podle analýz Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí i Centra pro výzkum veřejného mínění pro více než 80 procent Čechů a Češek představuje rodina nejvyšší hodnotou a je nejvýznamnějším životním cílem, stejně jako je největším přáním většiny žen mít děti (Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2013). Odpověď na otázku, jak vnímají manželství přímo samotní mladí dospělí, kteří se již rozhodli do manželství vstoupit, může tedy pomoci dokreslit celkový stav dnešního pohledu na manželství. Zabývat se názorem právě mladých lidí je přínosné z toho důvodu, protože právě oni určují budoucí směřování a vývoj rodinného uspořádání společnosti a tím i celkové směřování společenského systému.

Pokud se zaměříme na odbornou literaturu dostupnou v českém prostředí, která se věnuje manželství, zjistíme, že většina je podložena daty z kvantitativních výzkumů. Pohled na instituci manželství očima kvalitativního přístupu se objevuje v mnohem menší míře a dochází teprve k jeho postupnému rozvoji. Tato práce by tedy mohla pomoci rozšířit oblast kvalitativních studií věnujících se problematice manželství o nový pohled na tuto instituci očima mladých manželských párů a přispět další částí k hlubšímu porozumění společenského fenoménu, kterým manželství beze sporu je.

Významnou úlohu při tvorbě postoje k otázce manželství a životu s partnerem hraje také náboženské vyznání. Tradiční svatba, neodmyslitelně spojená se vstupem do manželství, pro praktikující katolíky probíhá v kostele, kde si novomanželé navzájem udělují svátost manželství. Svatební slib mohou v kostele složit i nepraktikující věřící, ale alespoň jeden z nich musí být pokřtěn a manželství by měla dvojice uzavírat poprvé.

Přestože kostel je v dnešní době jedním ze symbolů svatby, obřady už často probíhají na civilních místech. O manželství se také říká, že se jedná o posvátný svazek, který je spojen a posvěcen bohem a nejde proto již rozdělit. Můžeme nalézt tedy mnoho spojitostí mezi manželstvím a náboženstvím. Česká republika bývá označována za jednu z nejateističtějších zemí. Podle Českého statistického úřadu lze obecně říci, že stupeň religiozity ve srovnání s roky 1991 a 2001 klesl. *„V roce 2001 se k náboženskému vyznání přihlásilo celkem 33,3% obyvatel, v roce 1991 se jako věřící označilo 43,9% obyvatel. Tato čísla poukazují na klesající tendenci. Nejsilnější postavení zaujímá Římskokatolická církev, ke které se při sčítání lidu roku 2011 přihlásilo 10,26% populace České republiky”* (Český statistický úřad, 2001). Ačkoli počet lidí hlásících se k nějakému náboženství klesá, stále tvoří věřící lidé velkou část české populace. Manželství z pohledu církve se v určitých aspektech liší od světského pojetí. Jedním z rozdílů je například nerozlučitelnost církevního manželství, které je platné na celý život a civilním obřadem nekončí. Srovnání pojetí, chápání a postoje k manželství z pohledu mladých věřících a nevěřících manželských párů by mohlo také pomoci přiblížit postavení manželství v dnešní společnosti a porozumění jeho povahy z méně obvyklého pohledu, než kterému se věnuje většina výzkumů a studií zaměřená na manželství.

Tato bakalářská práce bude tedy zaměřena na smysl instituce manželství, její chápání a pojetí, výhody a nevýhody i důvody, proč do manželství vstoupit z pohledu současných mladých dospělých bez náboženského vyznání ve srovnání s mladými dospělými hlásícími se k Římskokatolické církvi. Římskokatolická církev byla zvolena záměrně z důvodu, že tvoří nejpočetněji zastoupenou církev v České republice.

2 Cíl práce a metodika

Obecným cílem této bakalářské práce je zjistit, jaký význam má manželství v současné společnosti. Přesněji, co manželství znamená a jak ho pojmají současné manželské páry, které jsou tvořeny mladými dospělými, tedy muži a ženami ve věku od 20 do 31 let. V empirické části práce tak budou zjišťovány informace, týkající se názoru a postoje k instituci manželství a také to, jak je pohled dotazovaných ovlivněn jejich náboženským přesvědčením. Dílčím cílem je tedy zjištění smyslu a postavení instituce manželství v dnešní společnosti, jejích výhod a nevýhod i důvodů, proč do manželství vstoupit z pohledu mladých dospělých bez náboženského vyznání ve srovnání s mladými dospělými hlásícími se k Římskokatolické církvi.

Bakalářská práce je rozdělena do několika částí. V teoretické části práce je nejprve popsáno, co znamená samotný pojem instituce a jaké je základní pojetí a členění institucí. Následují kapitoly, které už se věnují přímo instituci manželství. V úvodu je manželství nejprve přiblíženo z různých úhlů pohledu, kterými na něj nahlíží různé odborné směry. Následuje popis historie vzniku a vývoje manželského svazku ve srovnání se současným stavem v dnešní společnosti. Důležitou částí teoretické práce je také kapitola, která se věnuje pojetí manželství z pohledu katolické církve. Poslední část je tvořena studiem alternativních forem soužití, které se běžně objevují v dnešní společnosti. Empirické části předchází kapitola, která je věnována výzkumům, statistikám a šetřením, které jsou zaměřeny na instituci manželství nebo témata s ním související. Pro získání informací v této části práce byla použita technika studia dokumentů, přesněji odborné literatury relevantní pro téma této práce, sociologických slovníků a odborných článků. Tato technika patří mezi neinvazivní techniky sběru dat. Mezi přednosti studia dokumentů patří možnost studia výpovědí nedostupných osob a příležitost dlouhodobého porovnávání dat a sledování vývoje pozorovaného jevu.

Empirická část práce se zaměřuje na výpovědi dotazovaných a jejich názory na problematiku instituce manželství u dvou populací a to osob bez náboženského vyznání a osob s náboženským vyznáním a to přesněji katolíky.

Empirický výzkum je prováděn pomocí kvalitativního přístupu. Tento přístup se používá především v případě, kdy je práce zaměřena na pochopení a porozumění zvolenému jevu. Jeho výhodou je získání podrobných, hloubkových výpovědí, které se zkoumají v přirozeném prostředí, kde za přítomnosti stále nových teorií a hypotéz dochází k porovnávání případů, sledování jejich vývoje a zkoumání příslušných procesů. Naopak nevýhodou může být malá reliabilita a oproti kvantitativní analýze nelze v kvalitativním výzkumu zobecňovat na celou populaci. Díky pružnému a nestrukturovanému charakteru ho nelze replikovat. Tím, že pracuje s omezeným počtem jedinců obvykle na jednom místě, mohou nastat potíže se zobecňováním výsledků. Někteří autoři kvalitativní výzkum vidí jako sbírku subjektivních dojmů (Hendl, 2008, s. 50-51).

Kvalitativní výzkum se zaměřuje především na to, jak jednotlivci a skupiny nahlízející na určitý jev. Problém, který si při zkoumání vytyčujeme, není nikdy zcela ohraničený a stále jej při výzkumu vyjasňujeme. Kvalitativní výzkum využívá silně strukturovaný sběr dat a mezi používané techniky patří především sběr dat pomocí dotazníků, nezúčastněné pozorování a polostandardizovaný rozhovor. Data v empirické části této bakalářské práce byly získány pomocí techniky polostandardizovaného rozhovoru. Rozhovory byly vedeny s 12 dotazovanými ve věku od 20 do 31 let, kteří již uzavřeli manželství, mezi nimiž jsou zastoupeny rovnoměrně obě pohlaví, dotazovaní jsou buďto bez náboženského vyznání nebo se hlásí ke katolické víře a splňují kritéria¹, která byla stanovena pro výběr vhodných dotazovaných. Během polostandardizovaného rozhovoru je dotazovanému položena série několika jasně zformulovaných základních otázek. *„Měl by být dodržen postup, při němž jsou otázky kladeny stále stejným způsobem a v tomtéž pořadí. Na základě odpovědí na základní otázky klade tazatel ještě další doplňující otázky, při nichž nechá respondenta odpověď dále rozvíjet, případně se tazatel může ptát na další detaily. Tyto doplňující otázky může mít tazatel předem připravené“* (Majerová, Majer, 1999, str. 69).

Jak již bylo uvedeno, cílem této bakalářské práce je tedy zjistit smysl a význam instituce manželství pro mladé dospělé. Výsledky této práce by poté mohly napomoci hlubšímu pochopení povahy současného manželství a zejména významů, které má pro jedince, což by mohlo přispět k objasnění demografických trendů, které jsou v posledních

¹ Tato kritéria jsou blíže popsána v kapitole s názvem průběh výzkumu a charakteristika respondentů.

letech v popředí zájmů odborníků, tak široké veřejnosti. Výzkum z hlediska svého rozsahu bude proveden na menším vzorku dotazovaných a nelze z něj tedy vyvozovat závěry platné na celou populaci. Může posloužit spíše jako podnět pro rozvoj dalších hypotéz a diskuzí zaměřujících se na tematiku manželství. Z povahy výzkumu je tedy možné, aby na něj bylo později navázáno. Může také posloužit jako předvýzkum k navazující diplomové práci, kde by byly provedeny další výzkumy se širším vzorkem dotazovaných, zpracované více do hloubky.

3 Instituce v současné společnosti

Manželství a rodinu můžeme zařadit mezi jedny z nejstarších společenských institucí. Tyto dva pojmy spolu velmi úzce souvisí a vždy hrály velmi důležitou roli ve vývoji a utváření společnosti. Význam instituce manželství se ale dnes stává velmi diskutovaným tématem a jeho postavení ve společnosti začíná ztrácet na své stabilitě. Pro následný rozbor vývoje a postojů k manželství si nejprve vymežíme, co znamená samotný pojem instituce.

3.1 Instituce

Instituce (původem z latinského *instituere*), což znamená zřizovat, je v sociologickém i antropologickém pojetí v podstatě každý obecně praktikovaný a v dané kultuře předávaný způsob jednání (Velký sociologický slovník, 1996, s. 435). Instituce můžeme tedy charakterizovat jako zavedené, ustálené způsoby a vzorce vzájemného lidského chování, které nám napovídají „jak věci dělat“.

Instituce představují osu každé kultury, jsou považovány za základ specificky lidského způsobu řešení problémů přežití. Institucionalizované chování pomáhá orientaci člověka v prostředí, ve kterém žije, v kultuře, směřuje jeho chování určitým směrem, který je v dané společnosti žádoucí a pomáhá mu naplnit jeho reálné nebo fiktivní potřeby. Schopnost člověka institucionalizovat své jednání je základem kultury, neboť institucionalizované jednání je náhradou pudového jednání zvířat. Člověk se od zvířat liší v té míře, v jaké se jeho instituce liší od jejich pudů. Instituce a pudy jsou dva alternativní způsoby orientace v komplexní realitě (Mucha, 2004, s. 113).

Instituce nejsou závislé na konkrétním chování jediného člověka. Jedná se o nadindividuální útvary, kterých využívá velký počet lidí, přetrvávají v čase a nejsou

omezeny pouze na život jedné generace. Z pohledu dějin sociologie byly instituce definovány různě, ať jako stálé skupiny integrované do společnosti nebo projevy nezbytných kulturních činností² (Velký sociologický slovník, 1996, s. 435). Sociální instituce můžeme považovat za takové nepsané zákony chování, které doporučují, jak se má člověk v určitých situacích správně zachovat. Pokud tak člověk neučiní, může ho postihnout sociální sankce od ostatních členů společnosti.

3.2 Základní pojetí institucí

Definic, kterými lze popsat instituce, existuje mnoho, ale lze je rozdělit do dvou nejčastěji zastoupených typů. Jsou jimi funkcionální a antropologický přístup.

3.2.1 Funkcionální přístup

Funkcionální přístup nahlíží na instituce jako na nástroje, pomocí nichž dojde k uspokojení potřeby společnosti. Toto pojetí rozděluje všechny instituce pouze do dvou skupin vzorů chování a to jednání společensky schváleného, oproti jednání podléhajícímu sankcím (Velký sociologický slovník, 1996, s. 435).

Jedním z představitelů funkcionálního pojetí je například Herbert Spencer, který instituce chápe jako mechanismy, jež pomáhají naplnit určité potřeby celé společnosti. Obdobný názor zastává i C. H. Cooley, který vymezuje instituce jako soustavu norem určených společností, díky nimž dochází ke splnění základních potřeb schváleným způsobem. Tento přístup se může využít například k popisu institucí, jako jsou manželství, příbuzenství, školství, přátelství a apod. Nelze jím však popsat všechny instituce, které se ve společnosti objevují. U úplatkářství, nevěry nebo třeba klientelismu můžeme jen stěží říci, že jsou vyvolány společenskými potřebami. Mírnější verzi funkcionálního přístupu prosazuje B. Malinowsky, podle něhož jsou instituce organizovanými systémy lidského chování, které tvoří relativně trvalé a nezávislé základní prvky každé kultury. Jejich obsahem je kooperativní činnost, která uspokojuje určitou potřebu (Keller, 2006, s. 67).

² **Různé pojetí institucí v dějinách sociologie:**

1. stálé skupiny integrované do společnosti
2. nejdůležitější skupiny uznané společností
3. skupiny s neosobními funkcemi (F. W. Znaniecki, 1945)
4. projevy nezbytných kulturních činností (B. Malinowski, 1949)
5. systematizované a uznávané mravy (G. W. Sumner, 1960)
6. pevně vymezené procedury a rituály (R. M. MacIver, 1931)
7. kombinace norem, statusů a rolí (R. Linton, 1936)

3.2.2 Antropologický přístup

Antropologické pojetí chápe instituce jako nápodobu pudového chování živočichů. Z tohoto pohledu nemají instituce sloužit k naplnění především společenských potřeb, ale jsou zaměřené na člověka, kterému pomáhají v orientaci ve složitém systému sociální společnosti. Šetří jedinci čas, který by musel strávit vymýšlením reakcí na stále se opakující situace (Velký sociologický slovník, 1996, s. 435).

A. Gehlen je hlavním představitelem antropologického pojetí institucí. Popisuje koncepci odlehčení, v rámci níž rozvíjí pojem instituce. Princip této koncepce spočívá v tom, že každý člověk je příslušníkem určité kultury a díky tomu má k dispozici nějaké, již osvědčené vzorce chování, díky nimž může uspokojit své potřeby. Tím, že máme možnost zachovat se podle předem připravených návodů, se zbavujeme starostí s hledáním a vymýšlením vhodného jednání pro uspokojení každé potřeby a dochází tedy k odlehčení. Podle Gehlena můžeme za instituci označit kterékoliv široce praktikované jednání, aniž by bylo oficiálně schváleno či zakotveno v kodexu morálky nebo právním systému dané společnosti. Jako příklad takového chování můžeme uvést úplatkářství, které lidé provozují, ačkoli ho veřejně zavrhují. Instituce nám tedy předkládají postupy, podle kterých se formují vzory lidského chování a díky nimž je lidské chování usměrněno do takové podoby, která je pro společnost žádoucí. Tato daná podoba chování se jedinci jeví jako jediná správná. Lidem žijícím v určité společnosti jsou již od mala, ať už během výchovy, předávání morálních postojů nebo vlivem náboženství, masové komunikace či reklamy vsugerovávány některé institucionální příkazy jednání.

S podobným popisem institucí z antropologického hlediska přichází také Mucha, který společnost popisuje jako institucionální strukturu, která nám předkládá celou škálu typů jednání, podle nichž se můžeme zachovat. Málokdy nastane chvíle, kdy se ocitneme v situaci, během níž bychom museli sami vymýšlet zcela nový typ jednání, podle kterého se příště v dané situaci zachováme. Obvykle máme na výběr pouze mezi typem A a B a obě tyto varianty jsou nám předem předurčeny. Denně se tedy setkáváme s přesně stanovenými modely chování, které musíme využívat (Mucha, 2004, s. 114).

Hlavní rozdíl mezi funkcionálním a antropologickým pojetím institucí spočívá v tom, čí potřeby mají instituce uspokojit. Podle funkcionálního přístupu slouží především k naplňování společenských potřeb. Oproti tomu z antropologického hlediska umožňují

splnění tužeb konkrétních lidí, které ovšem nemusí být vždy společensky žádoucí. Antropologický přístup můžeme považovat za realističtější. Pokud zkoumáme jevy jako politická korupce, úplatkářství, nevěra, prostituce a apod. z jeho úhlu pohledu, nemusíme uměle vytvářet společenské potřeby, které jsou těmito praktikami naplněny. Úskalí, které skrývá antropologický přístup, je v jeho šíři. Můžeme snadno sklouznout k představě, že kulturní instituce je jakékoliv lidské jednání a instituce se stane synonymem pro chování obecně (Keller, 2006. s. 68).

3.2.3 Rozdělení podle stupňů volnosti

Dalším vymezením institucí může být jejich rozdělení z hlediska „stupňů volnosti“ pro jednání jedince ve společnosti, které uvádí Kabele. Ten rozdělil instituce do dvou kategorií a to normativně kontrolních a hrově smluvních institucí (Kabele, 1998, s. 201).

Tabulka 1 - Rozdělení institucí podle stupňů volnosti

Normativně kontrolní	Hrově smluvní
<p>charakteristické heslem: „vše je zakázáno, co není dovoleno“</p> <p>přesně určená sociální pravidla přísné vymezení co máme dělat a jak</p> <p>platí např. v diktátorských společenských režimech a pevně organizovaných společnostech – sekty, armáda apod.</p>	<p>charakteristické heslem: „vše je dovoleno, co není zakázáno“</p> <p>poměrně široce vymezena sociální pravidla volnější pravidla pro sociální interakci vzájemné vyjednávání mezi jedinci co si v určité sociální situaci je možné dovolit</p> <p>platí např. v liberálních spol. režimech a volně organizovaných skupinách typu kluby přátel umění, scházející se spolužáci apod.</p>

Zdroj: Vlastní zpracování

3.3 Klasifikace institucí

Každá společnost lidí má velké množství institucí, které upravují chování člověka v různých životních situacích. Jednotlivé lidské společnosti se od sebe odlišují v tom, do jaké míry institucionalizují každodenní činnosti. Co je ovšem pro většinu společností shodné, jsou problémy, které musí její členové řešit. Lze tedy existující instituce rozdělit do několika hlavních „tematických“ skupin podle oblasti lidské činnosti, kterou upravují. Podle tohoto dělení rozlišujeme například instituce ekonomické, mocenské nebo náboženské apod. Například instituce rodiny jsou spojeny především s potřebou kulturní regulace udržování rodu a spolupráce mezi jednotlivými členy rodiny i členy jiné skupiny

díky uzavření sňatku. Ekonomické instituce kulturně upravují činnosti umožňující přežití v přírodním prostředí. Určují, jak se v dané kultuře vytvářejí a jak se rozdělují prostředky důležité k přežití či zajišťují různou úroveň blahobytu. Náboženské instituce vznikly na popud lidské potřeby vymezení vlastní existence v kosmickém řádu dění a posilují pocit ontologické jistoty. Robert Lawless přiřazuje okruhy problémů, se kterými se každý člověk během svého života setká, k institucionalizovaným formám jejich řešení a klasifikuje základní druhy institucí podle základního problému a typu instituce, která jej řeší (Lawless1996, s. 112-113).

Tabulka 2 - Rozdělení institucí podle Lawlesse

Základní problém	Typ institucí, které jej řeší
životní existence a její zabezpečení	ekonomické instituce
výchova a předávání kulturního dědictví	výchovné a vzdělávací
regulace sexu a péče o potomstvo	rodinné
vztah k neznámému a nepoznanému	náboženské
ochrana a správa mimo příbuzenství	státoprávní
využití a řízení volného času	rekreační
zacházení s nepřizpůsobivými členy společnosti	sanační

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve svém souhrnu tedy kulturní instituce určují způsoby jednání, které chrání skupinu před fyzickým zánikem, bídou, před vnější i vnitřní agresí a před ztrátou pocitu smysluplnosti takto mnohostranně zajišťované existence (Keller, 2006, s. 69).

Jednotlivé instituce dané kultury spolu nesouvisí. Není žádná přímá spojitost například mezi způsobem, jakým lidé v určité společnosti slaví narozeniny a jak si vybírají svého partnera, fungováním školství a průběhem bohoslužby. Naopak, požadavky jedné instituce mohou narušovat požadavky druhé. Příkladem může být instituce trhu proti instituci nezištného přátelství. Ovšem pro většinu kultur je charakteristické přesvědčení o perfektní slučitelnosti jednotlivých institucí a názoru, že právě jejich způsob, jak se zachovat v určité situaci, je ten jediný správný. Ze svého vlastního pohledu tak hodnotí ostatní kultury a dochází tak k etnocentrismu a vzniku kulturních bariér bránících pochopení mezi jednotlivými kulturami (Keller, 2006, s. 69).

Existence institucí umožňuje sociologii nacházet pravidelnosti v na první pohled těžko opakovatelných projevech lidského jednání a umožňuje vyvozovat o tomto jednání zobecňující tvrzení. Instrukce jsou jakýmsi obrazem nadindividuální povahy sociálních dění. Jejich rozbor napomáhá k pochopení jakým způsobem a do jaké míry je určováno individuální jednání a také k pochopení systému přijímání sociálních rolí a problematiky sociální změny apod.

3.4 Organizace

V literatuře je obvykle pojem instrukce rozlišován a srovnáván buďto s obyčejí a zvyky nebo především s pojmem organizace. Pokud se zaměříme na srovnání se zvyky a obyčejí, vychází mnoho autorů zejména z myšlenek W. G. Sumnera. Ten označil zvyky a obyčejí jako základní formy sociálních jevů, které jsou výsledkem předchozího sociálního jednání a také předepsanou linií pro jednání přítomné i budoucí. Lidé s nimi souhlasí a svým vlastním chováním je vědomě či nevědomě opakují. Instrukce jsou naopak uvědomované a racionalizované. Jejich dodržování se snažíme rozumově obhájit.

Vymezení institucí vůči organizacím bývá většinou jednoznačné. Jako instrukci můžeme označit například manželství, rodiče, soudnictví nebo vzdělání. Avšak školu, banku nebo armádu považujeme za organizace. Instrukce je styl, kterým se chováme. Kdežto organizaci tvoří lidé, kteří něco určitým způsobem dělají. Ve svém životě jsme členy mnoha organizací, ale nikdy nemůžeme být členy žádné instrukce. Pokud chceme v nějaké kultuře žít a spolupracovat s lidmi, kteří ji tvoří, musíme znát její instrukce. Pochopit cizí kulturu můžeme nejlépe tak, když zjistíme, jak fungují její instrukce (Keller, 2006, s. 68).

Organizace můžeme chápat v širším a užším smyslu. V širším pojetí je organizace podmnožinou instrukce, protože způsob, jakým se lidé organizují, je jedna z částí řešení, jak se lidé vypořádávají se svými problémy. Častější je však pojetí organizací v užším smyslu, kdy představují konkrétní podobu určitého sociálního útvaru. Příkladem může být nemocnice a vězení. Nemocnice představuje organizaci instrukce zdraví a vězení je organizace instrukce nápravy.

Instrukce je takovým návodem, jak řešit určité problémy v dané kultuře, kdežto organizace je způsob, kterým řídíme svoji činnost během vypořádávání se vzniklou situací, jelikož většinu aktivit člověk vykonává v kontaktu s druhými lidmi, ne pouze izolovaně. Instrukcionální chování ve velké míře přímo vyžaduje nějaký typ mezilidské kooperace.

Spolupráce sebou přináší určité mocenské rozdělení rolí, které panuje během vzájemného kontaktu. Každá organizace tedy představuje určité uspořádání moci mezi lidmi. Žádnou organizaci nemůžeme považovat za mocensky neutrální. U všech se setkáme s rozdělením moci, jen u jednotlivých organizací nemusí být toto rozdělení vždy stejné (Mucha, 2004, s. 101-121).

4 Instituce manželství

Instituce manželství prošla v průběhu lidských dějin řadou proměn. Byla nucena reagovat a přizpůsobovat se řadě sociálních změn, které jednotlivé etapy společenského vývoje přinášely. Rozdílné kultury a civilizace nahlížely na pojetí společného soužití muže a ženy velmi odlišně a měly i rozdílné obřady či rituály, které stvrzovaly manželské spojení. Ani současná moderní doba není výjimkou a instituci manželství nelze považovat za neměnnou. Je tomu právě naopak. V dnešní společnosti, zejména v západních civilizacích, se objevují různé formy a alternativy k manželství a společnému partnerskému soužití. Je to reakce na podmínky a trendy, kterými se vyznačuje dnešní moderní společnost.

Co však zůstává pro instituci manželství stále stejné, ať na něj pohlížíme očima starověké civilizace nebo moderního člověka, je jeho základní funkce pro vytvoření rodiny a výchovu dětí. Dalšími aspekty, které neodmyslitelně patří k manželství, jsou vzájemná podpora a pomoc manželů, ekonomické zázemí a státem i společností uznaná legitimní forma společného soužití dvou jedinců. Jak však uvádí Anthony Giddens „*Sňatkem dvou partnerů se stávají příbuznými nejen oni sami, ale i jejich rodiče, sourozenci a další pokrevní příbuzní každého z nich*” (Giddens, 1997, s. 156).

Manželství se věnuje a zabývá se jím řada vědních disciplín, jako je sociologie, antropologie, psychologie, pedagogika nebo právo. Každá z těchto věd na něj však pohlíží podle svého primárního zaměření, avšak srovnáme-li jednotlivé definice manželství, které se v daných disciplínách objevují, zjistíme, že jsou si mnohdy obsahově velice podobné či dokonce stejné.

Dále zde budou uvedeny různé definice manželství podle toho, jak na ně nahlíží daná vědní disciplína.

4.1 Manželství z pohledu sociologie

Dle Sociologického slovníku je manželství definováno jako „*právní vztah zavazující muže a ženu ke společnému životu...*“ (Jandourek, 2001, s. 195). Giddens přichází s podobnou definicí, kdy říká, že „*manželství můžeme definovat jako sociálně akceptovaný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci.*“ Rodinu a manželství v západní společnosti charakterizoval Giddens několika hlavními body. Jedním z nich je monogamie, která je stanovena zákonem, ovšem přihlédneme-li k vysoké rozvodovosti, můžeme hovořit spíše o sériové monogamii. Jedinec během svého života může vystřídat hned několik manželských partnerů, nelze jich mít však více najednou. Navíc značné procento osob se vyznačuje tím, že má i mimomanželské sexuální styky. Dalším hlavním bodem je pak představa romantické lásky, ze které vzejde manželství. Hlavní podmínkou sňatku se stává vzájemné porozumění a přitažlivost partnerů. Naše představy ovšem nemusí být naplněny a stále větší důraz na osobní uspokojení v manželství zvyšuje naše nároky, které mohou zůstat nesplněny, což je vidět i na stále se zvyšující rozvodovosti.

Sociologie zdůrazňuje především, že v moderních vyspělých společnostech spadá výběr partnera a uzavření manželství do tzv. soukromého řádu. Kdežto ve společnostech méně vyspělých, tradičních nebo venkovských se manželství zařazuje spíše do ekonomického a politického řádu. Ovšem manželství i nadále zůstává v naší kultuře jako hlavní prostředek reprodukce společnosti (Boudon, 2004, s. 162).

4.2 Manželství z pohledu psychologie

Manželství představuje stabilní párový vztah, skrze nějž se naplňují mnohé lidské psychologické potřeby. Poskytuje partnerům vzájemný pocit jistoty a zázemí oproti dynamickému a nestabilnímu vnějšímu světu. Dává příležitost seberealizace ve vztahu a jistotu v budoucnosti. Manželství se může stát také určujícím faktorem, který stanoví naše postavení ve společnosti. Také díky tomuto rysu se instituce manželství velmi výrazně odlišuje od ostatních partnerských vztahů, které jsou založené například pouze na sexualitě nebo romantických představách. Je to tedy způsob zakládající unikátní formu partnerského svazku (Gergen a Gergen, 2003, s. 89). Rozhodnutí, zda vstoupit či nikoliv do svazku manželského, je velice významná volba, která ovlivňuje další životní dráhu jedince. Podle Říčana je tedy zcela na místě tlak vyvíjený ze strany rodiny, přátel,

společnosti, medií či sdělovacích prostředků, který snad ještě v dnešní společnosti existuje a podporuje tak mladé lidi k uzavření sňatku. Tento nátlak „pomůže najít správnou cestu i mnoha mladým lidem, kteří by jinak dlouho tápali, příliš pomalu by se odpoutávali od rodičů nebo by setrvali v jiných vztazích, v nichž se cítí dobře, ale které nemohou vyústit do manželství“ (Říčan, 2004, s. 246).

Pokud se na manželství zaměříme z vývojového pohledu jedince, představuje přijetí společensky vymezeného životního stylu dospělosti, který se vyznačuje specifickými hodnotami, stylem komunikace, normami a strategiemi řešení konfliktů. Uzavřením manželství je jedinci přidělen nový statut, který je sociálně žádoucí. Manželská role se stává významnou součástí osobní identity jedince (Vágnerová, 2000, s. 324).

4.3 Manželství z pohledu ekonomie

Manželství, partnerské vztahy ale i jiné sociologické jevy či problémy bychom asi prvotně označili jako témata, která spadají především do hledáčku zájmu věd, jako je sociologie nebo psychologie. Toto mylné zdání vyvrací americký ekonom Gary Stanley Becker³, který jako jeden z prvních využil ekonomické teorie k vysvětlení problémů spadajících spíše do oblasti sociologie, jako je například rasová diskriminace, zločin, trest, narkomanie a velmi podrobně se zabýval ekonomickou analýzou sňatku, rozvodu a témat spojených s rodinou. Ve své knize s názvem „*Pojednání o rodině*“⁴ z roku 1981 pomocí ekonomické terminologie rozebírá témata, jako je volba budoucího partnera, rozvod a počet dětí v rodině. Člověk jako racionálně uvažující tvor touží po maximalizaci svého užitku. Pomocí srovnání nákladů a výnosů se rozhodujeme, jak bychom přirozeně dosáhli co nevyššího zisku. Becker aplikuje tuto klasickou ekonomickou analýzu nákladů a výnosů (cost-benefit analýza) na všechny aspekty spojené s manželstvím. Lidé se rozhodnou vstoupit do manželství poté, co si myslí, že jim přinese větší potěšení než život o samotě nebo pokračování v hledání jiného životního partnera. I to, kolik je v rodině dětí, ovlivňuje porovnání nákladů s potěšením z výchovy dítěte. To je také jeden z důvodů, proč se

³ Nositel Nobelovy ceny za ekonomii z roku 1992 za rozšíření sféry mikroekonomické analýzy na nové oblasti lidského chování a lidských vztahů, včetně chování netržního (Library of economics and liberty).

⁴ Manželství je zde popsáno jako trh, který je realizován za podmínek polygamie nebo monogamie. Předmět směny na tomto trhu představují domácí práce. Manžel na tomto imaginárním trhu přichází s nabídkou výkonu těžší fyzické práce, zabezpečení a sexu. Potencionální manželka oproti tomu nabízí péči o děti, rodinu a zajištění domácí pohody. Dalším vlivným faktorem je poptávka po dětech ve společnosti. Čím je tato poptávka vyšší, tím je vyšší i počet uzavřených sňatků a vyskytuje se méně rozvodů (Becker, 1981, s. 247).

objevují tendence mít menší počet dětí v rodinách, kde žena zastává dobře placené místo, když se snižují přídavky a daňové úlevy na děti nebo když vzrůstají náklady na jejich výchovu a vzdělání.

Pokud srovnáme manželství a kohabitaci z pohledu finanční výhodnosti pro partnery, je manželství v určitých aspektech výhodnější. Společné zdanění manželů a novomanželské půjčky, které zejména v době socialismu motivovaly mladé páry k uzavření manželství, dnes již nefungují, ale ze zákona jsou manželé stále zvýhodněni. Jednou z hlavních daňových výhod je sleva na dani pro manželku nebo manžela bez stálého příjmu nebo v případě, že pobírá pouze rodičovský příspěvek (Zákon o daních z příjmu č. 586/1992 Sb.). Dalším zvýhodněním jsou dědické výhody, kdy pokud jeden z manželů zemře, tak se druhý z manželů podle zákonné dědické posloupnosti zařazuje do první třídy dědiců společně s dětmi zesnulého. V případě, že pár společně žije v nesezdaném partnerství, tak dědický zákon upřednostňuje v první linii děti a rodiče zesnulého (Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. § 1633-1641). Výsadou pouze manželských svazků je také vdovský a vdovecký důchod⁵, na který mají nárok po dobu jednoho roku po smrti manžela či manželky (Zákon č. 589/1992 Sb.). Proti uzavření manželství mohou vystupovat náklady, které jsou spojené s výdaji na svatbu, i když suma na ni vynaložená je v každém jednotlivém případě velmi odlišná a individuální. Pokud se partneři rozhodnou uzavřít sňatek, předpokládá se, že budou sdílet společnou domácnost. Náklady na pořízení bytu nebo domu mohou pro některé novomanžele představovat značný problém⁶. Častým důvodem uzavření manželství bývá také touha mít s partnerem děti a vychovávat je v manželském svazku. Zabezpečení výchovy a vzdělání dítěte může být pro některé manžele, ale i nesezdané s dětmi, také velmi finančně náročné⁷.

4.4 Manželství z právního pohledu

Jak je manželství chápáno z právního hlediska, je popsáno v prvním paragrafu zákona o rodině (Občanský zákoník č. 89/2012 Sb. § 655). Manželství je zde definováno

⁵ Na tento důchod má po zemřelém zákonný partner pouze tehdy, pobíral-li už sám zemřelý starobní nebo invalidní důchod, případně pokud zemřel následkem pracovního úrazu.

⁶ Průměrná cena za byt ve středočeském kraji se v roce 2014 pohybovala okolo 1 322 112 Kč (Hypindex.cz, 2014).

⁷ Na přídavek na dítě z dávek státní sociální podpory mají nárok rodiče, jejichž rodinný příjem je do 2,4 násobku životního minima. Tento přídavek je poskytován ve třech různých výších podle věku dítěte a to od 500 Kč až do 700 Kč měsíčně (MPSV, 2015).

jako „*Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.*“ Je považováno za základní rodinně-právní vztah, jehož obsah, vznik i zánik upravuje občanský zákoník. Za hlavní účel manželství se považuje založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Budoucí manželé by před vstupem do sňatku měli znát charakterové vlastnosti a zdravotní stav jejich partnera, aby mohlo manželství splnit svůj účel. Manželství je možné uzavřít dvojí formou buďto jako občanský sňatek nebo sňatek církevní. V obou případech se uzavírá na základě projevu svobodné vůle oběma snoubenci a to způsobem, který stanoví zákon, tedy souhlasným prohlášením před orgánem státu nebo před orgánem církve. Orgánem státu je matriční úřad, konkrétně obecní úřad, který je pověřen vést matriky. Za orgán církve se považuje registrovaná církev nebo náboženská společnost, které bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštních práv podle zákona o církvích a náboženských společnostech. Jak je uvedeno dále v zákoně, manželský slib se činí veřejně a slavnostním způsobem v přítomnosti dvou svědků.

Snoubenci jsou při uzavírání sňatku povinni prohlásit, že zvážili úpravu budoucích majetkových vztahů, uspořádání budoucího bydlení a hmotné zajištění rodiny po uzavření manželství. Dále jsou povinni souhlasně prohlásit, zda příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným či zda si ponechají svá dosavadní příjmení nebo zda spolu s příjmením společným bude jeden z nich užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí. Ponechají-li si svá dosavadní příjmení, prohlásí, které z jejich příjmení bude příjmením společných dětí (Zákon o rodině – č. 94/1963 Sb.).

V předchozích odstavcích byly uvedeny jen některé pasáže z občanského zákona o rodině. Ale právě některé z nich, jako jsou například vzájemná úprava majetkových vztahů snoubenců, společné bydlení nebo rozhodnutí, zda si ponechat své příjmení či přijmout partnerovo, mohou právě některé mladé lidi odrazovat od vstupu do manželství. Stav, kdy se s partnerem pouze schází nebo již sdílí společnou domácnost, ale nejsou v manželském svazku, jsou pro ně dostačující a těmito záležitostmi se nemusejí zabírat. Nevzniknou mezi nimi například spory kvůli vzájemnému majetkovému vypořádání. Opak může být ale pravdou. Pro někoho představují zákonem pevně stanovená pravidla výhodu. Poskytují pocit jistoty pramenící ze zákonem určených zásad a stabilizují partnerský svazek.

Proč manželství představuje pro zmiňované vědní disciplíny zajímavý předmět zkoumání, vyplývá z jeho postavení v dnešní společnosti. Je patrné rozšiřování názoru o úpadku významu manželství a oslabování jeho důležitosti v životě člověka. Rodinné vztahy prochází zatěžkávací zkouškou v souboji s rozšiřujícím se individualismem a trendem odcizování. Čím dál častěji se diskutuje o alternativních formách soužití a následcích, které destabilizace manželství a rodinných vztahů přinese společnosti.

4.5 Historie manželství

Manželství během chodu dějin mnohokrát pozměnilo svou podobu a společně s tím jak se formovala lidská společnost, měnila své podoby také instituce manželství. V této kapitole jsou tedy popsány hlavní procesy a formy, které se v minulosti objevily a vedly k utvoření současné podoby manželství.

Jako první fáze instituce manželství je považováno tzv. manželství skupinové. Vyznačovalo se obtížným určením biologického otce dítěte a přesného označení manželského páru (Klabouch, 1962, s. 86). Další fází ve vývoji manželství bylo postupné omezování počtu potenciálních sexuálních partnerů k postupnému párovému soužití. Partnera či partnerka byly prvotně vybírány uvnitř své kmenové společnosti. Začaly vznikat složité příbuzenské kmenové systémy, které sebou přinesly tabu incestu. Do období přibližně 8000 let před naším letopočtem datujeme vznik velkorodin. Byly to rozšířené příbuzenské sítě, které se řídily složitými pravidly ekonomických a snubních výměn uvnitř i mezi příbuzenskými velkorodinami. Potencionální partner v tomto období už nemusel striktně pocházet ze stejné kmenové skupiny. Systémy velkorodin byly matrimoniální a nebo matrilokální⁸, ale většinu vědci považují především za patrimoniální a patrilokální⁹, vyskytovat se ovšem mohly i jiné formy (Collins, 1985 in Možný, 2006, s. 145).

Kolem roku 3000 před naším letopočtem v Mezopotámii a Egyptě vznikly první státy jako sociální organizace, které už nebyly ovládány především rodinnými sítěmi. Ke stejné situaci došlo 600 let před naším letopočtem i v Řecku a Číně. Kmenové rodové systémy upadaly a byly nahrazeny patriarchálními domácnostmi, kde vládli muži, kterým

⁸ Muž po sňatku odchází do rodiny manželky, jejich rodičů (nebo do její blízkosti).

⁹ Nový manželský pár se přidá k domácnosti a rodině manželova otce (založí domácnost v jejím dosahu).

patřilo vlastnictví domácnosti. Postavení mužů a žen bylo nerovnoprávné¹⁰ jak ve společnosti, tak i v domácnosti. Upevnilo se párové manželství s důrazem na věrnost manželky z důvodu určení legitimního potomka, který má právo na dědictví. Pro muže tato očekávaná věrnost nebyla pravidlem. Ženicha pro svou dceru vybíral otec podle kvalit, které nápadník projevil v různých soutěžích, kterých se ženich zúčastnil. Řecká klasická společnost tlačila na muže, aby uzavírali manželství. Hlavním motivem uzavření sňatku nebyla láska, ale přivedení na svět mužského potomka, který udrží rodovou linii (Matoušek, 2003, str. 25-28).

Z velkorodin se postupným vývojem vyčlenily individuální rodiny, které představují základní výrobní jednotky, na nichž se postavil společenský život už od otrokářských společností, přes feudální až po kapitalistické společnosti. Stát má čím dál tím větší vliv na rodinou organizaci, ale tento vliv není dosud stále ještě natolik významný (Klabouch, 1962, s. 146, Marušiak 1964, s. 79).

4.5.1 Období středověku

Od období středověku je manželství a rodinný život spojováno především s křesťanstvím. Křesťanská církev společně se státem poté dlouhá staletí určuje podobu instituce manželství. Středověká rodina byla v mnoha ohledech podobná té antické. Stále převládalo dominantní postavení muže a podřízená role ženy, striktně oddělené mužské a ženské role a vázanost rodiny na majetek (dům, hospodářství). Manželství a s ním neodmyslitelně spojená rodina představovaly jak jednotku společenskou, tak i výrobní a výchovnou instituci.¹¹ O vhodnosti budoucího partnera rozhodovaly dynastické a územní zájmy rodiny, přesněji toho člena rodiny, který měl největší moc¹² (Matoušek, 2003, str. 29-32).

¹⁰ Ženy měly v domě vyhrazené místo, kde se především zdržovaly. Na veřejnost vycházely sami co nejméně a přístup ke vzdělání měly také minimální. Vzdělávaly se pouze doma s ženskými členkami domácnosti. Hlavním úkolem vdané ženy byla péče o domácnost a neměla se zajímat o to, co se děje za zdmi domu (Matoušek, 2003, str. 25-28).

¹¹ Společnost ve středověku byla společností stavovskou, kdy každý stav měl jiný životní styl a platily pro něj odlišné právní normy. Za nejvyšší stav byl považován panovník, kterému byla podřízena šlechta (lenici), která sama tvořila druhý stav. Na nejnižším stupni hierarchie stáli venkované, kteří se dělili na svobodné občany a poddané (ti tvořili nejpočetnější skupinu). Zcela mimo tuto pomyslnou pyramidu moci stálo duchovenstvo, jež tvořilo vlastní stav. Velmi rozšířený, především u šlechty, byl kult platonicky zbožňované dámy, který však nebyl spojen se založením rodiny.

¹² Pokud se chtěl vzít pár, který byl ze stavu poddaných, musela jejich sňatek povolit vrchnost. Nutný souhlas vrchnosti se sňatkem poddaných u nás odstranil až Patent o zrušení nevolnictví vydaný Josefem II. v roce 1781.

Stát a církev tvořily dva významné faktory, které značně ovlivňovaly instituci manželství. Jak a v jakém rozsahu se ovšem u každého z těchto faktorů v průběhu dějin měnilo. Ve středověku byla instituce manželství zařazována spíše do soukromé sféry, pokud sňatek nebyl spojen s velkým majetkem. K jeho vzniku stačil obvykle vzájemný souhlas nebo faktické soužití novomanželů. Ustanovení normy souhlasu nebylo nijak právně ošetřeno. Sňatku byl většinou přítomen pouze duchovní, ale hlavním potvrzujícím prvkem manželství byl souhlas snoubenců. Některá manželství byla však těžko prokazatelná, protože při jejich uzavření nebyl přítomen žádný svědek. Tento stav se nelíbil církvi, která žádala zákaz takto uzavíraných manželství a požadovala, aby se každé manželství uzavíralo před duchovním a přítomnými svědky. Instituce manželství se tedy přesunula do veřejné sféry¹³ (Otáhalová, 2004, s. 86).

4.5.2 Novověk a moderní dějiny

V 17. a 18. století se v západní Evropě a severní Americe dostává do popředí v ovlivňování rodiny byrokratický stát společně s rozšiřující se kapitalistickou ekonomikou. Domácnosti začínají být stále více soukromou záležitostí, v níž se začíná oslabovat patriarchální moc.¹⁴ Sňatky přestaly být sjednávány rodiči a hlavní motivací k jejich uzavření se stala touha partnerů žít společně a založit rodinu¹⁵ (Collins, 1985 in Možný, 2006, s.). V 19. století se v některých zemích začaly umožňovat i civilní svatby, které se následně v určitých zemích¹⁶ staly povinnou a jedinou státem uznávanou formou uzavření manželství. V Českých zemích zavedla do praxe alternativní civilní sňatkový zákon legislativa rakouského mocnářství v dubnu roku 1890. Manželství se tak vymanilo z přísné církevní jurisdikce a začalo přecházet do sféry světského práva (Možný, 2006, s. 143).

¹³ K zakotvení této podoby uzavírání manželství došlo roku 1215 na IV. lateránském koncilu, kde bylo manželství prohlášeno za svátost a stala se z něj formální instituce. Roku 1563 se uskutečnil tridentský koncil, od kterého začala být instituce manželství ovládána kanonickým právem a byly zavedeny matriky oddaných (Hrdina, Ignác, Právní vývoj k obligatorní formě). „Až v období církevní reformace dochází k posunu. Luteráni zavedli fakultativní civilní sňatky. Tak se manželství začalo měnit ve veřejnou instituci regulovanou státem. S postupem kapitalismu je stále více chápáno jako státem sankcionovaný kontrakt.“

¹⁴ Ideální podobou rodiny je nukleární rodina, pro kterou je typické, že muž rodinu ekonomicky a sociálně zajišťuje, zatímco žena se stará o domácnost. S novověkou industrializací se pracovní místo přeneslo z rodiny do továrny a obyvatelé se začali stěhovat především do měst.

¹⁵ Souhlas rodičů se sňatkem už nebyl potřebný a stal se pouze takovou dodateční formalitou. Do společnosti tak vstoupil individualizovaný sňatkový trh.

¹⁶ Ve Francii byl umožněn civilní sňatek od roku 1787 a pět let nato byl ustanoven jako jediná státem uznávaná forma manželství. V Anglii byl zaveden od roku 1653.

V druhé polovině 20. století se v evropské společnosti začala prosazovat celá řada změn, která ovlivnila i instituci manželství. Rozdíly mezi rolí muže a ženy v rodině se díky začleňování žen na trhu práce a působení řady ženských hnutí začaly stírat. Společností otřásají témata sexuální revoluce, mění se postoj vůči potratům a nesezdaným soužitím. Velký vliv na rodinu a manželství přinesl také objev a masové rozšíření spolehlivé antikoncepce. Tyto aspekty a nejen ony mají podíl na rozšíření různorodosti rodinných forem, vzestupu rozvodovosti a opakovaných manželství. Zvyšuje se počet nesezdaných soužití před vstupem do manželství, po něm, ale i místo něho. Do popředí společnosti se začínají dostávat individuální zájmy a vynořuje se významná sociální skupina tzv. singles (Možný, 2006, str. 17).

4.6 Výzkum manželství

Výzkumů, které se zaměřují svým obsahem na manželství, různé formy partnerského soužití a rodinu je v odborné literatuře mnoho. Velká část těchto výzkumů byla prováděna na území USA, dále ve státech západní Evropy a také v mnoha dalších ekonomicky vyspělých zemích. Závěry, které vyplynuly z jednotlivých výzkumů a přibližují změny a sociální posuny, ke kterým došlo ve společnosti, jsou platné jak pro území, kde byly výzkumy uskutečněny, tak také pro celou středoevropskou společnost a tím i pro Českou republiku.¹⁷

Výzkumy zaměřené na rodinu a manželství mají v odborné literatuře dlouholetou tradici. Pokud srovnáme podíl kvantitativních výzkumů v porovnání s kvalitativními, je patrné, že v této oblasti dominuje především první typ výzkumu, tedy kvantitativní. Postupným vývojem a vznikem nových trendů v oblasti zabývající se partnerskými vztahy se ale počet výzkumů prováděných pomocí kvalitativních metod zvětšuje. Výzkumy, které byly v této oblasti provedeny, můžeme zařadit do okruhu tzv. „family studies resarch“. V souvislosti s tím, jakým vývojem prošel a jak se změnil v průběhu posledního století

¹⁷ Změna v pojetí institucí jako je manželství a rodina je patrná ve všech moderních společnostech a díky procesu globalizace dochází ve většině těchto zemích k velmi podobnému vývoji a působení stejných sociálních i demografických vlivů na tyto instituce.

pohled na instituci manželství a rodinu, šla ruku v ruce také změna v přístupu, kterým se prováděly výzkumy těchto institucí.¹⁸

Jak se postupně měnil pohled na instituci manželství, jako předmět zájmu výzkumu, uvádí pod heslem manželství v „Encyclopedia of Human Development“ Linda K. Acitelli. Postoj k manželství do 30. let 20. století ovlivňovala především církev. V souvislosti s manželským svazkem se v této době přemýšlelo hlavně o tom, jak docílit „ideálního manželství“, které mělo definovanou podobu podle tradičních náboženských předpisů. Můžeme říci, že až do 30. let manželství nepředstavovalo pro vědecký výzkum relevantní téma. Změna přišla na přelomu 19. a 20. století, kdy se zájem odvrací od manželského ideálu ke skutečným reálným manželstvím. Potíže, které se objevovaly v rodinách a manželstvích, se postupně začaly stávat také problémy sociálními. U výzkumníků se probudila touha řešit problémy vznikající v manželství a především to, jak zlepšit kvalitu jednotlivých manželství. Hlavním záměrem většiny prováděných výzkumů bylo zjištění, co určuje úspěch v manželském svazku.

Ve spojitosti s výzkumy týkajícími se manželství má nezastupitelnou úlohu demografie a sociologie. S tím souvisí také fakt, že instituce manželství byla a v současnosti také je zkoumána především na velkých vzorcích populace. Z výsledků, které byly získány z provedených výzkumů, se snažili vědci popsat individuální faktory, které ovlivňují spokojenost v manželském svazku¹⁹ (Chmelařová, 2010, s. 49). V souvislosti se zájmem klinické psychologie se zvětšila i míra pozornosti, která byla manželství věnována v samotné psychologii. 70. léta představují mezník, kdy započal systematický výzkum manželství v psychologii²⁰ (Fincham, Beach, 1999, s. 686).

4.7 Manželství na ústupu – změny v současné společnosti

V druhé polovině 20. století, především v 70. a 80. letech, se taktéž v České republice proměňovaly obecné vzorce rodinného chování jako na počátku 90. let. Věková

¹⁸ Došlo ke změně témat, na které se jednotlivé výzkumy zaměřovaly a také k obměně způsobu provádění výzkumů, tedy metodologie.

¹⁹ Zjištění různých analýz manželství se začalo stávat přínosným také pro oblast klinické psychologie, kdy se kliničtí psychologové snažili podle výsledků výzkumu navrhnout vhodné terapeutické metody pro zlepšení manželských problémů.

²⁰ Od 70. let se výzkumy zaměřily na témata jako je spokojenost ve vztahu, jeho stabilita, ekonomické aspekty a pozdější dělba práce v manželském svazku. Začal se také rozvíjet komparační výzkum manželství a kohabitanace (Hamplová, 2002, 86).

hranice začátku sexuálního života mládeže se posunula do nižšího věku, tudíž došlo ke zkrácení intervalu mezi dosažením pohlavní zralosti a začátkem sexuální aktivity. Postupně se rozvolňovaly společenské normy týkající se předmanželské sexuality. Byly odstraněny morální a legální sankce, které takové chování postihovaly.

Děti se převážně rodily do úplných rodin (pouze 5% dětí se narodilo mimo manželství). V 70. letech byli rodiče v průměru nejmladšími rodiči v české moderní historii. Průměrný věk matky byl při narození prvního dítěte velmi nízký - 24 let. Pronatalitní opatření ze sedmdesátých let preferoval model dvoudětné rodiny. Vícedětné rodiny představovaly jen marginální skupiny (např. rodiny křesťanské a rodiny romské populace). V této době docházelo taktéž k rozvodům manželství (v 70. letech – 38%, v 80. letech – 42%), ale polovina rozvedených uzavřela do 5 let po rozvodu sňatek nový.

Podle L. Fialové má minimálně 80% mladých lidí představu o fungování úplné rodiny, o mateřských a otcovských rolích, o dělbě práce v domácnosti. Znají také problematiku vztahů manželů, včetně řešení domácích konfliktů a také jejich úspěšnost.

Proměnu partnerských vztahů můžeme považovat za odraz širších celospolečenských proměn. Po politickém převratu v roce 1989 začalo docházet k postupným změnám v demografickém chování v České republice. Změnily se podmínky pro demografickou reprodukci. Po celá devadesátá léta všechny ročníky, které dospívaly do věku, kdy dříve bylo obvyklé mít první dítě, mateřství odkládaly. Otevřely se jim totiž nové možnosti jako např. cestování, podnikání, studium na SŠ a VŠ, ekonomická nezávislost žen.

Na druhé straně docházelo ale i k politickým a ekonomickým změnám. Liberalizace trhu se projevila růstem cen bytů, rušením dotovaného zboží a zvýhodněných nabídek pro rodiny. V souvislosti s tím se zvyšoval počet nezaměstnaných lidí a pro některé rodiny tato situace znamenala propad až k pásmu chudoby (Fialová, 2000, s. 99).

Dnešní mladí lidé uvažují o svých dalších životních krocích a plánech, které mají bezprostřední dopad na jejich názory a postoje vůči manželství a rodičovství. Podstatně více energie a času věnují vzdělávání, hledání zaměstnání a budování profesní pozice a kariéry. Teprve potom uvažují o vlastní domácnosti nebo o rodině. Část mladých lidí,

která vstupuje do manželství relativně brzy po ukončení vzdělání, je ale stále menší, což se negativně odráží v ukazatelích úrovně sňatečnosti.

Trendy současné české rodiny výstižně popsala L. Šulová (2011 s. 153):

- absence očekávání trvalosti vztahu
- oblíbenost soužití mimo manželství
- odklad manželství a rodičovství na neurčito
- odpojení sexuality od rodičovství
- akceptace dvoukariérové rodiny
- nové pohledy na specifickou mužskou a ženskou roli
- zvýšená orientovanost na individuální svobodu
- oslabování pospolitosti a soudržnosti
- činnosti dříve zajišťované rodinou má zajistit společnost

Toto všechno jsou faktory, které odsouvají vstup do manželství či rozhodnutí se pro založení rodiny. Podle V. Haberlové je orientace na materiální blahobyt a pohodlný život ve vztahu k rodině jedním z nejnápadnějších kontraproduktivních činitelů. Na tradiční pozici rodiny útočí celá řada dalších věcí. Zatímco žít pro rodinu a děti se stává, zejména pro mladé lidi, stále méně důležitým, narůstá postupně význam takových plánů, jako je přání dosáhnout co nejvyššího vzdělání a co největšího úspěchu, mít dostatek času pro sebe, pro své zájmy a přátele. Haberlová mluví v této souvislosti o tzv. "drobných" konkurentech rodiny, kteří stejně jako konkurenti nejsilnější (materiální blahobyt), mají společného jmenovatele, kterým je víra v životonosný význam individuální autonomie (Haberlová, 2001, s. 11).

5 Pojetí manželství v katolické teologii

Katolická církev považuje manželství za zvláštní druh smlouvy mezi mužem a ženou, kterou se jeden druhému zcela odevzdávají a vzniká mezi nimi celoživotní svazek zvaný consorcium neboli společenství osudu.

Představy o manželství se i z křesťanského pohledu v průběhu dějin různě formovaly a měnily pod vlivem doby i konfrontace s pohanským pohledem na manželství. V dnešní společnosti se můžeme setkat s kritikou církve, že není schopná se přizpůsobit

požadavkům a vývoji lidské společnosti a oddává se překonaným hodnotám a normám. Na tyto postoje zareagovala Kongregace pro nauku víry ve svém prohlášení *Persona humana*, kde se věnuje některým otázkám sexuální etiky. V tomto dokumentu brání svůj postoj a argumentuje, že tyto zásady plynou ze znalosti Božího zákona a lidské přirozenosti. Nemůžeme je tedy nikdy pokládat za překonané a uvádět je v pochybnost pod záminkou, že nyní žijeme v jiném kulturním prostředí (Kongregace pro nauku víry, 1976, s. 42).

V teologickém pojetí manželství je kladen velký důraz na křesťanskou antropologii a soteriologii²¹. Viditelně se zde projevuje chápání člověka jako jednotlivce, ale zároveň i součásti občanské a náboženské (církve) společnosti. Také je zde kladen důraz na posvátný charakter manželství daný Stvořitelem, povýšený Vykupitelem a udržovaný Duchem svatým (Kašný, 2001, s. 12).

II. vatikánský koncil charakterizuje manželství jako důvěrné společenství života a lásky, které se uskutečňuje manželskou smlouvou neboli neodvolatelným osobním souhlasem²². Láska manželům byla dána z Boží milosti a byla utvořena po vzoru jednoty mezi Kristem a jeho církví. Manželé směřují skrze vzájemnou lásku a úctu k Bohu, cíli a naplnění svého života (*Gaudium et spes*, čl. 48; srv. též KKC § 1603).

V dřívějších dokumentech o manželství, přidržujících se nauky sv. Tomáše, je popsán primární a sekundární účel manželství. Primární účel manželství představuje zplození a následně výchovu potomstva a druhotným smyslem manželství je společenství v lásce, posvěcující oba manžely. Změnu v pohledu na důležitost těchto dvou účelů přinesl II. vatikánský koncil, který se odklonil od tohoto tradičního dělení a jednotlivým smyslům manželství přisuzuje stejnou váhu. Tento posun v chápání manželství se odrazil i v definici manželství z pohledu kodexu kanonického práva „*manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejvnitřnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí, je mezi pokřtěnými povýšen Ježíšem Kristem na svátost*“ (CIC can. 1055).

Definici manželství uvádí také Müller ve své učebnici dogmatiky „*Křesťanským manželstvím se rozumí celistvé, výlučné a osobní životní společenství pokřtěného muže a pokřtěné ženy, uskutečněné ve svobodě. V tomto společenství se zobrazuje sjednocení*

²¹ je součástí křesťanské teologie, která se zabývá naukou o spáse.

Krista s jeho církví a manželství se tím stává účinným znamením posvěcující milosti“ (Müller, 2010, s. 243).

5.1 Svátost manželství

Už ve Starém zákoně nacházíme zmínky o lásce mezi mužem a ženou. Ve vyprávění známých příběhů je vidět křehkost tohoto vztahu, jenž je postaven na Bohem chtěné přitažlivosti, ale také odlišnosti. Starý zákon přistupuje k svazku muže a ženy velmi kladně a to i v ohledu na jeho sexuální projevy. Tématice lásky se věnuje Píseň písní, kde je láska opěvována jako zkušenost lidského štěstí a lidského naplnění, které ovšem není naivně okouzleno sexem, jako jednoho z projevů lásky a odevzdanosti. V knize Genesis je také vyjádřen základní směr antropologie člověka „*Bůh stvořil člověka ke svému obrazu, k Božímu obrazu jej stvořil, stvořil jej jako muže a ženu“* (Gn 1,27). Je zde tedy vidět nevyvratitelná skutečnost, že pouze ve vzájemném vztahu k druhému můžeme dojít k naplnění smyslu života. Vzájemná láska mezi mužem a ženou je z pohledu církve především bezpodmínečné odevzdání se a přijetí druhého člověka, které může pocházet pouze od Boha. Manželství je tedy jak ve své velikosti, tak ve svých mezích konkrétním zpodobněním lidské naděje ve spásu a požehnání. V tomto smyslu můžeme hovořit o přirozené svátosti manželství (Kasper, 1997, s. 42).

Novozákonní pojetí přejímá starozákonní Boží příklon k člověku jako předobraz manželství. V osobě Ježíše Krista se plně ukazuje Boží láska a věrnost k člověku. Ježíš ztělesňuje příchod nového řádu - vykoupení. Tento nový řád se však promítá i do chápání významu manželství, které se stává mimořádným místem křesťanského svědectví víry. V činech Ježíše Krista můžeme nalézt několik velmi důležitých obrazů svátostnosti manželství:

- svazek muže a ženy je předobrazem svazku Krista a církve (Ef 5,21-33)
- vzájemné odevzdání se manželů je motivováno příkladem Krista, který se takto odevzdal své církvi (srov. Ef 5,25n)
- manželství a rodina je v jistém smyslu církví, kde každý má své určené poslání (Fogl, 2006).

Z novozákonních textů je pro křesťany z pohledu na manželství důležitý text v Matoušově evangeliu, ve kterém Ježíš opakuje slova starozákonního textu z knihy Genesis s dodatkem „*Co Bůh spojil člověk nerozlučuj.*“ Těmito slovy je pro katolickou

církev podložena nerozlučitelnost. Novozákonní poselství tedy zdůrazňuje výlučnost a nerozlučitelnost manželského vztahu (Gigliani, 1996, s. 53).

5.1.1 Udělování svátosti

Jak již bylo řečeno, manželství je jednou ze sedmi svátostí. U křesťanského manželství nemůže být oddělována svátost manželství od manželské smlouvy a tedy každé pravé manželství mezi křesťany je samo o sobě svátostí (Lev XIII.; ES 3146).

Manželská smlouva, tj. oboustranné vyjádření vůle snoubenců, tvoří svátostné znamení. Odevzdání se jednoho ze snoubenců druhému, které zaznívá hned v úvodu manželského slibu (Já,...odevzdávám se tobě...), tvoří podstatu svátosti manželství a přijetí této nabídky (a přijímám tě za...) druhým představuje svátostnou formu. U všech svátostí je důležité určení kdo a komu svátost uděluje. V případě manželství jsou oba snoubenci navzájem jak udělovatelé, tak i příjemci. Kněz pouze svolává požehnání na novomanžele, jinak je pouhým svědkem, který dohlíží na to, aby byly splněny všechny náležité podmínky a manželský slib byl složen úplně a veřejně. Manželství může být uzavřeno pouze v případě manželského konsensu, což znamená, že muž a žena chtějí do manželství vstoupit svobodně, beze strachu nebo nátlaku a když jim v tom nebrání žádné další přirozené či církevní závazky (př. již existující svazek či slib celibátu) (YOUCAT, 2011, s. 274).

Aby mohli oba snoubenci uzavřít společné manželství, musí být pokřtěni a přijmout bířmování. Svátost bířmování sice není nutnou podmínkou, ale církev jeho přijetí výslovně doporučuje. Současně by manželství měla předcházet kvalitní pastorační příprava, která pomůže upevnit nebo dokonce vzkřísit víru a duchovní život u těch, pro které svatba bude první příležitostí setkat se ve svém životě s církví.

5.2 Překážky k uzavření manželství

Tak, jako jsou v sekulárním právním systému přesně určeny překážky, které brání snoubencům k uzavření sňatku, je tomu i v kanonickém právu. Překážkou se obecně chápe nějaká vnější okolnost, které božské nebo lidské právo přisuzuje takový právní účinek, že činí osobu neschopnou k platnému uzavření manželství. Velká část z těchto překážek lze příslušnou církevní autoritou podle norem práva zrušit neboli dispenzovat (CIC kán. 1073

a násl.). Jsou ovšem i takové, které nelze dispenzovat a řadíme mezi ně především ty, které vyplývají z přirozeného práva božského i lidského (např. pokrevní příbuzenství).

Dále bude podrobněji uvedeno několik konkrétních překážek, které brání v uzavření manželství.

5.2.1 Překážka věku

Hlavním smyslem této překážky je zajištění alespoň minimální, základní fyzické zralosti snoubenců. Protože zjišťování fyzické zralosti by mohlo být v konkrétním případě velmi obtížné, slouží tu jako právní zjednodušení snadněji verifikované kritérium konkrétně vymezené věkové hranice.

Kanonické právo v případě stanovení hranice překážky věku nyní nejde na hranici předpokládané dospělosti, ale stanovuje v CIC/1983 v kán. 1083 jiný minimální věk pro manželství a tím je 14 let u ženy a 16 let u muže. Tato překážka je dispenzovatelná, ale pouze do hranice dané přirozeným právem (což je nutno v případě eventuální dispenze určit individuálně (Němec, 2006, s. 195).

5.2.2 Překážka tělesné neschopnosti

V případě sexuální impotence (neschopnost k souloži) se jedná o neschopnost nejen dojít k integrálnímu manželství, ale především jde o nemožnost naplnění jednoho z podstatných účelů manželství. Překážka musí existovat v okamžiku uzavření manželství (předcházející), musí být trvalá, resp. nevyléčitelná (což je při dnešních možnostech medicíny problematické); naopak nezáleží na tom, zda je absolutní (nemohu s nikým) nebo relativní (nemohu s konkrétním člověkem).

Překážka tělesné neschopnosti je božského práva a je nedispenzovatelná (Němec, 2006, s. 86).

5.2.3 Překážka trvajících manželského svazku

Jedná se na základě přirozenoprávního principu monogamie o překážku přirozeného práva, a proto jde o překážku nedispenzovatelnou. Zaniká absolutně smrtí jednoho z manželů a rozloučením manželství církevní autoritou; relativně (pravděpodobně) zaniká prohlášením manželství za neplatné od jeho počátku (pravomocným rozhodnutím) a prohlášením manželského partnera mrtvého. Církev uznává za platné (a tudíž

nerozlučitelné) i manželství dvou nepokřtěných, uzavřené podle norem sekulárního práva před orgánem státu (Němec, 2006, s. 90).

5.2.4 Překážka různosti náboženství

Překážka různosti náboženství se zpočátku vyvíjela spolu s řešením otázky smíšených manželství a teprve v novověku se vyčlenila s vlastním právním dopadem. Tato překážka podle kánonu 1086 zneplatňuje manželství, uzavřené mezi katolicky pokřtěným a nepokřtěným (naproti tomu manželství mezi katolicky a nekatolicky pokřtěným - tzv. smíšené manželství - uzavřené podle norem práva je platné, ale bez dispenze ordináře nedovolené). Překážka rozdílnosti kultu je dispenzovatelná za splnění následujících podmínek, stanovených kánonem 1125 a následujícími:

- katolická strana prohlásí, že je připravena chránit se nebezpečí odpadu od víry a poskytne upřímný příslib, že se bude ze všech svých sil snažit, aby všechny děti byly pokřtěny a vychovány v katolické víře;
- o těchto příslibech se včas uvědomí druhá strana tak, že bude známo, že si je opravdu vědoma příslibu a povinnosti katolické strany (nic ale nepodepisuje);
- obě strany se poučí o účelu a podstatných vlastnostech manželství, které žádný z uzavírajících nesmí vylučovat (Němec, 2006, s. 91).

5.3 Rodina, manželství a nesezdaná soužití – Papežská rada pro rodinu

Papežská rada pro rodinu v dokumentu „Rodina, manželství a fakticky existující soužití“ zdůrazňuje cenu manželství vůči fakticky existujícím soužitím. Fakticky existující soužití Papežská rada pro rodinu definuje jako soužití pohlavního typu bez manželství, ve kterém partneři odkládají nebo odmítají manželské závazky (Papežská rada pro rodinu, čl. 2, 2012).

V dokumentu autoři textu uvádí základní rozdíl mezi rodinou založenou na manželství a nesezdaným soužitím. Manželství „není výtvozem veřejné moci, ale je původní a přirozenou institucí, která předchází veřejnou moc.“ V nesezdaném soužití se, na rozdíl od tohoto, sdílí vzájemná přitažlivost, současně ale chybí ono manželské pouto, které má původní veřejnou povahu, na němž se zakládá rodina (Papežská rada pro rodinu, čl. 9, 2012).

Skoblík ve své prezentaci tohoto dokumentu uvádí rozdíly mezi uvedenými formami soužití, i když obě soužití mohou vykazovat hodnoty, které jsou tradičně hledány v manželství. Rozdíl je však v závazku: na jedné straně je forma soužití bez závazku, na druhé se závazkem, jehož odvolání není v moci ani jedné z obou stran (Skoblík, 2001).

Dokument také uvádí skutečnost, že neustálé snižování počtu manželství a vzrůstající počet nesezdaných soužití nelze pouze vysvětlovat jako izolovaný a spontánní kulturní pohyb, nýbrž to vše odpovídá historickým proměnám, ke kterým došlo v současné společnosti. „menší vliv oblasti zemědělství, rozvoj terciární sféry ekonomie, prodloužení středního věku života, nestabilita zaměstnání a mezilidských vztahů, snižování počtu členů rodiny žijících pod jednou střechou, globalizace společenských a ekonomických jevů vedly k snížení stability rodiny a podpořily trend méně početné rodiny“ (Papežská rada pro rodinu, čl. 7, 2012). V dokumentu je kladen velký důraz na nezastupitelnost rodiny založené na manželství.

6 Alternativní podoby partnerského soužití

Instituce manželství už dnes není jedinou, společností akceptovanou, formou soužití partnerské dvojice. Manželská rodina byla v historii vždy preferovanou podobou vztahu, tvořila základní sociální jednotku a manželům přinášela i řadu společenských výhod oproti párům, které žily nesezdaný. V současnosti však nabývají na síle nové formy partnerského soužití a objevuje se velká pluralita podob rodinného života.

Jako nejčastější forma alternativního soužití se označuje kohabitace, kterou lze nazvat též jako nesezdané soužití či trochu paradoxně faktické manželství. Další velmi frekventovanou podobou partnerského vztahu je LAT – Living Apart Together. Partneři, kteří vyznávají tuto formu organizace vztahu, žijí sice společným partnerským životem, ale v oddělených domácnostech.

V neposlední řadě je důležité ještě zmínit asi „nejmladší“ partnerský životní styl a rozmáhající se sociologický fenomén tzv. singles. „Single (z angl., jednotlivý, jediný, svobodný) je jedinec žijící ze svobodného rozhodnutí osaměle, velmi často s pravidelnými sexuálními kontakty a je přesvědčen o výhodách života bez závazků“ (Hartl, Hartlová, 2009, s. 538).

6.1 Kohabitace

Kohabitace je druhou nejčastější formou partnerského soužití ve většině západních zemí Evropy. I přes to, že většina lidí v západních společnostech má v plánu si v budoucnu svého partnera vzít a velký počet z nich do manželství skutečně vstoupí, kohabitace přinejmenším velice ovlivňuje procesy směřující k manželství. Z pohledu některých teoretiků dokonce narušuje legální a sociální základy rodinné struktury definované v naší kultuře především manželstvím (Manning, Smock, 2005, s. 26).

V odborné literatuře je možné nalézt velký počet definic kohabitace s rozdílnými aspekty, na které kladou důraz. Giddens (1997, s. 179) například říká: „*Jako kohabitace se označuje stav, kdy spolu dvojice partnerů žije v sexuálním vztahu, aniž jsou manželi*“. Za nesezdané soužití považuje Fialová a kol. (2000, s. 122) „*Mladý pár, který žije i bydlí ve společné domácnosti a zpravidla také společně hospodaří, aniž by uzavřeli manželství*“. Podobnou definici předkládá také Rabušic (2001, s. 193) „*Partneři mezi sebou mají intimní vztah, společně bydlí a společně hospodaří, avšak nejsou oficiálně sezdáni*“. I z pohledu těchto definic existuje ještě velmi rozsáhlý prostor, jak může být nesezdané soužití realizováno. Pro jednotlivé páry má rozličné významy, může pro ně být aktuální v rozdílných fázích života i tato forma soužití může být upřednostňována z rozdílných důvodů.

Kohabitace se dnes pro většinu mladých lidí stává experimentálním stadiem před vstupem do manželství (Giddens, 1997, s. 179). Během tohoto období se partnerská dvojice postupně sblíží, od počátečního seznámení, přes zahájení sexuálního styku, občasného přespání na noc, až k vytvoření společného vlastnictví, sestěhování a tím vzniku společné domácnosti. Většinou se nejedná o plánované rozhodnutí, ale o něco, co postupem času vyplyne ze vztahu samotného. Toto období je chápáno především jako takové zkušební stádium, během kterého se partnerská dvojice navzájem testuje ve společném životě a zkouší si, jaký by mohl být případný společný manželský život. Přitažlivost této formy soužití je také v tom, že nepředstavuje formální závazek, který je nezrušitelný a tak poskytuje určitý stupeň osobní nezávislosti.

Soudobým trendem v západních společnostech se stalo jasně se zvyšující akceptování nesezdaného soužití ve srovnání s minulostí a to i v situaci, kdy se v takovém soužití rodí a jsou vychovávány děti. Duvander (1999, s. 698) uvádí, že „*ve většině*

západních zemí nastal vzestup počtu nesezdaných soužití v souvislosti s jasným poklesem počtu manželství.“ Takový trend konstatovali v 80. a 90. letech například autoři v Norsku, USA, Švédsku či Austrálii. Vznik nesezdaného soužití vychází z okolností sociální změny jako je celková modernizace společnosti, přístup ke vzdělání, vzdělanost žen a jejich uplatnění na pracovním trhu, ze zvyšování podílu zaměstnaných žen a jejich sociálních jistot (Linhart, Petrušek a kol. 1996, s. 1190). Tyto faktory podporují rozvoj individuality s důrazem na seberealizaci, způsobují výrazné změny v hodnotových strukturách a při tvorbě rodinných rolí a vztahů. „*Liberalizace sexuálních norem, akceptace sexuálního předmanželského styku a rozvoj spolehlivé antikoncepce umožnily v tomto sociálním klimatu oddělit nejen sex od reprodukce, nýbrž i sex od manželství*“ (Linhart, Petrušek a kol. 1996, s. 1190).

Postupný vývoj kohabitace jako alternativy nesezdaného partnerského soužití je možné podle A. Kiernan (in Chaloupková, 2006, s. 71) rozdělit do čtyř etap. Nesezdaná soužití se z počátku týkala pouze okrajových sociálních skupin, ty se postupně proměňovaly v běžnou formu soužití před vstupem do manželství. Následovala další vývojová fáze, kterou bylo akceptování kohabitace jako alternativy k manželství. V poslední etapě došlo ke stírání rozdílů mezi nesezdaným soužitím a manželstvím. Na základě postupného rozšiřování nesezdaného soužití v rozdílných zemích a kulturách dochází k utváření různých typologií těchto soužití. Na ukázkou uvedeme rozdělení alternativních svazků podle Chaloupkové a Šalamounové, které je dělí na kategorie předmanželská soužití, dále na skutečné alternativy k manželství a jako poslední kategorii uvádí LAT²³ (Chaloupková, Šalamounová, 2004, s. 65). Pro srovnání rozdělení Rabušice,

²³ **1. Předmanželské soužití**

- mladí lidé
- obměna fáze namlouvání a chození
- krátkodobé trvání
- vyústění ve svatbu nebo rozvod
- svatba plánovaná teprve v souvislosti s rozhodnutím přivést na svět dítě, většinou současně s těhotenstvím
- model rozšířený a oblíbený od 70. let 20. století

2. Skutečná alternativa k manželství

- přítomnost dětí
- sociálně slabší skupiny
- nižší rodinný příjem, vyšší pravděpodobnost pobírání sociální podpory a sociálních dávek
- lidé se zkušeností s manželstvím – rozvedení a ovdovělí

3. LAT – Living Apart Together

- zařazena jako okrajová forma nesezdaného soužití – nemá všechny znaky nesezdaného soužití

jenž rozděluje nesezdané soužití do čtyř kategorií a to jako soužití po rozvodu, snoubenecké soužití, dočasné soužití a soužití namísto manželství (Rabušic, 2001, s. 173).

V české společnosti je v posledních dvou desetiletích vidět patrná změna k větší toleranci vůči nesezdanému soužití a snižování důležitosti manželství jako instituce. Přesto, pokud se zaměříme na reálné chování partnerských dvojic, je jejich chování ve srovnání s postoji společnosti tradičnější, jelikož berou nesezdané soužití spíše jako předstupeň manželství (Vymětalová, 2000, Černý, 2005, s. 102). To potvrzuje i Chaloupková na konferenci pro rodinou politiku „*Manželství si v České republice udržuje vysokou hodnotu a je považováno většinou české společnosti za nejlepší formu partnerského uspořádání*“ (Chaloupková, 2012, s. 34).

6.2 Oddělené domácnosti – LAT

„Living Apart Together“ neboli akronymem²⁴ LAT je poměrně nový fenomén, který se řadí k nejméně prozkoumaným oblastem sociologie rodiny. Do popředí zájmu se dostal až zhruba v posledních dvaceti letech. Jeho vymezení není úplně jednoduché, protože na něj lze nahlížet z mnoha úhlů pohledu a v současné době neexistuje jednotná definice, na které by se všichni autoři zcela shodli. Za klasickou definici je považováno vymezení LAT podle Levinové a Trosta, kteří jej definují jako vztah dvou lidí, kteří společně tvoří pár, jenž nesdílí stejnou domácnost. „*Oba partneři žijí ve vlastních domácnostech, ve kterých s nimi mohou žít i jiní lidé; definují sami sebe jako pár a vědí, že i jejich blízké sociální okolí je jako pár vnímá. LAT vztah může být podle nich tvořen jak lidmi stejného, tak opačného pohlaví.*“ Zároveň se dá použít pro popis soužití manželských i nemanželských párů (Levin a Trost, 1999, s. 281).

Tak, jako se vedou spory o přesnou definici LAT, nepadá shoda ani v tom, zda je nutné, aby pár praktikoval takovéto soužití úmyslně a mohlo tedy spadat pod pojem LAT. Nebo se jedná spíše o formu soužití, ke které byl pár v podstatě nedobrovolně donucen v okamžiku, kdy nemá prostředky a vhodné podmínky pro společné bydlení a pod pojem Living Apart Together by se neměla zachycovat, jelikož se nejedná o záměrný úmysl. V tomto ohledu mezi autory nepadá shoda a nemělo by tedy docházet k zaměňování

²⁴ Akronymy jsou zkratky hlavně anglických frází složené z počátečních hlásek nebo slabik více slov.

záměrných a nezáměrných soužití LAT, protože každý z nich vyjadřuje odlišné skutečnosti.

Podle Možného je v Česku uspořádání rodinných vazeb, kdy má jedinec partnera, se kterým ale nebydlí, druhou nejčastější formou partnerství bez soužití. Zároveň také dodává, že ve většině případů vzniká z nedobrovolné volby partnerů a je především způsobena bytovou tísň. Představuje tedy takové mezidobí, než pár dosáhne na společný byt (Možný, 2006, s. 260). Tato forma soužití se objevuje především u mladých ekonomicky soběstačných jedinců, kteří využívají své nezávislosti a upřednostňují samostatné soukromé bydlení, ale zároveň naplňují i svou potřebu intimního vztahu. Avšak z pohledu českých partnerství bez soužití tvoří stále největší podíl páry starších lidí a důchodců. V tomto případě mají oba partneři svůj vlastní byt, ve kterém sami bydlí, ale z obav, že by se neměli kam vrátit v případě, že by se jejich vztah rozpadl, se odmítají sestěhovat.

LAT vztahy mohou být někdy zaměňovány s kohabitací. V obou případech se jedná o monogamní intimní vztah, kde však partneři nesdílí bydliště. Srovnání obou pojmů uvádí ve své knize Haskey „*Vztahy living apart together jsou v jednom ohledu stejné jako kohabitace, a to v tom, jak dalece jsou se vztahem seznámení rodiče a příbuzní partnerů a nakolik jej akceptují. LAT-vztahy jsou obecně vnímané jako přirozeně monogamní, jedná se o víc než dočasné, pomíjivé či příležitostné uspořádání*“ (Haskey, 2005, s. 36).

Upřednostňování života v oddělených domácnostech může být pro některé páry i z důvodu čerpání některých výhod, na které by neměly nárok, pokud by žily v manželství nebo společné domácnosti (například podpora státu samostatně žijících matek při péči o dítě a nízkém příjmu).

6.3 Singles

Nezávislí, mladí, kariérou posedlí a bez závazků. Tak by asi charakterizovala většina dnešní společnosti jedince vyznávající životní styl singles. Tento sociální jev se k nám dostal z USA přes západní země EU, kde je již zcela běžným pojmem. U nás tomu tak zatím není, ale tento životní styl se v naší společnosti stále více a více rozšiřuje. Definici pojmu singles uvádí Hartlová a Harl, kteří uvádějí „*Single – z anglického jednotlivý, jediný, svobodný, jedinec žijící ze svobodného rozhodnutí osaměle, velmi často*

s pravidelnými sexuálními kontakty, je přesvědčen o výhodách života bez závazků, v současné době stoupající trend v USA, kde tvoří až polovinu všech domácností. Evropský trend se pozvolna přibližuje.“ Z psychologického pohledu se jedná o jedince, kteří se zbavují odpovědnosti za druhého, příp. za rodinu a nejsou schopni se omezovat (Hartlová, Hartl, 2000, s. 538).

Z pohledu Cargan a Melko (1998 in Radimská, Tomášek 2003, s. 10) se takto označuje skupina relativně mladých lidí ve věkovém rozmezí od 25 do 45 let, jenž si na základě vlastního rozhodnutí zvolili život po delší dobu bez stálého partnera, aby mohli rozvíjet jiné než prorodinné životní strategie.

Fenomén singles se neustále vyvíjí a s tím se mění i samotný obsah toho pojmu. Vytvářejí se nové a upravují staré typologie tohoto fenoménu. Za jednu z nejzákladnějších typologií je považováno rozdělení dle Petera Steina z počátku 80. let 20. století. Jako kritérium rozčlenění do čtyř základních skupin si zvolil dobrovolnost (respektive nedobrovolnost) svého stavu a trvalost (respektive dočasnost) plánovaného či nuceného setrvání v tomto stavu. Podle tohoto kritéria tedy Stein rozdělil singles do čtyř kategorií (In Tomášek, 2003, s. 227).

- 1) **Dobrovolní dočasní** (Voluntary temporary singles) – tedy ty, jenž jsou momentálně z vlastní vůle svobodní, do budoucna však předpokládají svůj vstup do manželství;
- 2) **Dobrovolní trvalí** (Voluntary stable) - zde se řadí osoby, jenž z vlastního rozhodnutí žijí mimo instituci manželství a ani do budoucna se tohoto stavu nehodlají vzdát;
- 3) **Nedobrovolní dočasní** (Involuntary temporary) - partnera sice hledají, ale v současné době se jim nedaří ho nalézt;
- 4) **Nedobrovolní trvalí** (Involuntary stable singles) – trvale se jim nedaří nalézt stálého partnera. Přestože nejsou se svým stavem spokojeni, rezignují a přijímají identitu spojenou se single životem.

V současné společnosti se můžeme setkat také s označením „generace singles“, které je dnes spojováno především s mladistvým životním stylem. Pro tyto „generace“ je typické, že žijí v jednočlenné domácnosti nebo společně se svými vrstevníky v jednom bytě. Vstup do manželství odkládají na pozdější období z důvodu užívání si nezávislosti a spokojenosti s tímto stavem. Jejich hlavní motivací je především větší prostor věnovat se

kariéře, svým vlastním zálibám a možnost vstupovat do více sexuálních vztahů (Jandourek, 2003, s. 119). Dalším důvodem, proč je partnerství a sňatek posouváno do pozdějšího věku může být přesvědčení, že jedinec doposud nepoznal toho pravého. Někteří jedinci uvádějí také jako faktor pro volbu života singles strach z nového vztahu po předešlé nevydařené zkušenosti nebo, že člověk o kterého by měli zájem, je zadaný. Někteří zase nevidí žádný důvod, proč by se měli odstěhovat z domácnosti svých rodičů a osamostatnit se. Dle Radimské, ale většina z nich nakonec vstoupí do nějakého více či méně trvalého vztahu (Radimská, Tomášek, 2003, s. 10).

Instituce manželství z pohledu singles není většinou vnímána jako něco negativního, ale naopak mnoho zástupců singles uvádí, že s uzavřením sňatku v budoucnu počítá, přestože s prodlužujícím se odkládáním se šance na uskutečnění této představy snižují. Přispívá tomu také fakt, že odkladem manželského života si jedinec více zvyká na životní styl svobodného člověka a hůře se pak dokáže přizpůsobit partnerskému životnímu stylu (Tomášek, 2003, s. 32).

7 Sekundární analýza dat o manželství v ČR

Postavení manželství a jeho význam v dnešní společnosti je, jak bylo již zmiňováno, velmi diskutovaným tématem. Objevují se názory, podle nichž se jedná o překonanou instituci, jejíž funkce může plně nahradit čím dál více se rozšiřující kohabitace. Těmto názorům přisvědčuje i vývoj různých demografických ukazatelů, jako je sňatečnost, která má v posledních letech klesající tendenci. Dále zvyšující se počet rozvodů a nárůst dalších ukazatelů, jako je například zvyšující se počet narozených dětí mimo manželství, které svědčí o oslabování důležitosti manželství v životě jednotlivce. V následující části práce bude zobrazen vývoj sňatečnosti v České republice společně s faktory, které měly vliv na současný stav míry uzavírání sňatků. Následně budou popsány postoje české veřejnosti k instituci manželství, uzavírání sňatků a názory na důležitost a význam této instituce pro společnost.

7.1 Sňatečnost v České republice

Vývoj sňatečnosti v České republice je možné rozdělit do tří etap. První etapa v sobě zahrnuje období od vzniku Československa, tedy od roku 1918, až do skončení

druhé světové války roku 1945. Pro toto období je typické, že sňatek uzavíral velký počet lidí a zároveň docházelo ke snižování věku, ve kterém snoubenci vstupovali do manželství. Jedním z faktorů, který ovlivnil počet uzavíraných manželství v tomto čase a také zvýšenou porodnost, byl příchod přívětivější doby pro vstup do manželství a zakládání rodiny. Předchozí období první světové války nepředstavovalo ideální sociální situaci vhodnou k uzavírání sňatků a výchově potomků. Po době nestability přišlo tedy jakési kompenzační období, které sebou přineslo zvýšení již zmiňovaných demografických ukazatelů. Další významnou změnou, jež ovlivnila věk snoubenců, bylo snížení minimální věkové hranice přípustné pro vstup do manželství na 21 let. Došlo také k zavedení nových možností do právního řádu, jak ukončit manželství a to rozvodu od stolu a lože a rozluky (Kučera, 1996, s. 43).

Největšího minima sňatečnosti bylo v této první etapě dosaženo roku 1935 díky vlivu hospodářské krize, jak lze vidět také níže v tabulce č. 3. Určité překvapení ve vývoji sňatečnosti přinesla druhá světová válka. Dalo by se očekávat, že v tomto opět nestabilním období se bude počet uzavřených sňatků snižovat. K tomu ovšem nedošlo a úroveň sňatečnosti si zachovala kladné hodnoty. Vysvětlením tohoto vývoje je snaha obyvatel vyhnout se totálnímu pracovnímu nasazení, tudíž se zvýšil počet uzavřených manželství a ženy se pokoušely co nejdříve otěhotnět (Dimitrová, 2007, s. 30). V následující tabulce je zaznamenán vývoj počtu uzavřených sňatků společně s počtem ukončených sňatků v jednotlivých letech během první etapy vývoje až do roku 1957, ve kterém byl zjištěn dosud nejnižší počet uzavřených sňatků od začátku sledovaného období, tedy roku 1920. Jedná se o velmi nárazový roční pokles, protože v následujících letech již docházelo ke stálému a pozvolnému zvyšování počtu sňatků. Nižší úrovně než roku 1957 bylo poté dosaženo až roku 1994. V tabulce je dále dobře patrný vysoký počet uzavřených manželství po konci první světové války, kterému se co do počtu uzavřených manželství přiblížilo pouze období mezi roky 1928 až 1930. Čistý přírůstek manželství na tisíc obyvatel se ale v těchto dvou letech, oproti období po roce 1918, snížil z hodnoty větší než sedm na čtyři.

Tabulka 3 - Sňatky a bilance manželství v letech 1920 – 1945

Rok Year	Počet sňatků Marriages	Počet zaniklých manželství Dissolved marriages					Čistý přrůstek manželst ví Net increase in marriage s	Podíl zaniklých manželství (%) Dissolved marriages (%)			Čistý přrůstek manželst ví na 1 000 obyvatel Net increase in marriage s per 1 000 populatio n
		rozvode m Divorce	prohlášení m za neplatná Annulmen t	úmrťím Death		celkem Total		rozvodem a prohlášení m za neplatná Divorce and Annulment	úmrťím Death		
				muže Males	ženy Females				muže Male s	ženy Female s	
1920	135 714	3 618	18	31 687	24 169	59 492	76 222	6,1	53,3	40,6	7,6
1921	125 417	4 902	24	28 976	21 212	55 114	70 303	8,9	52,6	38,5	7,0
1922	107 341	5 523	43	31 039	21 773	58 378	48 963	9,5	53,2	37,3	4,8
1923	98 922	4 683	45	28 365	20 008	53 101	45 821	8,9	53,4	37,7	4,5
1924	95 786	4 566	69	29 949	20 461	55 045	40 741	8,4	54,4	37,2	4,0
1925	96 787	4 585	60	30 643	20 472	55 760	41 027	8,3	55,0	36,7	4,0
1926	96 175	4 448	27	30 822	20 765	56 062	40 113	8,0	55,0	37,0	3,8
1927	96 294	4 625	37	33 162	21 808	59 632	36 662	7,8	55,6	36,6	3,5
1928	102 264	4 768	30	32 597	21 382	58 777	43 487	8,2	55,5	36,4	4,1
1929	104 498	4 650	32	35 326	22 230	62 238	42 260	7,5	56,8	35,7	4,0
1930	101 158	4 962	18	32 529	20 119	57 628	43 530	8,6	56,4	34,9	4,1
1931	96 349	5 252	110	34 059	21 091	60 512	35 837	8,9	56,3	34,9	3,3
1932	95 075	5 171	33	33 721	20 937	59 862	35 213	8,7	56,3	35,0	3,3
1933	92 433	5 240	36	33 896	20 882	60 054	32 379	8,8	56,4	34,8	3,0
1934	87 247	6 038	30	33 444	20 116	59 628	27 619	10,2	56,1	33,7	2,6
1935	85 247	6 359	32	35 196	20 991	62 578	22 669	10,2	56,2	33,5	2,1
1936	88 486	7 552	54	34 921	21 228	63 755	24 731	11,9	54,8	33,3	2,3
1937	93 309	7 268	46	35 746	21 128	64 188	29 121	11,4	55,7	32,9	2,7
1945	80 133	9 410	8	34 154	16 805	60 377	19 756	15,6	56,6	27,8	2,5
1946	93 909	11 711	21	27 292	14 339	53 363	40 546	22,0	51,1	26,9	5,0
1947	97 815	10 409	19	28 291	14 587	53 306	44 509	19,6	53,1	27,4	5,1
1948	95 844	10 834	22	28 206	14 222	53 284	42 560	20,4	52,9	26,7	4,8
1949	93 898	10 625	20	30 110	14 745	55 500	38 398	19,2	54,3	26,6	4,3
1950	95 166	11 312	16	29 861	14 459	55 648	39 518	20,4	53,7	26,0	4,4
1951	91 333	10 261	13	30 264	14 249	54 787	36 546	18,8	55,2	26,0	4,1
1952	78 579	11 219	12	29 520	13 799	54 550	24 029	20,6	54,1	25,3	2,6
1953	70 309	9 897	12	30 740	13 742	54 391	15 918	18,2	56,5	25,3	1,7
1954	70 720	9 989	13	31 838	13 919	55 759	14 961	17,9	57,1	25,0	1,6
1955	71 263	12 221	14	30 572	13 348	56 155	15 108	21,8	54,4	23,8	1,6
1956	80 701	12 809	15	30 757	13 203	56 784	23 917	22,6	54,2	23,3	2,5
1957	62 760	12 521	17	32 423	13 703	58 664	4 096	21,4	55,3	23,4	0,4

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

Druhá etapa vývoje sňatečnosti je charakteristická obdobím socialismu. Vyznačuje se velmi vysokou úrovní počtu uzavřených sňatků a nízkým věkem vstupu do manželství. Věk, ve kterém se partneři rozhodli uzavřít manželství, ovlivňoval větší počet faktorů, kterými byly například opět snížená minimální věková hranice nutná k uzavření platného manželství na 18 let. Dalšími okolnostmi byly poměrně nízké podíly mladých lidí studujících na vysokých školách, zanedbávání vzdělání, omezené příležitosti seberealizace, plná zaměstnanost a také u mužů povinnost absolvovat povinnou vojenskou službu zpravila do 21 let (Fialová, 2006, s. 92). Antikoncepce v této době nebyla příliš rozšířená a tak často nechtěná těhotenství také ovlivnila vstup do manželství. Vláda se snažila podporovat vznik nových manželských párů a zakládání rodin. Byly zavedeny různé novomanželské půjčky, které byly tím výhodnější, čím měla rodina větší počet dětí. Rozrostla se i bytová výstavba (Možný, 1991, s. 25). Vývoj sňatečnost, během druhé etapy, zobrazuje tabulka v přílohách s názvem Sňatky a bilance manželství v letech 1945-1988.

Poslední etapou je období od zlomového roku 1989 až po současnost. Celá tato doba je charakteristická postupným snižováním počtu uzavřených manželství, které dokresluje i níže uvedená tabulka číslo 4. Jediné výrazné odchýlení z tohoto trendu představuje rok 1990, kdy počet uzavřených manželství oproti předchozímu roku výrazněji stoupl. Bylo to zapříčiněno oznámením bankovních domů o poskytování nízkourokových manželských půjček pouze do konce roku. V následujícím roce 1991 už počet uzavřených manželství klesl o 21%. Nejvýrazněji do vývoje počtu uzavřených sňatků zasáhla změna politického režimu v roce 1989, která sebou přinesla otevření hranic a tím i řadu nových příležitostí. Zvětšila se nabídka možných aktivit, v níž se mohl jednotlivec seberealizovat a velký vliv měl také nový ekonomický režim, který zrušil již zmíněné novomanželské půjčky. Všechny tyto změny ovlivnily rozhodování, zda vstoupit či ne do manželství. V prostředí české veřejnosti došlo i k posunu názorů na nesezdané soužití. Zvýšil se počet osob, které odmítali manželství a celkový pohled společnosti na kohabitaci se stal mnohem tolerantnějším. Také antikoncepce začala být ve společnosti snadněji dostupná než dříve a tak se snížil i počet nechtěných těhotenství (Fialová, 2006, s. 86).

Tabulka 4 - Sňatky a bilance manželství v letech 1989-2013

Rok Year	Počet sňatků Marriages	Počet zaniklých manželství Dissolved marriages					Čistý přírůstek manželství Net increase in marriages	Podíl zaniklých manželství (%) Dissolved marriages (%)			Čistý přírůstek manželství na 1 000 obyvatel Net increase in marriages per 1 000 population
		rozvodem Divorce	prohlášením za neplatná Annulment	úmrtním Death		celkem Total		rozvodem a prohlášením za neplatná Divorce and Annulment	úmrtním Death		
				muže Males	ženy Females				muže Males	ženy Females	
1982	76 978	27 821	-	40 681	14 544	83 046	-6 068	33,5	49,0	17,5	-0,6
1983	80 417	29 319	-	41 228	14 876	85 423	-5006	34,3	48,3	17,4	-0,5
1984	81 714	30 514	-	40 196	14 340	85 050	-3 336	35,9	47,3	16,9	-0,3
1985	80 653	30 489	-	40 266	14 038	84 793	-4 140	36,0	47,5	16,6	-0,4
1986	81 638	29 560	4	39 949	14 233	83 746	-2 108	35,3	47,7	17,0	-0,2
1987	83 773	31 036	1	39 005	13 692	83 734	39	37,1	46,6	16,4	0,0
1988	81 458	30 652	4	38 034	13 556	82 246	- 788	37,3	46,2	16,5	-0,1
1989	81 262	31 376	3	38 200	13 333	82 912	- 1 650	37,8	46,1	16,1	-0,2
1990	90 953	32 055	1	39 329	13 502	84 887	6 066	37,8	46,3	15,9	0,6
1991	71 973	29 366	1	37 145	12 964	79 476	- 7 503	37,0	46,7	16,3	-0,7
1992	74 060	28 572	1	36 400	12 640	77 613	- 3 553	36,8	46,9	16,3	-0,3
1993	66 033	30 227	4	34 798	12 608	77 637	-11 604	38,9	44,8	16,2	-1,1
1994	58 440	30 939	1	33 930	12 058	76 928	-18 488	40,2	44,1	15,7	-1,8
1995	54 956	31 135	4	33 920	11 769	76 828	-21 872	40,5	44,2	15,3	-2,1
1996	53 896	33 113	1	32 383	11 308	76 805	-22 909	43,1	42,2	14,7	-2,2
1997	57 804	32 465	1	32 125	11 305	75 896	-18 092	42,8	42,3	14,9	-1,8
1998	55 027	32 363	-	31 324	10 980	74 667	-19 640	43,3	42,0	14,7	-1,9
1999	53 523	23 657	4	31 389	11 146	66 196	-12 673	35,7	47,4	16,8	-1,2
2000	55 321	29 704	3	31 524	11 413	72 644	-17 323	40,9	43,4	15,7	-1,7
2001	52 374	31 586	3	30 941	11 371	73 901	-21 527	42,7	41,9	15,4	-2,1
2002	52 732	31 758	3	30 728	11 066	73 555	-20 823	43,2	41,8	15,0	-2,0
2003	48 943	32 824	3	31 426	11 541	75 794	-26 851	43,3	41,5	15,2	-2,6
2004	51 447	33 060	3	30 558	11 070	74 691	-23 244	44,3	40,9	14,8	-2,3
2005	51 829	31 288	1	30 290	11 079	72 658	-20 829	43,1	41,7	15,2	-2,0
2006	52 860	31 415	3	29 902	11 199	72 519	-19 659	43,3	41,2	15,4	-1,9
2007	57 157	31 129	-	29 775	11 090	71 994	-14 837	43,2	41,4	15,4	-1,4
2008	52 457	31 300	-	29 782	11 093	72 175	-19 718	43,4	41,3	15,4	-1,9
2009	47 862	29 133	-	30 176	11 297	70 606	-22 744	41,3	42,7	16,0	-2,2
2010	46 746	30 783	-	30 302	11 340	72 425	-25 679	42,5	41,8	15,7	-2,4
2011	45 137	28 113	-	30 070	11 232	69 415	-24 278	40,5	43,3	16,2	-2,3
2012	45 206	26 402	-	30 121	11 418	67 941	-22 735	38,9	44,3	16,8	-2,2
2013	43 499	27 895	-	30 376	11 382	69 653	-26 154	40,0	43,6	16,3	-2,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

Sociologové Možný a Rabušic, kteří se ve svých pracích věnují tématice manželství a rodiny, přicházejí s předpokladem oddalování uzavření manželství do pozdějšího věku. Tvrdí, že se stane běžnou realitou v moderní společnosti. Samozřejmě také ale nelze očekávat, že všechna odložená manželství se v pozdějším věku skutečně uzavřou (Možný, Rabušic, 1998, s. 134). Že k této tendenci posouvání sňatku skutečně dochází i v prostředí české společnosti dokresluje tabulka číslo 5. Je v ní zachycena změna věku mužů a žen při vstupu do manželství. Z výsledků zaznamenaných v tabulce můžeme dobře vidět pokles počtu sňatků v nejmladší věkové kategorii 15-24 let u obou pohlaví. Oproti tomu v kategorii od 25 let do 34 let se objevuje zvyšující se tendence počtu uzavřených manželství.

Tabulka 5 - Míra sňatečnosti podle pohlaví a věku v %

	Muži									
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60+
1950	11,1	98,6	92,8	35	16,8	11	7,9	6,4	5,1	2,8
1960	7,5	120,2	67,6	19,2	10	6,3	4,5	3,4	2,7	1,5
1970	12,6	118,3	49,9	17,5	9,9	6,9	5,4	4,6	3,7	1,8
1980	11,5	100,5	46,5	16,1	10,1	7,2	5,6	4,5	3,7	1,6
1990	16,4	125	57,3	19,2	11	7,8	6,1	4,3	3,1	1,4
1995	6,2	54,3	37,7	16,3	8,4	5,8	4,7	3,7	2,7	1,3
2000	2	32,6	47,2	22	11	6,7	5,6	4,2	3,4	1,3
2005	0,7	14,9	44,5	29,5	13,2	8,1	5,7	4,6	3,4	1,4
	Ženy									
1950	69,3	120,1	44,3	19,6	11,8	8,1	5,5	3,4	1,9	0,4
1960	69,8	113	23,2	10,9	7	5,1	3,8	2	1,4	0,4
1970	70,9	102,5	24,9	10,1	5,9	4,5	4,3	3,4	1,9	0,6
1980	67,2	92,7	25,6	12,2	7,8	5,6	4,8	2,9	1,8	0,5
1990	70,9	112,8	30,6	12,8	7,9	6,4	5,1	2,9	1,3	0,4
1995	25,6	62,6	23,7	10,3	5,7	4,4	4	3,6	1,3	0,4
2000	8,9	55,1	39	13,3	7,1	5,3	4,5	2,8	1,7	0,4
2005	3,8	35,3	49,5	19,7	8,7	5,8	4,6	3,2	2	0,5

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ, Demografické příručka, 2006

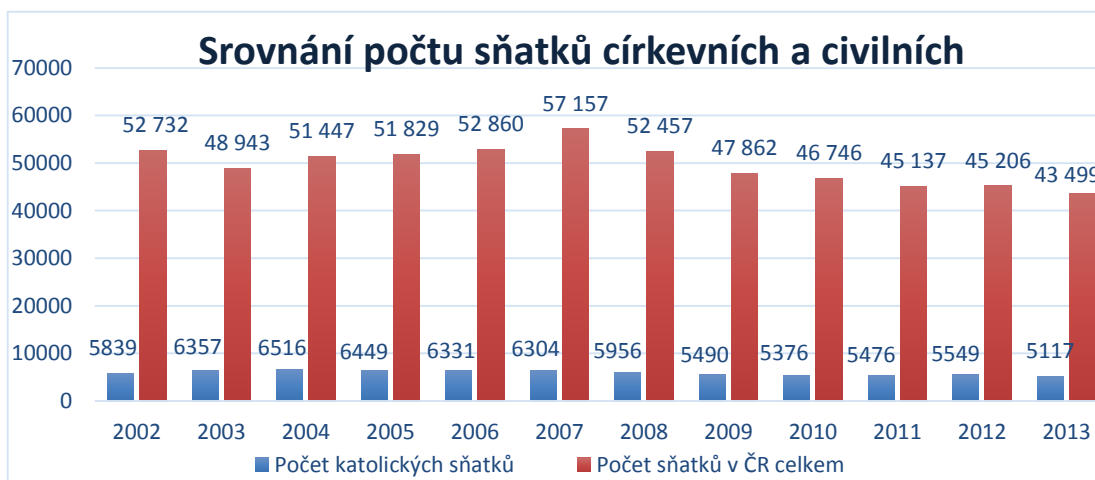
7.2 Víra a manželství

Zaměříme-li se pouze na manželství uzavřená církevním sňatkem, tak podle dostupných dat z roku 2002 až 2012 je patrné, že je počet uzavřených sňatků ročně poměrně stabilní. V posledních letech se počet stále pohybuje okolo 5500 uzavřených manželství za rok (Katolická církev v České republice). Pokud srovnáme počet uzavřených

civilních sňatků s počtem uzavřených církevních, zjistíme, že církevní sňatek volí okolo desetiny snoubenců. Statistiky o tom, kolik se ročně uskuteční církevních sňatků, si vede každá jednotlivá církev sama. Český statistický úřad uchovává záznamy o celkovém ročním počtu uzavřených manželství, ale už nerozlišuje počet a podíl církevních sňatků v celkové sňatečnosti. Údaje o počtu církevních sňatků, ze kterých čerpá tato práce, pocházejí z každoroční Výroční zprávy Církve římskokatolické²⁵, kde je vždy zaznamenáno, kolik bylo celkem v daném roce uzavřeno sňatků dle obřadu Církve římskokatolické.

Z grafu číslo 1, kde je zachyceno srovnání počtu sňatků civilních a církevních, můžeme vidět rozdílné tendence v jednotlivých letech a typech sňatků, zejména v první polovině sledovaného období. Například mezi roky 2002 a 2003 došlo k ročnímu celkovému úbytku sňatků téměř o 4000. Počet církevních sňatků v tomto období ale naopak stoupl. Zajímavými roky pro srovnání jsou i roky 2006 a 2007, kdy se zájem o manželství celkově poměrně zvýšil. Zatímco v roce 2006 se rozhodlo 52 860 snoubenců vstoupit do manželství, v následujícím roce se jejich počet zvýšil dokonce o více než 4000 párů. Z pohledu církevních sňatků však v těchto letech došlo k úbytku nových manželských párů. V druhé polovině sledovaného období už lze konstatovat, že tendence v počtu uzavřených sňatků, jak civilním obřadem, tak církevním, jsou shodné a dochází k postupnému celkovému úbytku. V roce 2013 bylo dokonce dosaženo zatím nejnižšího počtu nových manželských párů, jak z pohledu civilních, tak církevních sňatků.

Graf 2 - Srovnání počtu sňatků církevních a civilních

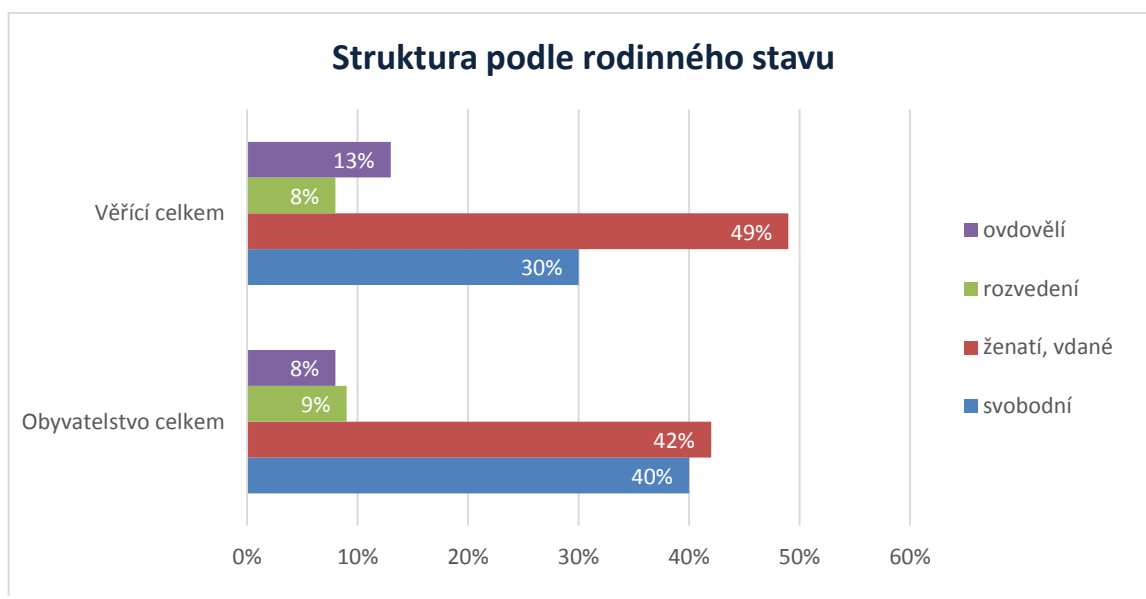

Zdroj: vlastní zpracování, dle dat z ČSÚ a Katolické církve v České

²⁵ <http://www.cirkev.cz/cirkev-v-cr/ceska-biskupska-konference/vyrocní-zpravy/>

Data Českého statistického úřadu²⁶ ukazují, že i přes klesající vzájemnou závislost náboženské víry a rodinného stavu, stále existuje vliv náboženství na rodinný stav jedince. Nejvýraznější odlišnosti se nacházejí v podílu mužů a žen, kteří uzavřeli manželství či žijí nesezdání. Můžeme konstatovat, že věřící si méně často volí svobodný život bez stálého partnera. Z pohledu soužití s partnerem je početněji zastoupen institucionalizovaný vztah a samotná manželství bývají označována za stabilnější. Tyto zmíněné charakteristiky prezentují důležitost postavení rodiny a manželství v křesťanském náboženském učení. Pokud srovnáme v tomto ohledu muže a ženy, není patrný velký rozdíl. Jak se popsané informace projevují v číslech, ukazuje graf číslo 2. „Podíl ženatých a vdaných věřících činil 49 %, u populace celkem to bylo 42 %, svobodných bylo mezi věřícími 30 %, v obyvatelstvu celkem 40 %. Zastoupení rozvedených ve skupině věřících bylo nižší než v populaci celkem, rozdíl ale není významný (ne celý jeden procentní bod). Podstatný rozdíl byl i v podílu ovdovělých, který byl u skupiny věřících o 5 bodů vyšší než v obyvatelstvu celkem²⁷“ (Český statistický úřad, 2014).

Graf 2 - Struktura podle rodinného stavu

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z ČSÚ

²⁶ Údaje popsané v tomto odstavci čerpají z publikace Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu 2011.

²⁷ Příčinou byla specifická věková struktura věřících s vysokým podílem osob starších 70 let - zejména pak žen. Podíl věřících osob ve věku 70 a více let, kdy pravděpodobnost ztráty životního partnera s věkem lineárně roste, byl dvojnásobný ve srovnání s celkovou populací.

7.3 Postoje české veřejnosti k instituci manželství

Jak bylo již zmíněno výše, po revolučním roce 1989 došlo v naší společnosti k velkým změnám a proměnám v žebříčku hodnot jak mladých lidí, tak celé společnosti. Do popředí zájmů mladých dospělých se ve srovnání roků 1989 a 2001 začaly dostávat cíle jako trávit společné chvíle s přáteli, dosáhnout kvalitního vzdělání, získat kvalitní místo na trhu práce a rozvíjet svou pracovní kariéru. Oproti tomu touha založit rodinu, uzavřít manželství a mít dobré vztahy s druhými poklesla. „*Dřívější, téměř absolutní priorita partnerství a rodinného života se částečně relativizuje, na větším významu nabývají profesionální cíle, také důležitost volného času vzrůstá*“ (Macek, 2002, s. 257). Tyto posuny v prioritách, nejen mladých dospělých, potvrzuje také výzkum, který provedlo Centrum pro výzkum veřejného mínění s názvem Rodinné hodnoty a postoje k manželství, uskutečněný v listopadu 2011. Respondentům, kteří se zúčastnili toho výzkumu, bylo položeno několik otázek, které byly zaměřeny na to, jak velkou hodnotu pro ně má stálý partner, děti, založení rodiny a uzavření manželství. Dále se objevily otázky, týkající se jejich dalších životních cílů, které představovaly vzdělání, práce nebo volný čas.

Tabulka 6 - Důležitost životních cílů v % a průměrné hodnoty

	ROZHODNĚ DŮLEŽITÉ				ROZHODNĚ NEDŮLEŽITÉ				průměr	průměr muži	průměr ženy
	1	2	3	4	5	6	7				
mít děti	58	21	10	6	2	1	2	1,9	2,1	1,6	
mít partnera	52	26	13	4	2	1	2	1,9	2	1,8	
věnovat se zálibám	21	32	27	13	5	1	1	2,6	2,4	2,7	
úspěch v zaměstnání	20	29	22	15	6	4	4	2,8	2,7	2,9	
vdát se, oženit se	23	22	19	14	8	6	8	3,1	3,3	2,9	
co nejvyšší vzdělání	18	20	23	17	11	6	5	3,2	3,3	3,2	
společenský život	12	18	22	23	12	8	5	3,5	3,4	3,6	

Pozn.: Do tabulky nejsou zahrnuty odpovědi „neví“, které nepřesáhly u žádné položky dva procentní body.

Zdroj: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Rodinné hodnoty a postoje k manželství, vlastní zpracování

Jak je patrné z tabulky podle průměrného hodnocení mezi nejdůležitější životní cíle řadila jak většina mužů, tak i žen mít děti a stálého partnera. Za méně důležitou, ale i přesto silnou potřebu, bylo uvedeno věnování se zálibám a být úspěšný ve svém zaměstnání. Priorita svatby skončila až za těmito cíli. Jako nejméně důležitá hodnota vyšlo věnování se bohatému společenskému životu. Odlišnosti v odpovědích podle pohlaví se projevíly

u prvních dvou otázek týkajících se dětí a partnera, kde ženy častěji vybíraly krajní dvě varianty důležitosti oproti mužům.

Rodina tedy ani v současné době neztrácí na svém významu v životě Čechů a je jí společně s partnerským vztahem stále připisována veliká hodnota. Co se ale mění, je forma, jakou má rodina a život se stálým partnerem mít. To potvrzuje i Mareš s Potočným, kteří říkají: „*Mění se obsah hodnoty manželství, tzn. představy o způsobech uzavírání manželství a zakládání rodiny a o časování těchto kroků v rámci individuálních životních drah*“ (Mareš, Potočný, 2003, s. 203). Založení rodiny a uzavření manželství nadále zůstává v budoucích plánech mladých lidí a představuje pro ně smysluplnou náplň života, ale není již nutně spojené s formálním uzavřením sňatku. Pokud se pro uzavření manželství mladí lidé rozhodnou, posouvá se většinou do pozdějšího věku až poté, co dosáhnou například určitého vzdělání nebo kariérního uspokojení (Studie Rodina, 2001, s. 16).

V roce 2006 konstatuje Rabušic, že u mladých svobodných Čechů existuje rozpor mezi vyjádřenými postoji k manželství a rodině a jejich preferovanými životními styly. „*Děti mít chtějí, děti by se podle jejich názoru měly rodit v manželství, sňatky však tato generace uzavírat příliš nehodlá*“ (s. 9). Více než polovina respondentů v projektu IPPAS z roku 2004 (Kocourková, Rabušic, 2006, s. 83) upřednostňuje nejprve nesezdané soužití, následované manželstvím. Třetina poté neuvažuje o manželství ve své budoucnosti vůbec. Mladí lidé jsou ve svých postojích obecně otevřenější netradičním partnerským uspořádáním, život bez partnerství je pro ně však většinou nepřijatelnou variantou. Manželství považují mladí svobodní lidé v České republice za staromódní instituci pouze ve 22 procentech, přičemž v Německu, Estonsku či v Nizozemsku je tento názor mnohem frekventovanější. Manželství má poté hodnotu pro 66% svobodných mužů a 69% svobodných žen. Češi jsou však spolu s Nizozemci a Němci nejméně pro model přímého vstupu do manželství. Z tohoto výzkumu také vyplynulo, že „*současná nízká sňatečnost není způsobena tím, že by česká mládež negovala manželství, ale prostě tím, že se zatím ještě neodhodlala mít děti*“ (Rabušic, 2006, 74, s. 136).

Jaké postoje k manželství a rodině zaujímají celkově občané České republiky, je možné odvodit z dalšího výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění. Výzkum byl zaměřen na rodinu a manželství a uskutečnil se v prosinci roku 2013. Respondentům bylo položeno několik otázek týkajících se jejich vztahu a pohledu na manželství a partnerský

život. Výsledky, které z výzkumu vzešly, jsou zobrazeny níže v tabulce číslo 7. Podle výsledků výzkumu se názory občanů na manželský život příliš nezměnily. V porovnání s lety 2010 a 2011, kdy bylo provedeno obdobné šetření CVVM, které se otázkami zaměřovalo také na význam a přínos manželství, vzrostl podíl lidí, kteří se domnívají, že jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně (od roku 2011 vzrostl podíl dotázaných souhlasících s tímto výrokem o 6 procentních bodů). Mírně ale také přibýlo těch, kteří věří, že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek (nárůst o 4 procentní body). V české společnosti naopak od posledního šetření mírně oslabil názor, že hlavní výhodou manželství je finanční jistota (pokles o 4 procentní body).

Tabulka 7 - Souhlas/nesouhlas s výroky o partnerovi a rodičovství - časové srovnání

	2003 +/-	2005 +/-	2006 +/-	2007 +/-	2009 +/-	2010 +/-	2011 +/-	2013 +/-
Když rodina nefunguje, je rozvod přijatelným řešením.	-	-	-	-	-	-	76/4	76/4
Je v pořádku, když spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.	46/20	40/22	42/19	43/17	49/17	55/15	52/16	55/16
Jeden rodič může vychovat dítě stejně dobře jako oba rodiče společně.	-	-	-	-	-	45/31	46/32	52/28
Pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé.	31/36	28/37	32/35	33/32	38/30	46/26	43/26	44/25
Hlavní výhodou manželství je finanční jistota.	-	-	-	-	-	41/29	41/28	37/29
Hlavním důvodem uzavírání sňatků je mít děti.	-	-	-	-	-	32/36	35/37	36/37
Děti rozvedených rodičů se častěji rozvádějí.	-	-	-	-	-	-	34/22	36/22
Lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek.	59/18	58/16	47/23	45/22	42/27	40/34	32/37	36/34
Pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek.	52/24	50/27	44/31	41/31	36/38	31/45	29/46	28/49
Ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní.	43/19	42/18	41/20	38/21	33/28	30/28	26/31	27/30
Rozvedeným mužům se žije hůře než rozvedeným ženám.	-	-	-	-	-	-	22/42	22/43
Svobodní lidé mají menší vážnost mezi lidmi než vdané a ženatí.	19/52	17/54	20/54	20/50	18/53	26/48	21/52	19/55
Rozvedené osoby mají menší vážnost ve společnosti.	-	-	-	-	-	-	20/50	19/54
Manželství je zbytečná instituce.	6/68	6/70	9/69	9/61	10/61	14/55	14/55	13/61
Špatné manželství je lepší než žádné.	5/77	6/78	6/79	6/81	5/80	11/76	12/73	11/75
Není správné, aby spolu žili partneři v jednom bytě, pokud nebyli oddáni.	16/51	13/54	10/63	9/62	11/64	11/68	10/71	10/71

Pozn.: +/- znamená součet položek „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“ / „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí“. Dopočet do 100 % v buňkách tvoří odpovědi „ani souhlas ani nesouhlas“ a „nevím“.

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Pokud se zaměříme na delší časové srovnání, tedy na otázky, které jsou ve výzkumech prováděných CVVM pokládány pravidelně již od roku 2003, pak lze konstatovat, že česká společnost je v současnosti tolerantnější k soužití partnerů, kteří neuzavřeli sňatek. Od roku 2003 o 13 procentních bodů vzrostl podíl dotázaných, kteří se domnívají, že pokud žijí oba rodiče se svými dětmi ve společné domácnosti, není nutné, aby byli manželé a o 9 procentních bodů více dotázaných než v roce 2003 uvedlo, že je v pořádku, pokud spolu lidé žijí, aniž by plánovali sňatek.

Výrazný pokles podílu souhlasících byl oproti tomu zaznamenán u výroku, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek (od roku 2003 poklesl podíl souhlasících o 24 procentních bodů), že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek (pokles souhlasících o 23 procentních bodů), a že ženatí muži a vdané ženy jsou obecně spokojenější než svobodní (pokles souhlasících o 16 procentních bodů).

7.4 Zhodnocení provedených výzkumů

Jak je patrné ze sekundární analýzy dat, nelze říci, že by manželství přestalo být pro českou společnost důležité. Po roce 1989 sice přišel výrazný pokles mezi roky 1990 a 1991, kdy se počet ročně uzavřených sňatků snížil z 90 953 na 71 973. Tento vývoj souvisí především se změnou politického režimu a tím i proměnou ekonomické a sociální situace nežli výrazného znehodnocování významu manželství. S příchodem nových možností, kterých člověk mohl po této změně využít, se manželství v prioritách, zejména mladých lidí, začalo posouvat do pozdějšího věku. Novými prioritami se staly kariéra a svobodné užívání volného času. Avšak potřeba mít stálého partnera a založit rodinu stále zůstává velmi významným cílem v životě Čechů. Není již ale spojena především s manželstvím, jak ukázaly výsledky výzkumu CVVM s názvem Rodinné hodnoty a postoje k manželství z roku 2011. V tomto šetření byl cíl mít děti 58% respondentů ohodnocen jako rozhodně důležitý a hned za ním se umístila touha mít partnera, která byla pro 52% respondentů rozhodně důležitým cílem. Podrobné výsledky výzkumu viz sekundární analýza dat s. 52. Alternativní podoby manželství, jako je kohabitace, se v současné společnosti stávají běžným typem partnerského vztahu a společnost k nim přistupuje mnohem liberálněji, než tomu bylo dříve, jak vyplývá ze srovnání výzkumů zaměřených na význam a přínos manželství provedených CVVM v letech 2003, 2010, 2011. Ačkoli veřejnost otevřeně nesezdané soužití neodsuzuje, pokud se zaměříme na

představy o partnerském uspořádání samotných dotazovaných, vychází najevo, že se ve velké míře stále spíše přiklánějí k tomu, že by chtěli žít raději v manželském svazku, nežli v nesezdaném soužití. Podle šetření projektu IPPAS, popsaného v oddíle Postoje české veřejnosti k instituci manželství, považuje manželství za zastaralou instituci v České republice pouze 22% mladých svobodných lidí. Kohabitace je brána velmi často jako předstupeň soužití před samotným uzavřením sňatku, zkouška manželství nanečisto. Ovšem nelze říci, že všechny páry, které společně žijí v nesezdané domácnosti, dříve nebo později do manželství opravdu vstoupí. Celkově ve společnosti oslabil názor, že jednou z výhod manželství je finanční jistota. Sňatek manželům dnes nepřináší mnoho výhod oproti nesezdaným párům a tak v dnešní době, kdy je jedním z hlavní motivátorů zisk, může manželství ztrácet na svém významu i z tohoto pohledu. Založení rodiny a následná výchova dětí není současnou společností nutně spojována pouze s manželstvím. Ve výsledcích již zmiňovaných výzkumů CVVM věnujících se manželství a rodině se projevil výrazný pokles podílu souhlasících odpovědí u výroku, že pro výchovu dětí je velmi důležité, aby měli jejich rodiče uzavřen sňatek (od roku 2003 poklesl podíl souhlasících o 24 procentních bodů) a že lidé, kteří chtějí mít děti, by měli nejdříve uzavřít sňatek (pokles souhlasících o 23 procentních bodů). Tolerance k narození dětí mimo manželství tedy podle výzkumů vzrostla.

Ačkoli počty ročně uzavřených světských svazků v posledních letech klesají, v roce 2008 bylo ročně uzavřeno 52 457 manželství a v roce 2013 se zmenšil počet téměř o 9 tisíc na 43 499 sňatků za rok podle dat z tabulky číslo 4 v kapitole Sňatečnost v České republice. Manželství uzavřená církevním obřadem si v posledním desetiletí zachovaly poměrně stabilní roční počet mezi 6 a 5 tisíci sňatky ročně jak lze vidět v grafu Srovnání počtu sňatků církevních a civilních s 50. V roce 2013 ovšem došlo u církevních stejně jako u světských sňatků dosud k nejnižšímu ročnímu počtu nových manželství. V roce 2013 vstoupilo do světského manželství o 1 707 párů méně, než tomu bylo v předchozím roce. Počet katolických sňatků klesl v roce 2013 méně výrazněji, a to o 432 sňatků, oproti roku 2012. Podle dat Českého statistického úřadu, z výsledků sčítání lidu v roce 2011, věřící páry volí méně často jako formu vztahu kohabitaci a do manželství vstupují bez předchozí zkušenosti společné domácnosti. Církevní manželství jsou dále označována jako stabilnější.

V návaznosti na sekundární analýzu dat byl proveden empirický výzkum zaměřený na význam manželství pro mladé manželské páry, který by mohl napomoci objasnit současné postavení instituce manželství ve společnosti. Výzkum proběhl s vybranými dotazovanými dvou populací, a to osob bez náboženského vyznání a osob s náboženským vyznáním, a tak bylo možné získaná data o vnímání instituce manželství mladými dospělými v současné společnosti vzájemně komparovat a zjistit, jak jsou postoje k instituci manželství ovlivněny náboženským přesvědčením.

8 Empirické šetření o významu manželství pro mladé katolické manželské páry a mladé manželské páry bez vyznání v současné společnosti

Tématem empirického šetření této práce jsou významy a postoje, které připisují manželství zvolené skupiny mladých mužů a žen. Cílem provedeného výzkumu je pomocí analýzy a interpretace dat získaných z rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumného šetření zjistit, jak je v dnešní společnosti manželství jako instituce vnímáno z pohledu mladých manželských párů, jaké hodnoty mu připisují, co jim přináší, jaký význam mu ve svém životě přisuzují a jak je tento jejich subjektivní pohled ovlivněn jejich náboženským vyznáním. Dále toto šetření může přinést nový impuls pro širokou celospolečenskou diskuzi nad tématem manželství, jeho současným postavením, hodnotou a jeho celkovým budoucím vývojem ve společnosti.

8.1 Průběh výzkumu a charakteristika dotazovaných

Empirický výzkum byl realizován začátkem roku 2015. V rámci šetření bylo provedeno celkem dvanáct rozhovorů. Dotazováno bylo šest mladých manželských párů, v nichž byl rovnoměrně zastoupen počet dotazovaných s katolickým náboženským vyznáním a bez náboženského vyznání. Rozhovory proběhly s každým dotazovaným odděleně. Dotazovaní, kteří se zúčastnili výzkumu, byli zvoleni záměrným výběrem, který spočívá v tom, že si výzkumník určí kritéria, podle nichž hledá vhodné dotazované pro splnění cíle svého výzkumu. Pro empirické šetření, popsané v této práci, bylo stanoveno několik kritérií, které museli dotazovaní splňovat. Prvním z nich byl **život v manželství po dobu alespoň jednoho roku**. Toto časové období bylo zvoleno z toho důvodu, aby

dotazovaní měli již nějaké zkušenosti z života v manželském svazku a mohli tak hodnotit význam a jejich samotný postoj k manželství. Další podmínkou byl **věk dotazovaných**. Jelikož se tato práce zaměřuje na mladé dospělé, byla stanovena **věková hranice od 20 do 31 let**²⁸. Tato hranice byla zvolena proto, že mezi těmito lety dochází k velkým životním změnám v životě jedince. Získává plnou svobodu v tom, co chce a nechce dělat, ujasňují se životní cíle, postoje a názory. Mění se také jeho postavení ve společnosti, kdy přechází z role studenta do role pracujícího, manžela či manželky nebo také rodiče. Důležitým faktorem bylo také **rovnoměrné zastoupení věřících a nevěřících** dotazovaných, ale i **mužů a žen**. Stejný počet dotazovaných z obou těchto skupin by měl přinést nezájatý pohled z obou kategorií na instituci manželství očima mladých dospělých. Shodný počet žen a mužů je zvolen z toho důvodu, že pohledy na manželství se mohou lišit nejenom v pojetí manželství světského a náboženského, ale také z hlediska pohlaví. **Sociální status** a dosažené vzdělání mohou mít také vliv na postoje k instituci manželství, proto byl stanoven požadavek na **minimálně středoškolské vzdělání**, ze sociologického hlediska tedy respondenty ze střední společenské třídy. V následující tabulce jsou přehledně zaznamenány jednotlivé demografické údaje respondentů, kteří se zúčastnili výzkumu. V rámci zachování anonymity byly změněny jména dotazovaných a použity pseudonymy.

Tabulka 8 - Charakteristika dotazovaných

Dotazovaný	Věk	Zaměstnání	Náboženské vyznání	Délka trvání manželství	Datum rozhovoru
Štěpánka	22	studentka VŠ	bez vyznání	1,5 roku	11. 2. 2015
Tomáš	28	doktorandské studium	bez vyznání	1,5 roku	11. 2. 2015
Zdeněk	21	student VŠ a pracující	katolík	1 rok	19. 2. 2015
Monika	22	studentka VŠ	katolička	1 rok	19. 2. 2015
Tereza	23	studentka VŠ	katolička	2 roky	19. 2. 2015
Karel	31	pracující	katolík	2 roky	24. 2. 2015
Markéta	23	pracující a studentka VŠ	bez vyznání	2,5 roku	19. 2. 2015
Jiří	26	pracující	bez vyznání	2,5 roku	19. 2. 2015
Jitka	30	na mateřské	katolička	4 roky	25. 2. 2015
Filip	31	pracující	katolík	4 roky	25. 2. 2015
Jana	25	studentka VŠ	bez vyznání	3 roky	28. 2. 2015
Matěj	28	pracující	bez vyznání	3 roky	28. 2. 2015

Zdroj: Vlastní zpracování

²⁸ Období mladé dospělosti dle Vágnerové (Vágnerová, 2007, s. 56).

8.2 Výzkumná metoda, technika směru dat

Pro zjištění dat k analýze postojů o manželství byla zvolena technika polostrukturovaného rozhovoru. Tato technika spočívá v tom, že výzkumník má předem připravené otázky týkající se tématu výzkumu. Tyto otázky představují pro výzkumníka jakési „zázemí“ a zároveň mohou být následně doplňovány o další otázky, které přirozeně vyplynou z dialogu s dotazovaným. Předem připravené otázky a témata, kterým se věnují, vyplynula především z teoretické části práce, tedy studia relevantní literatury. Během všech provedených rozhovorů byl využit stejný model dotazování. Každému respondentovi bylo položeno deset shodných otázek souvisejících s hlavním zaměřením práce, tedy manželstvím.

1. Řekněte mi, prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?
2. Řekněte mi, prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?
3. Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?
4. Uvažujte, prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?
5. Řekněte mi, prosím, jaké jste měl/a očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?
6. Řekněte mi, prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?
7. Řekněte mi, prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás, vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?
8. Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním/civilním obřadem? (výběr podle náboženského vyznání dotazovaného)
9. Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?
10. Řekněte mi, prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?

Respondenti byli před samotným rozhovorem seznámeni s tématem výzkumu, byli ujištěni, že bude zachována jejich anonymita a zjištěno, zda souhlasí s pořízením záznamu rozhovoru a jeho následným přepsáním pro účely práce. Také jim byla nabídnuta možnost zpětné vazby k jejich výpovědím v podobě přečtení hotové práce.

8.3 Způsob zpracování a analýzy dat

Informace z rozhovorů představovaly data výzkumného šetření a byly nejprve zaznamenány ve formě audionahrávky na diktafon a poté přepsány pomocí doslovné

transkripce pro následnou analýzu. Jelikož se jedná o kvalitativní výzkum a data v něm získaná mají tedy kvalitativní charakter, byla k jejich vyhodnocení využita kvalitativní analýza textu pomocí kódování, vytváření kategorií a poté určování vlastností jednotlivých kategorií. Tato metoda spočívá v řadě systematických induktivních postupů díky nimž dojde k vytvoření nové teorie. *"Nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali. Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné"* (Strauss, Corbinová 1999, s. 26). Hlavním úkolem výzkumníka je tedy pomocí stanovených postupů rozklíčovat data a odhalit především to, co se za nimi skrývá.

Po přepsání dat byly přepisy několikrát opakovaně pročitány a prováděno otevřené kódování. Pomocí kódování byla nalezena hlavní témata, která se objevovala ve všech výpovědích dotazovaných a podle nichž vznikly jednotlivé kategorie. Dalším procesem bylo axiální kódování. Během něho byly jednotlivé kategorie upřesňovány, spojovány a identifikovány další subkategorie, ze kterých byly následně podle četnosti a kvality výpovědi k jednotlivým tématům vybrány relevantní kategorie pro hlavní téma této práce, tedy význam manželství v dnešní společnosti. Podle jednotlivých oblastí plynoucích z analýzy rozhovorů bylo provedeno celkové hodnocení výsledků výzkumu. Hlavními tematickými oblastmi se staly pojetí manželství, hodnotová orientace, ovlivňující faktory a postavení manželství ve společnosti z pohledu dotazovaných.

8.4 Analýza získaných dat

Následující část práce se věnuje analýze dat získaných z rozhovorů s manželskými páry tvořenými mladými dospělými. Dotazovaní byli rozděleni do dvou hlavních skupin podle jejich náboženského vyznání a dále podle pohlaví. První skupina byla utvořena dotazovanými, kteří se nehlásí k žádnému náboženství. Druhá vznikla z dotazovaných hlásících se ke katolické víře. Na základě kódování a poté vzniklých kategorií je tato kapitola rozdělena do několika tematických okruhů. V rámci těchto okruhů je provedena komparace napříč vymezenými skupinami, jsou hledány jednotlivé shodné a rozdílné souvislosti v pohledu a vnímání manželství jednotlivými skupinami a nakonec jsou popsány výsledky zhodnoceny.

8.4.1 Pojetí manželství

Pohledů a přístupů, jak může člověk k manželství přistupovat, pojmát ho a chápat existuje velké množství. Nelze označit některý přístup za jediný správný nebo lepší než ty ostatní, protože nikde není přesně definováno, co by manželství pro toho konkrétního člověka mělo představovat. Manželství není neměnná instituce a stále prochází vývojem, je ovlivňováno aktuálním společenským systémem, hodnotami a normami, které daný sociální systém deklaruje. Vztahy, sociální interakce a především partnerský život spadají do osobní sféry člověka, kde hlavní slovo v utváření názorů a postojů mají zejména takové faktory, jako jsou charakterové vlastnosti člověka, výchova, jeho chápání světa a v neposlední řadě také víra.

Z výpovědí dotazovaných mužů i žen bez vyznání vyplývá, že pro ně představuje manželství především dovršení a ocenění jejich vztahu. Markéta: *„Vzhledem k tomu, že jsme se vzali, tak to pro mě bylo takový završení toho vztahu a zároveň takový vyjádření, že spolu chceme být napořád. Takový pouto.“* Dotazovaní v manželském svazku spatřují především jistotu a zázemí, které jim poskytuje pocit klidu a radosti, ale zároveň je to také zodpovědnost, jak lze vidět v odpovědi dotazovaného Jirky: *„Manželství pro mě znamená pouto, který je nezrušitelný. Takovou, pro mě osobně, to znamená jistotu, že se mám kam vracet a vím, že na mě doma někdo čeká. Je to takový kotviště.“*

Velmi často zmiňovaným postojem v této skupině dotazovaných bylo pojetí manželství jako oficiální stvrzení společného partnerského života, získání určitého sociálního statusu ve společnosti a tím také jasné vymezení jejich vztahu pro okolní svět. Jana: *„Je to pro mě takový potvrzení toho našeho vztahu. Svazek dvou lidí, který spolu chtějí strávit zbytek života. Je to takový oficiální stvrzení, toho, že ty dva lidi k sobě patří i pro okolní svět.“* To, že manželství může představovat především oficiální status, se objevuje i ve výpovědi Matěje: *„Tak je to instituce. Má nějaký oficiální status, který dává lidem vědět, jak na tom pár je. A pro lidi, kteří do něj vstupují, to dává nějaký ekonomický a společenský výhody. Ekonomický, daně, přídavky. Společenský - pozitivnější přístup lidí, manželský páry se pořád mezi sebou schází.“*

Z výpovědí dotazovaných mužů i žen, kteří se nehlásí k žádnému náboženství lze vidět, že pojetí manželství je z pohledu mužů i žen velice podobné a zásadně se neliší z hlediska pohlaví. Ve srovnání jednotlivých charakteristik, které byly vyvozeny

z kódování rozhovorů, působí pojetí manželství, z pohledu žen, více uvolněnějším dojmem. Není pro ně spojováno s ničím svazujícím, jak je možné usoudit z vyjádření mužských protějšků jednotlivých dotazovaných párů, viz tabulka Pojetí manželství, a nikterak neomezuje ve volnosti. Oproti tomu pohled mužů charakterizují slova pevné pouto a tedy dojem něčeho nenarušitelného a trvalého.

Jednotlivé charakteristiky manželství z pohledu obou skupin jsou zaznamenány v následující tabulce. Pomocí ní lze srovnat jednotlivé názory na pojetí napříč skupinami dotazovaných.

Tabulka 9 - Pojetí manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	nezrušitelné pouto jistota kotviště morální zodpovědnost oficiální status ocenění vztahu stvrzení vztahu	společná cesta životem velký závazek trvalý svazek svátostní spojení základ rodiny posvátný svazek
Ženy	nic zavazujícího dobrovolné rozhodnutí co sám člověk chce završení vztahu pouto potvrzení vztahu oficiální stvrzení	trvalý svazek spojení dvou lidí vzájemné doplňování spojení s Bohem cesta smysl života rozhodnutí společný boj neoddělitelnost dvou začátek cesty

Zdroj: Vlastní zpracování

Z pohledu katolických manželských párů představuje manželství především velký závazek, který je nejen vůči partnerovi, ale také Bohu, jenž spojení muže a ženy posvěcuje. Karel: „*je to svátostní spojení muže a ženy a základ rodiny, která je pro lidi, kteří se nerozhodnout žít životem celibátníka, tak je rozhodně, řekl bych, takovým hlavním, smyslem života.*“ Z pohledu věřících je manželství rozhodnutí, které je trvalé na celý život a nelze ho zrušit. Můžeme ho přirovnat ke společné cestě životem, kterou nejde člověk sám, ale pomáhá mu na ní jeho životní partner a také Bůh, který je v tomto svazku společně s manželi, prostupuje jím a vede je životem. Pro dotazovanou Jitku představuje manželství smysl života, který mu dává směr, určuje správnou cestu a také příležitost pro vzájemné doplňování a zdokonalování s partnerem. Jitka: „*Hlavně se mi líbí to doplňování,*

protože se často vezmou protikladný povahy, ale zase jen až do jisté míry protiklady. Jednoduše, že se ty dva lidi navzájem doplňují a že dokážou pracovat sami na sobě, tím pádem o to víc, když se inspirují vzájemně. Pak taky to manželství, z toho Božího hlediska, že tam nejsou jenom dva, ale i ten Bůh, nám v tom může hodně pomáhat objevovat ty rozměry v životě a tak nějak nás vést.“

Ve druhé skupině dotazovaných se tak jako v první neprojeví významné rozdíly v pohledu mužů i žen.

Shrnutí výsledků

Mezi oběma skupinami dotazovaných se neobjevily žádné nápadné odlišnosti v pojetích manželství. Pro všechny dotazované představuje manželství důležitou součástí jejich života, svobodné rozhodnutí, že chtějí se svým partnerem strávit zbytek života. Manželství je považováno také za základ rodiny. Největší rozdíl se nachází v transcendentním pohledu věřících na manželství, kdy je chápáno z pohledu víry jako svátostné spojení dvou lidí a zároveň propojení s Bohem, který manželům pomáhá. Pro věřící páry představuje manželství obrovský závazek nejen vůči partnerovi, ale také Bohu, před kterým s partnerem složili vzájemný slib věrnosti. Svědčí o tom i výpověď dotazované Jitky: „U toho církevního v jedné písniče je, že náš Bůh stojí za naším slibem. Takže věříme, že to manželství Bůh naplánoval a že nám bude pomáhat, že to bude takový požehnaný, nevím jak bych to řekla jinak.“ Je to trvalé rozhodnutí k cestě životem s námi vybraným a jediným člověkem, které je nezrušitelné. Nevěřící páry pojímaly manželství více jako takovou přidanou hodnotu jejich vztahu. Oficiální stvrzení partnerství a získání sociálního statusu, který jim přináší radost, klid, ale zároveň i odpovědnost.

8.4.2 Postavení manželství ve společnosti

Demografické chování obyvatel České republiky prochází v posledních desetiletích řadou zásadních změn. Projevem těchto proměn je především výrazný pokles sňatečnosti oddalováním manželství do pozdějšího věku a hojně rozšiřované netradiční formy partnerského soužití, jako je nesezdané soužití, LAT vztah a životní styl singles (Chaloupková, 2010, s. 365). Počet dětí, které se narodí mimo manželství, se v dnešní společnosti stále zvyšuje a tak se objevuje otázka, zda je manželství pro dnešní společnost ještě vůbec důležité, jakou má vlastně funkci a jestli se nejedná o již zastaralou

a překonanou instituci. V neprospěch manželského sňatku hovoří také statistika rozvodů, ze které vyplývá, že dnes uzavíraná manželství končí z 50 procent rozvodem. Rozvod přichází nejčastěji po třech letech společného manželství. Tato čísla mohou přispět k pocitu nejistoty a nestability ohledně života v manželství a tím k jeho odkládání nebo zavrnutí (Možný, 2006, s. 71).

I přes všechny tyto faktory představuje manželství v České republice podle názorů jejích obyvatel ideální formu partnerského vztahu. Češi jsou sice poměrně benevolentní i k jiným formám partnerského vztahu a především nesezdané soužití už se stává běžnou a většinovou společností neodsuzovanou formou vztahu. Co se ale týče jejich osobního postoje, budoucích plánů a představ o partnerském vztahu, tak manželství zůstává nadále chápáno jako základní a standardní forma soužití především pro ty, kdo chtějí zplodit a vychovávat děti (Dimitrová, 2007, s. 37).

Podle dotazovaných z první skupiny představuje manželství v dnešní společnosti zejména takzvaný „kus papíru“, pouze takovou formalitu pro potvrzení vztahu i ze strany státu. Jirka: *„Mě přijde, že dnešní společnost na manželství pohlíží jako na přežitek, jako na něco, co už je nepotřebný. Jako kdyby to byl kus papíru. Není to nic, za čím by se člověk musel honit nebo co by bylo už obvyklé. Dřív to třeba bylo obvyklé, ale dneska mi přijde, že se to otočilo“*. Celkově se většina dotazovaných shodla, že v dnešní době už není manželství společností nijak vyžadováno, například jako podmínka společného bydlení nebo založení rodiny a začíná být chápáno jako takový přežitek. Markéta: *„Pro většinu lidí to dneska znamená asi takový oficiální úřední stvrzení toho, že spolu dva lidi žijou. Není to dneska už moc braný jako nějaká povinnost nutná k tomu, aby spolu ty lidi už třeba bydleli nebo měli děti. V dnešní době, kdy je hodně kladenej důraz hlavně na účelnost a užitek, tak když manželství samo o sobě tomu člověku nepřináší nějaký výraznější výhody, co se týče třeba úlev na daních nebo přídavků, tak to pro ty lidi není prostě výhodný. Takový to romantický kouzlo je ve společnosti asi spíš upozad'ovaný a jde hlavně prostě o zisk“*.

Zároveň postoj k manželství záleží velmi na osobnosti člověka a jeho přístupu k životu, takže je jeho význam hodně individuální a rozdílný podle pohledu každého člověka. Důležitost mu připisovaná se může měnit i v průběhu let, podle toho v jaké etapě života, vztahu se daný jednatel nachází. Matěj: *„Dneska k tomu lidé určitě přistupují volně. Viz televize ale i kamarádi. Když jsem byl mladší, tak to pro mě neznamenal nic.“*

Ted už se na to koukám trošku jinak. Člověk tím ten vztah jakoby ocení. Ale pořád se na to koukám přece jenom jako na papír než nějaký status. A takhle na to asi kouká většina lidí, kamarádů. Většinou se vezmou, že spolu chodí dlouhou dobu.“

Někdo také vstup do manželství podmiňuje narozením dítěte a automaticky předpokládá, že pár se bere z toho důvodu, že čeká potomka. Pokud se poté dozví, že to tak není a pár se bere „pouze“ z lásky a vlastního rozhodnutí považuje novomanžele za podivíny. S takovým přístupem se setkala dotazovaná Markéta a Jirka. Markéta: *„Přijde mi, že pro společnost manželství teď moc důležitý není. Co jsme se tak dozvěděli, tak většinou to bylo něco, jako vy čekáte dítě nebo budete čekat dítě? A proč se teda berete jinak? Takže mi přijde, že moc důležitý není. Ale zase na druhou stranu znám spoustu lidí, který zase říkají opak, je to takový půl na půl.“* Jirka: *„Dřív to třeba bylo obvyklý, ale dneska mi přijde, že se to otočilo, že když jsme se s manželkou vzali, tak jsme byli spíš takoví podivíni, že se bereme. Třeba, když vezmu vrstevníky, tak většina z nich ještě není ženatá nebo vdaná.“*

Tabulka 10 - Postavení manželství ve společnosti

	Bez vyznání	Věřící
Muži	přežitek nepotřebné kus papíru už není obvyklý není vyžadováno formalita bez významu papír status	jenom papír majetkoprávní úprava formální úkon ztrácí na významu záleží na přístupu sociální statut není moderní právní úkon není to nutnost
Ženy	ztrácí na významu méně důležité záleží na úhlu pohledu oficiální stvrzení	záleží na postoji daného člověka většinou jen instituce devalvováno společností papírové stvrzení

Zdroj: Vlastní zpracování

Názor na postavení manželství v dnešní společnosti byl u druhé skupiny dotazovaných, tedy katolických párů totožný jako u dotazovaných bez vyznání, jak ukazuje i předcházející tabulka srovnávající jednotlivé pohledy dotazovaných.

Všichni dotazovaní se shodli, že manželství dnes velmi ztrácí na významu. Jedna dotazovaná řekla, že je společností dokonce devalvováno a degradováno na nižší úroveň. Tereza: *„Podle mě je manželství strašně jakoby devalvováno společností a degradováno na nižší úroveň, protože lidi to berou jenom tak, že chtějí nějak papírově stvrdit jakoby ten vztah.“* Manželský svazek dnes podle dotazovaných představuje formální úkon, který především upravuje majetkoprávní vztahy a dává člověku určitý sociální statut. Tereza: *„já to vnímám ve svém okolí, kdy to manželství je pro ně opravdu jen právní věc a právní úkon. Že oni teda, aby tomu dodali nějakou větší hodnotu tomu vztahu, tak si říkají, že teda si změň svůj rodinej stav v občance.“* Manželství v tomto pojetí podle dotazované Terezy představuje takovou nižší úroveň, než jak bylo chápáno například před sto lety. Z pohledu dotazovaného Filipa, pokud člověk manželství vnímá pouze a především jen jako majetkoprávní úpravu, tak je to manželství z jeho pohledu zbytečné, protože neobsahuje žádné hlubší poslání. Filip: *„Tak pokud to jakoby minimalizují pouze na tu majetkoprávní úpravu nějakých jako těch vztahů, tak pak je takové manželství zbytečné. Pokud to i lidé obecně budou vnímat čistě jenom jako majetkoprávní úpravu vztahů, tak to manželství jako takové je skutečně jenom k ničemu, je to naprosto zbytečné, je to jenom papír, nějaký formální úkon na úřadě. Ale to se obávám, že dnešní svět se k tomuhle, má tendenci to takhle vnímat. Až teda na nějaké výjimky, abych je teda neházel do jednoho pytle.“*

Podle dalšího dotazovaného je i dnes univerzální hodnota manželství stále stejná. Co se ale mění, je přístup lidí k tomuto svazku. Ten může být ovlivněn mnoha faktory a jedním z faktorů může být právě i religiozita, od které se dnešní společnost stále více odklání, protože dříve bylo manželství vnímáno také hlavně v kontextu náboženské víry.

Shrnutí zjištění o postavení manželství ve společnosti dotazovanými

Na tom, jak je manželství vnímáno dnešní společností a jaké v ní zaujímá postavení, se dotazovaní, napříč oběma sledovanými skupinami, naprosto shodli. Manželský svazek by se podle dotazovaných mohl přirovnat k právní formalitě, kusu papíru bez nějakého hlubšího významu. Manželství pro současnou společnost ztratilo na atraktivitě, protože nepřináší kromě právních výhod, jako je například právo na informace

pro manžela nebo manželku či zahrnutí do první skupiny potencionálních dědiců, žádné zvláštní zvýhodnění. Význam manželství je snížen na nižší úroveň, také z důvodu, že současný společenský řád nepodmiňuje společné partnerské soužití v jedné domácnosti manželstvím stejně tak jako výchovu dětí. Peníze vynaložené na svatbu někteří lidé chápou jako zbytečně vynaložené a raději je využijí na jiné aktivity. I když podle všech dotazovaných manželství v dnešní společnosti ztrácí na významu a důležitosti, záleží především na konkrétních lidech a jejich postoji k této instituci.

8.4.3 Smysl manželství

Současná pozice manželství v dnešní společnosti byla již zmiňována a rozebírána výše, ale dalším důležitým prvkem, který vypovídá o postavení manželství je jeho smysl. Nutnost manželství, například k legitimizaci sexuálního života a výchově dětí, dnes již není nikterak požadována. Jaké důvody tedy vedly dotazované, aby uzavřeli sňatek, i když v dnešní době je moderní spíše nesezdané soužití? Které výhody a nevýhody manželství z pohledu dotazovaných přináší? Jaké měli od tohoto svazku vlastně očekávání a jaká byla následná realita společného manželského života? Odpovědi na všechny tyto otázky pomohou objasnit smysl manželství z pohledu dotazovaných, kteří se řadí do současné mladé generace. Díky zjištění jejich pohledu můžeme alespoň částečně odhalit, jaký může být budoucí vývoj instituce manželství ve společnosti. Samozřejmě by se jednalo o odhad velice subjektivní, jelikož vychází z malého počtu zástupců mladých dospělých a nelze tedy výsledky generalizovat na celou společnost.

První skupina dotazovaných spatřuje hlavní smysl manželství v utvrzení vztahu. Symbolizuje pro ně potvrzení jejich lásky rozhodnutím, že s tímto jedním člověkem chtějí strávit zbytek života. Zároveň značí ukázkou důvěry a jistoty v partnera. Dotazovaná Jana: *„byla jsem si jistá, že by jsem s manželem chtěla založit rodinu a být už spolu dokud to půjde. Takže takový posunutí toho vztahu zase na další úroveň, kdy tím opravdu tomu druhému dáváš najevo, že je to on, s kým chceš být a jsi si tím jistá“*. Dalším důvodem a smyslem manželství bylo také některými dotazovanými z této skupiny označeno uklidnění a stabilizování vztahu a tím vytvoření vhodného prostředí pro budoucí výchovu dětí. Matěj: *„pro společnost je dobrá stabilita a to manželství určitě poskytuje. A ta stabilita je samozřejmě důležitá pro výchovu dětí. Je to takové uklidnění vztahu.“* Opět i v této oblasti bylo dále často zmíněno, že smysl manželství je pro každého člověka velice

individuální. Charakteristiky spojené se smyslem manželství pro všechny dotazované ukazuje následující tabulka číslo 11.

Tabulka 11 - Smysl manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	základní jednotka spojené s rodinou jistota zázemí příležitost posun vztahu stabilita uklidnění vztahu výchova dětí ocenění utvrzení vztahu	společné dobro plození a výchova dětí základ společnosti významné pro společnost základ rodiny fatální záležitost společenský status záruka stability smysl života zodpovědnost
Ženy	individuální posun vztahu právní pojištění vztahu přínos pro společnost vzor pro děti posílení vztahů	základní kámen jistota vzor pro děti přínos společnosti základní jednotka státu, společnosti

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud srovnáme výhody a nevýhody odpovídali muži i ženy v této skupině téměř shodně. Jako jednu z hlavních výhod manželství spatřují v jasném definování vztahu pro okolí. Sňatek přináší manželům jasný společenský status a vztah nabyde většího významu, což potvrzuje dotazovaná Markéta: *„Přijde mi, že už nás všichni vnímaj víc jakoby tu rodinu. Když někam přijdem a řeknem jim, že jsme manželé nebo už to obecně ví, tak je to přece jenom jinej pocit, než když řekneš tohle je můj přítel. To je takový dost přechodný, ale to manžel je už takový stářejší.“* Jako další výhoda bylo uváděno právní zajištění vztahu, kdy díky uzavření manželství má manžel nebo manželka právo na poskytnutí informací o partnerovi nebo je zahrnut mezi přímé dědice. Stejný názor se objevil i ve druhé skupině dotazovaných, věřících. Dotazovaný Filip: *„Jinak si myslím, obrovské výhody, tak řádná zastupitelnost, právo na informace, jo, z hlediska zdravotního stavu a podobně, určitá ochrana v té společnosti.“* Z ekonomického pohledu je manželství výhodné ve dvojitým příjmu, který domácnosti plyne, pokud mají manželé společné finance. Zároveň však někteří dotazovaní z obou sledovaných skupin uvedli, že jim podpora manželství ze strany státu přijde nedostatečná a dokonce z ekonomického hlediska může být i výhodnější manželství neuzavřít. Dotazovaná Tereza: *„My jsme si to opravdu*

vypočítávali a zjišťujem, že to jsou x tisíců, o který jakoby potencionálně přicházíme, kvůli tomu, že jsme uzavřeli sňatek. Kdybych já měla první dítě a byla studující samoživitelka, tak mám nárok na mateřskou. V tuhle chvíli já nebudu mít nárok na mateřskou, protože bohužel jsem v manželství a má se o mě kdo starat a vlastně nemam ještě odpracovaný roky, protože ještě studuju, což je nežádoucí.“

Opomenout nelze také výhodu manželství v podobě pevnějšího spojení partnerů, ze kterého je zároveň těžší odejít než z nesezdaného soužití. Jako citové výhody byly jmenovány například pocit větší blízkosti, důvěry a celkově lepšího pocitu ze vztahu. Dotazovaný Jirka: *„Mezi výhody bych asi zařadil to, že ty lidi jsou pevnějc spolu. Právě jak jsem říkal, ono není pak takový, jako je těžší se pak rozejít. Přijde mi to takový lepší v tom, že vim, že to je moje žena a že se na ní můžu obrátit se vším.“* Celkově tedy manželství připadá oběma porovnávaným skupinám výhodné z pohledu vyjasnění citové stránky v podobě určení jednoho stálého partnera. Dále vzniku velice intimního společenství dvou lidí, kteří si navzájem pomáhají, poskytují útěchu a radost v životě. Zároveň vznikne silné, stabilní pouto mezi manželi a prostor, kde díky té stabilitě může vzniknout rodina.

Nevýhody manželství se dotazovaným v obou sledovaných skupinách hledaly velmi těžce. Většina odpověděla, že žádné nevýhody nespatřují. Jako jediná konkrétní a nejčastěji jmenovaná nevýhoda byl rozvod a s ním spojené problémy. Dotazovaná Štěpánka: *„Nevýhody pak, když se lidi rozváděj, tak jsou s tím prostě problémy, než kdyby žili na hromádce. Lidi se dnes neberou, protože se nechtěj uvázat k někomu, protože by mohli potkat někoho jinýho a museli by se rozvádět.“* Dále byly například jmenovány menší spíše krátkodobé nevýhody jako náročnost organizace svatby či výměna dokladů po sňatku. Jako takovou nevýhodu, ale zároveň i výhodu, bylo uváděno, že všechno po manželství se stane společným a je více náročné se domluvit na vzájemné organizaci času. Člověk se dle dotazovaných z obou skupin musí naučit většímu ohledu na partnera. Názory dotazovaných na výhody a nevýhody manželství jsou zachyceny v tabulkách, viz přílohy.

Všichni dotazovaní bez náboženského vyznání před vstupem do manželství žili již nějakou dobu v jedné domácnosti a tak jejich očekávání od manželství bylo téměř u všech nulové. Díky zkušenosti z předchozího společného bydlení uváděli, že již věděli, co mohou od svého partnera očekávat a tak po uzavření sňatku nepřišla žádná citelná změna.

V jednom případě uvedla dotazovaná jako očekávání a důvod těšení se, změnu příjmení. Zde se objevil výrazný rozdíl v očekávání od manželství z pohledu věřících párů. Všichni dotazovaní z této skupiny před manželstvím nežili ve společné domácnosti se svým budoucím manželem či manželkou a tak v manželství očekávali velkou změnu z pohledu společného soužití. Zároveň ale všichni uvedli, že společně s partnerem před sňatkem chodili dostatečně dlouho, aby poznali jeho charakter a dokázali odhadnout, jaké asi bude následné společné soužití. Těšili se tedy především na společnou domácnost a s tím spojenou změnu jejich role, do které po sňatku začala spadat také starost o každodenní povinnosti, všední starosti a péče o manžela/manželku. Dotazovaná Tereza: „*Strašně jsem se těšila, až budeme spolu právě sdílet tu všednodennost, což je prostě strašně super. Naopak ty nejjednodušší věci jsou nakonec ty nejkrásnější.*“ Manželství, pro ani jednu skupinu dotazovaných, nepřineslo časem v něm stráveným žádný šok nebo velké překvapení, které před jeho uzavřením dotazovaní neočekávali. V následující tabulce jsou shrnuta hlavní očekávání od manželství, která si dotazovaní z obou skupin do manželství přinášeli.

Tabulka 12 - Očekávání od manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	žádná očekávání žádná změna nezklamalo nevytrhlo	veliká krok do neznáma společná domácnost výchova dětí nezklamalo nedočkavost těšení
Ženy	těšení na společné příjmení těšení na společnou výchovu dětí žádné očekávání očekávání vnitřní změny žádná změna utvrzení vztahu příjemné překvapení	společné bydlení šťastný život neočekávala jsem tak brzo děti nic speciálního byla jsem idealista žádné velké očekávání člověk více pozná rodinu partnera očekávání společné domácnosti sdílení všedních starostí změna role

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí zjištění o vidění smyslu manželství dotazovanými

Hlavním důvodem, proč se většina dotazovaných v obou sledovaných skupinách rozhodla vstoupit do manželství, byla láska k partnerovi, utvrzení společného vztahu a tím

i prokázání důvěry a jistoty v partnera. Jistota byla často spojována se stabilním zázemím, které považují dotazovaní za důležité pro budoucí výchovu dětí. Tím vyšel najevo jeden z nejčastěji uváděných smyslů manželství všemi dotazovanými, kterým je založení rodiny a výchova dětí. Rodina dle dotazovaných představuje základní jednotku státu a tím, že je v současné společnosti stále velmi často spojována s manželstvím, je i manželství pro sociální systém velice přínosné. Výhody i nevýhody byly uváděny věřícími a nevěřícími shodně. Mezi nejčastěji zmiňované přínosy patřilo jasné vymezení vztahu a tím získání větší vážnosti v jejich partnerství z pohledu okolí. Což je v kontextu snižující se důležitosti instituce manželství v současné společnosti a stále častějšího upřednostňování kohabitace, a to i ve smyslu výpovědí dotazovaných, nepatrně paradoxní. Dotazovaní dále uvedli, že se v manželství cítí spokojenější, více blízcí s partnerem a mohou společně sdílet radosti i starosti všedního života. Další často zmiňovanou předností sňatku bylo pevnější spojení partnerů, díky čemuž je složitější a těžší ze vztahu odejít. Nesezdaní mohou snáze ukončit vztah, aniž by museli projít rozvodem a dle názoru některých dotazovaných mohou častěji volit rozchod, nežli manželé, jako formu řešení problému místo toho, aby se s nastalou situací snažili vypořádat. Jedním ze smyslů manželství je tedy poskytování vztahové stability přínosné společnosti.

Očekávání dotazovaných vkládaná do manželství byla především ovlivněna předchozím sdílením nebo nesdílením jedné domácnosti. Pokud manželství předcházela kohabitace, nebylo očekávání téměř žádné. Tento trend se objevil především u první skupiny dotazovaných neboť všichni spolu, před uzavřením manželství žili ve společné domácnosti, zatímco mezi věřícími muži a ženami neměl s předchozím soužitím v jedné domácnosti nikdo zkušenosti a to ve velké míře ovlivnilo jejich očekávání od manželství. Dotazovaní věřící se těšili především na vytvoření nového společného domova a sdílení každodenních radostí i starostí s tím spojených.

8.4.4 Funkce a význam manželství

Manželství plní mnoho funkcí a velice záleží, z jakého pohledu se na něj zaměříme. Souhrnně můžeme říci, že manželství je vztahem, jehož jednou z funkcí je vzájemné

naplňování potřeb tak, jak je popisuje Maslow ve svém hierarchicky organizovaném systému potřeb²⁹ (Nekonečný, 1997, s. 176). Manželství je ovšem také neodmyslitelně spojeno s rodinou. Někdo považuje za hlavní účel a funkci manželství právě její založení a následnou výchovu dětí. Jeho hlavní funkcí je také rodinu stabilizovat prostřednictvím přívětivého a vhodného zázemí, které společně manželé vytvářejí. O manželství jako nejvhodnějším prostředí pro výchovu dětí mluví například Chapman, který říká: „*Veškeré výzkumy naznačují, že důvěrný manželský vztah například poskytuje to nejbezpečnější a nejvhodnější prostředí pro výchovu dětí*“ (Chapman, 2007, s. 11). Výchova dětí však není jedinou funkcí, kterou manželství plní. Manželský svazek poskytuje citovou oporu partnerům, kteří se vzájemně podporují, podněcují a projevují oddanost. Lze samozřejmě namítnout, že všechna výše zmíněná poslání manželství lze stejně dobře naplnit i v nesezdaném soužití. Z tohoto pohledu nelze samozřejmě hájit jedinečnou účelnost manželství. Ovšem, co manželství z pohledu funkčnosti přece jen lehce obhájuje, je prozatímní norma společnosti, kdy je manželství stále považováno za nejčastější partnerské soužití. Pro některé jedince může manželství také představovat oporu v dnes velice hektickém a čím dál více odosobněném světě. „*Je zřejmé, že manželství a život v rodině jsou nezbytnou antropologickou protiváhou rostoucí racionalizace a částečné brutalizace veřejného života. Lidé se stále více cítí v anonymním světě osamělí a manželství je pro ně útočištěm v hledání bezpečí*“ (Kasper, 1997, s. 13).

Z pohledu první skupiny dotazovaných plní manželství především funkci jako základní jednotka společnosti, která je stabilní a tím napomáhá i celkové rovnováze a lepší organizaci společnosti. Dotazovaný Matěj: „*Každopádně si myslím, že by se manželství mělo jako instituce zachovat, propagovat a hlavně zvýhodňovat. Když to řeknu odborně, tak pro společnost je dobrá stabilita a to manželství určitě poskytuje.*“ Dále je dle dotazovaných důležité a účelné z pohledu výchovy dětí, kdy poskytuje dětem budoucí vzor možného uspořádání partnerského vztahu. Funkčnost a smysl manželství jsou vzájemně

-
- ²⁹ **vzájemné finanční hospodaření** – přináší také naplňování základních fyziologických potřeb (jídlo, místo pro spánek)
 - **vzájemná péče, společné bydlení, zaměstnání jednoho či obou partnerů, společné odolávání náporům života** – dodává pocit životní jistoty a ekonomického zajištění;
 - **nálezení k druhé osobě, manželská láska a její projevy** – naplňují potřebu lásky;
 - **žití v daných rolích** – manžela, manželky, otce, matky, projevy vzájemného respektu a úcty – naplňuje potřebu uznání a sociální jistoty;
 - **místo růstu, vzájemná podpora při hledání životní cesty, rozvíjení darů a schopností** – naplňuje potřebu seaktualizace a seberealizace.

velice úzce provázány. Svědčí o tom funkce ztížení odchodu ze vztahu, která byla již zmiňováno v tématu o smyslu manželství. Mezi často zmiňovanými účely manželství bylo ztížení odchodu od partnera spojené s rozvodem a tudíž taková větší jistota ve vztahu, snaha spíše problémy řešit a postavit se jim než před nimi utéci a raději ten vztah ukončit, jak je patrné z výpovědi dotazované Jitky: *„Když už je člověk v tom manželství, tak je pro ty lidi už těžký se rozejít a víc se snaží řešit všechny problémy než, aby před nima radši utekli a třeba se kvůli tomu rozešli.“*

V hlavní funkci manželství se obě skupiny dotazovaných shodli. I dle názoru věřících žen a mužů představuje manželství stabilní jednotku společnosti a státu, ze které dále vzniká rodina. Je považováno za nejvhodnější prostředí pro výchovu dětí, kterým poskytuje jistotu a vzor v roli muže a ženy jak bylo již také zmíněno v první skupině dotazovaných. Společnost by si měla manželství a rodiny vážit, podporovat je a stavět na ní svůj budoucí rozvoj. Dotazovaný Zdeněk: *„Manželství je nějaká záruka řekněme tý stability nebo aspoň tak je to chápáný v tom prvotním významu. A právě v tom manželství je nejstabilnější prostředí pro tu rodinu, která je pro společnost nejdůležitější částí, že jo, tou primární buňkou.“* Jaké poslání bude manželství pro člověka plnit, z velké části záleží také na jeho individuálním přístupu. Význam manželství shrnul dotazovaný Zdeněk: *„Já si myslím, že tady se ta důležitost manželství jako nemění v čase. Může se v čase měnit to, jak se na to lidi dívají, ale ta důležitost jako taková je furt stejná.“*

Dalším úhlem pohledu jak odhalit možné funkce manželství jsou důvody, které vedou k rozloučení manželství. Pomocí nich můžeme zjistit, kdy manželství přestává plnit svůj účel a ztrácí na své funkčnosti. Jako hlavní a nejčastěji uváděná příčina potencionálního rozvodu bylo uváděno nalezení jiného partnera či nevěra. Zároveň bylo, ale doplňováno, že hodně záleží na dané situaci a také na tom, jak vážný je vztah s tímto novým partnerem. Obecné důvody, které byly uváděny první skupinou dotazovaných a to bez rozdílu pohlaví, byly odcizení partnerů a nespokojenost ve vztahu, kdy si manželé přestávají společně rozumět a každý má jiné zájmy a priority. Dále vážná neshoda, která nelze vyřešit jinak nežli rozchodem, dlouhé odloučení z důvodu například práce ve vzdáleném městě, drastická změna charakteru či fyzické násilí na nich nebo na dětech.

Manželství z pohledu katolického práva nelze rozvést. Je považováno za posvátný svazek muže a ženy, který je posvěcen Bohem a není tedy v pozemských silách ho

rozloučit. Manželství uzavřená církevním sňatkem nelze ukončit rozvodem, jako je tomu v případě civilního sňatku. Pokud dojde k tomu, že manželé, kteří uzavřeli církevní obřad, již nedokáží žít společně se svým manželem či manželkou v jedné domácnosti, může dojít k rozluce manželství. Podmínky rozluky objasňuje dotazovaný Filip: „*Co se týče rozluky manželství v církevním právu, tak tam jsou poměrně jasně a přesně dané okolnosti, za nichž je možné to manželství rozloučit. Typicky by k tomu mohlo třeba dojít, kdyby se přišlo na to, že já jsem své manželce nebo ona mě, zamlčel nebo ona zamlčela, podstatnou věc, kterou měla ta manželka vědět už před uzavřením sňatku.*“ Jako konkrétní důvody rozluky byly uvedeny například duševní porucha či závislost na alkoholu, automatech apod. Nevěra nebo vzájemné odcizení nejsou v katolickém právu brány jako relevantní příčiny rozluky. Dotazovaný Karel: „*Rozhodně to nemůžou být takové důvody, jako bývá velmi často u rozvodů těch manželství světských, prostě už si nerozumíme, tak se rozvedeme. Jo, tam samozřejmě ty důvody musejí být závažnější. Já tím, že to manželství vnímám jako posvátný svazek, kterej co bůh spojil, tak člověk nemá rozlučovat, tak samozřejmě na to koukám takhle.*“ Jako takové všeobecné příčiny rozvodu v dnešní společnosti byly věřícími dotazovanými uváděny velice podobné důvody, které byly zmíněny již výše u mužů a žen bez náboženského vyznání. Uváděné důvody rozpadu manželství jsou zpracovány podle jednotlivých skupin v následující tabulce číslo 13.

Tabulka 13 - Rozpad manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	odloučení odcizení jiný partner smrt vymizení lásky změna charakteru	dané důvody z cír. práva zamlčení důležitých informací duševní porucha závislost nevěra špatné rozhodnutí odcizení
Ženy	nový partner rozpor individuální dluhy nevěra odcizení odloučení fyzické násilí	jiný partner odcizení alkoholismus drogy změna osobnosti ohrožení na životě nedovedu si to představit

Zdroj: Vlastní zpracování

Shrnutí zjištění o funkci a významu manželství dotazovanými

Manželství svou funkčností dle dotazovaných slouží především k zakotvení vztahu, organizovanosti sociálního uspořádání společnosti a vytvoření přívětivého prostředí pro péči o děti. Z pohledu naplňování potřeb jedince poskytuje vzájemnou péči, pocit sounáležitosti s druhou osobou a život v roli manžela či manželky projevujících si vzájemný respekt a úctu. Tím dochází k uspokojení potřeby uznání a sociální jistoty. Manželství, díky tomu, že manželé společně sdílejí život a tráví velké množství času, je prostorem, kde může docházet k vzájemné motivaci a podpoře od partnera a tím rozvíjení schopností a dovedností obou partnerů. Dotazovaná Jitka: „Člověk ze sebe dokáže vytvořit nějakou opravdovou osobnost i díky tomu druhému. Jednoduše, že se ty dva lidi navzájem doplňují a že dokážou pracovat sami na sobě, tím pádem o to víc, když se inspirují vzájemně.“ Lze tedy říci, že další funkcí manželství je naplnění potřeby seberealizace. Kdy naopak manželství, podle výpovědí, ztrácí svoji funkci, je v případech vstupu třetí osoby do vztahu, nevěry, vzájemného odcizení partnerů a tím i nespokojenosti ve vztahu. Jako nejhlavnější důvody ukončení sňatku bylo všeobecně jmenováno násilí ze strany partnera nebo úplná změna charakterových vlastností manžela či manželky. Příčiny rozchodu u věřících jsou určovány primárně církevním právem, ve kterém jsou jasně stanovené případy, kdy může dojít ke zrušení manželství nebo případné odluce. Důvody uváděné nevěřícími páry, jako je nevěra a odcizení, nejsou považovány z hlediska církve za relevantní. Svědčí o tom i výpověď dotazovaného Karla: „Ale rozhodně to nemůžou být takové důvody, jako bývá velmi často u rozvodů těch manželství světských, prostě, prostě už si nerozumíme, tak se rozvedeme. Jo, tam samozřejmě ty důvody musejí být závažnější.“ Platně uzavřené, církevní, svátostné a dokonané manželství nemůže rozloučit žádná lidská moc a ze žádného důvodu, kromě smrti. Za příčiny vedoucí k odluce je považováno například ohrožení života ze strany manžela nebo manželky, či neodpuštěná nevěra. K prohlášení manželství za neplatné může dojít, pokud se zjistí nezpůsobilost osob³⁰, vada souhlasu³¹,

³⁰ Existovala manželská překážka.

³¹ Vylučování jednoty, nerozlučitelnosti, dětí, omyl v osobě nebo podstatných vlastnostech, podvod ohledně těchto vlastností, strach, násilí, neschopnost dát zralý souhlas nebo neschopnost plnit převzaté závazky (alkohol, drogy, automaty, citová nevyzrálost) apod.

vada formy³² nebo nedodržení formy a žádost o neplatnosti manželství musí být schválena příslušným církevním soudem.

8.4.5 Faktory vymezující postoje k manželství

V tom, jaký postoj k manželství a otázce, zda vstoupit či nevstoupit do manželství člověk zaujme, hraje roli řada rozdílných faktorů. Jedinec může být ovlivněn rodinou zkušeností s tímto typem vztahu. Ve vzoru rodičů a příbuzných může spatřovat ukázkou fungování manželství, a pokud se dá považovat za šťastné a partneři jsou v něm spokojení, může díky tomu získat kladný vztah k instituci manželství. Nebo v opačném případě, když se v rodině objeví zkušenost s rozvodem, může to mít za následek negativní postoj a nedůvěru vůči této instituci. Ovlivnění rodinou v pohledu na manželství se objevilo u několika dotazovaných v obou sledovaných skupinách. Dotazovaný Jirka: *„Asi mě ovlivnila, protože já jsem z rodiny, která je úplně a máma s tátou spolu žijou už třicet let. No a vidím, že jim to klape, tak mi to přišlo normální. To taky možná ovlivňuje můj pohled na to. U ostatních třeba vrstevníků mi přijde, že maj rozvedený rodiče snad všichni, takže tomu manželství tolik nevěří.“*

Dalším vlivem může být tlak ze strany kamarádů či vrstevníků, kteří mohou začít sami vstupovat do manželství nebo v něm již být a jedinec se tak může dostat z jejich pohledu do jiné společenské kategorie stále svobodných. Tento vliv ovšem nikdo z dotazovaných mužů i žen v obou skupinách nepotvrdil. Spíše naopak velmi často dotazovaní byli prvními, kdo v okruhu jejich přátel a známých vstoupil do manželství. Někteří dotazovaní vypověděli, že byli dokonce okolím občas považováni za podivíny, že se rozhodli vzít. Dotazovaná Monika: *„Třeba lidi, co nás znají míň a viděli ted'ka kolik mi je, tak říkali něco, jako ty jsi se zbláznila, že si zkracuju mládí a takovýhle věci. Ale ty blízky lidi ty to tak nák brali v pohodě.“*

Věk, kdy lidé uzavírají sňatek, se v posledních letech stále zvyšuje. Vstup do manželství se v životních plánech současných mladých dospělých stále posouvá do pozdějších let. Přednost často dostává studium, kariéra nebo cestování a odsun manželství se stává moderním trendem. Podle několika dotazovaných mají dnešní mladí dospělí pocit, že pokud vstoupí do manželství, automaticky tím něco ztrácí a nejčastěji je to pocit svobody a volnosti. V tomto strachu se objevuje dle dotazovaných určitá sobeckost, snaha

³² Nedostatek jurisdikce oddávajícího.

se žádným způsobem nevázat, nikomu nedat žádný definitivní souhlas. Dle jejich názoru je to ovšem omyl, protože člověk v manželství může naopak spoustu věcí získat. Dotazovaná Tereza: „*lidi mají často pocit, že přijdou o nějakou svobodu, neuvědomují si vlastně, že získají spoustu nových věcí a lepších nebo né lepších, ale prostě jiných.*“

Může věk, kdy člověk do manželství vstoupí ovlivnit jeho stabilitu a budoucí spokojenost? Podle dotazovaných z obou skupin stanovit jednoznačnou hranici, kdy je nejvhodnější vstoupit do manželství, lze jen velmi těžko. Vliv na budoucí podobu manželství a štěstí v něm má příliš mnoho faktorů a vztah mezi jednotlivými partnery je vždy velice specifický. Dotazovaná Monika: „*Nemyslím si, že by bylo nějak daný, že když lidi vstoupí do manželství třeba v nižším věku, že to manželství bude potom šťastnější. Myslím si, že tam je podstatná ta délka toho vztahu, kterej spolu ty dva lidi měli, ale né ten konkrétní věk.*“ Shoda mezi dotazovanými z obou skupin panovala i v názoru, že velmi záleží na vyzrálosti vztahu partnerů, životní etapě, ve které se daný jedinec zrovna nachází a délce společného vztahu. Pokud by se měla konkretizovat přesná čísla, vyplynula z výpovědí všech dotazovaných velmi podobná hranice. Z pohledu nevěřících žen a mužů se teoretická ideální hranice vstupu do manželství, především z pohledu ideálního věku na založení rodiny, pohybuje zhruba od 22 do 32 let. Mezi věřícími dotazovanými byl teoretický rozsah určen od 21 do 31 let. Názory na tuto hranici jsou tedy velice podobné. Dokazuje to i následující tabulka o postojích dotazovaných k věku a vstupu do manželství.

Tabulka 14 - Věk vstupu do manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	20, 25 až 35 Individuální psychický stav člověka záleží na tom vztahu nezáleží na věku partnerské prostředí	pocit ztráty svobody dnes odkládání 20 až 25 let individuální není jasná hranice záleží na vztahu u žen nižší věk – 23, 25 u mužů vyšší – 26, 30 podle životní moudrosti
Ženy	individuální záleží na okolnostech podle vyspělosti vztahu 22 až 27 zhruba	individuální asi tak mezi 25 až 32 záleží i na pohlaví není to daný záleží na vztahu není žádná hranice

Zdroj: Vlastní zpracování

Zejména velký vliv na utváření postoje k manželství má náboženství. Pojetí manželství se z pohledu světského a církevního v určitých ohledech značně liší. Rozdíl, který je asi nejobecněji všem znám, je nerozlučitelnost manželství uzavřeného církví. Tuto odlišnost společně s pocitem větší vážnosti, silnějšího závazku, který je podmíněn slibem nejenom mezi samotnými manželi, ale také Bohem uváděli nejčastěji dotazovaní bez náboženského vyznání jako rozdíly oproti světskému manželství. Dotazovaná Jitka: *„Jinak si myslím, že z pohledu církve může pro někoho to manželství představovat takový větší závazek navíc i v tom smyslu, že z pohledu církve je manželství už nerozlučitelný. Kdežto civilní manželství se může nechat rozvést.“* Dále dotazovaní církevní manželství hodnotili především z pohledu průběhu svatebního obřadu. Všichni muži a ženy z první skupiny se zúčastnili jak svatby světské tak i církevní. Když srovnali oba tyto obřady, většinou došli k názoru, že církevní obřad na ně působil dojmem větší vážnosti a velkoleposti. Dotazovaný Jiří: *„Myslím si, že to není nic špatného, zvláště ono to působí tak jako velkolepějc a slavnostně.“* O svatbě v kostele nikdo ze skupiny nevěřících neuvažoval. Bylo to zejména z důvodu, že nikdo z dotazovaných v této skupině nebyl pokřtěný a tak církevní sňatek ani nemohl uzavřít. Žádné další větší rozdíly v pojetí církevního manželství oproti světskému dotazovaní nespatořovali. Opět bylo také uváděno, že velice záleží na pojetí manželství samotným jedincem a jeho pohledem na víru. Dotazovaná Štěpánka: *„Manželství může být posun vztahu, ale to je zase individuální, třeba někdo to tak zase nebere a berou se z úplně stejných důvodů jako lidi nevěřící, prostě že chtějí být spolu a nějak to potvrdit.“* Různé charakteristiky spojené s církevním manželstvím z pohledu obou skupin jsou zaznamenány v tabulce číslo 15.

Tabulka 15 - Církevní manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	neuvažoval o něm normální nic špatného nerozlučitelnější záleží na přístupu manželů honosnější větší vážnost podobné světskému závazek větší význam	hlubší pojetí náboženský a duchovní význam rozhodnutí k lásce manželská smlouva hlubší význam větší závazek přísnější pravidla svátost obsahuje boží milost větší vážnost
Ženy	neuvažovala o něm záleží na individuálním pojetí stejné silný vliv víry nerozumím mu smlouva s Bohem nerozlučitelnost nemohli ho mít větší závazek	osobnější hezčí má vyšší smysl naplánované Bohem požehnané posvěcené obsahuje Boží příslib

Zdroj: Vlastní zpracování

Dotazovaní, kteří se hlásí ke katolické víře, spatřují v manželství světském a pojímaném katolickou vírou značné rozdíly. Tak jako dotazovaní z první skupiny měli i všichni dotazovaní katolíci možnost zúčastnit se jak světského, tak církevního obřadu. Ve srovnání těchto dvou přístupů na ně vesměs světský obřad působil takovým prázdňým dojmem. Z jejich pohledu neobsahuje žádnou hodnotu navíc a je méně osobní, protože u církevního svazku oddává novomanžele kněz, který ve většině případů osobně zná snoubence. Oproti tomu světský oddávající ke snoubencům žádný osobní vztah nemá a dle slov dotazovaného Filipa je svatba v tomto pojetí brána pouze jako právní úkon. Majetkoprávní úprava poměrů snoubenců, na kterou se mnohdy zvláště ve větších městech stojí pomyslná fronta a kde jsou manželství uzavírána jako na běžícím páse. Dotazovaný Filip: „*A troufám si říct, když je tam někdo osvěcený oddávající, kdo chce aspoň poukázat na tu hlubší, řekněme hlubší záležitost nebo rovinu manželství, tak aspoň má takový nějaký proslov, aby si ti lidé uvědomili, že pozor, tady se něco děje, tady to není, jako když si půjdu koupit rohlíky do obchodu a zítra přijdu zase.*„ Nejjednodušeji a přitom nevýstižněji lze zachytit a popsat rozdílnost chápání manželství ve srovnání manželských slibů. Na úřadě se snoubenců pouze ptají, zda vstupují do manželství dobrovolně a nic více si neslibují. Oproti tomu při církevním obřadu si novomanželé navzájem slibují věrnost, lásku, úctu, navzájem se odevzdávají a stvrzují z pohledu dotazované Jitky takový

obrovský závazek vůči tomu druhému a nejenom jemu, ale také Bohu. „*Takže věříme, že to manželství Bůh naplánoval a že nám bude pomáhat, že to bude takový požehnaný, nevím, jak bych to řekla jinak. Že to bude takový posvěcený a bude to mít větší smysl a pomůžeme si na té cestě. Bude to mít všechno nějaký význam. Je tam velký Boží příslib a tomu já věřím, že to není jen nějaká náhoda.*“ Velmi důležitějším rysem církevního manželství je, že je považováno katolíky za svátost. Svazek muže a ženy, který stvrdil Bůh a v poutu, které vznikne mezi novomanželi je obsažena Boží milost, která poté manželům pomáhá v jejich životě. Z pohledu katolíků je manželství bráno více jako hlubší závazek, který obsahuje duchovní význam. Dotazovaný Filip: „*Já se prostě obávám toho, že je takový ten trend, že u toho církevního práva, tak tam je to ta rovina duchovní, takový ten hlubší význam manželství, kde je to logické, kdežto u toho občanského sňatku tam je to opravdu jen na ten právní úkon. Což je takový smutný, ale bohužel to tak je. Já to tak aspoň vnímám a to jsem se o to fakt hodně zajímal.*“ Jaký pohled mají věřící dotazovaní na světské manželství je přiblížené v následující tabulce.

Tabulka 16 - Světské manželství

	Věřící
Muži	úprava majetkových vztahů právní úkon manželská smlouva také nerozlučitelné záleží na osobním pojetí prázdný obřad bez transcendentního rozměru chybí duchovní rozměr méně důstojné
Ženy	záleží na pojetí člověka když není věřící, neměl by se brát v kostele stejný základ jako církevní prázdná svatba rozdíl ve slibu jiný spojení – církevní před Bohem počítá s rozchodem nemá význam bez slibu není v něm jistota není v něm boží pomoc není požehnané, posvěcené nemá takový smysl jako církevní není v něm boží příslib

Zdroj: Vlastní zpracování

Velmi rozdílné názory se objevily u postoje k nesezdanému soužití. Kohabitanice může být dalším faktorem, který ovlivňuje postoj k manželství. Někteří ji označují za tzv. „manželství na zkoušku“ a podle to, jak jsou během společného soužití spokojeni, se rozhodují, zda s partnerem uzavřou sňatek či ne. Nesezdané soužití je pro někoho předstupněm manželství pro jiné může být trvalou formou vztahu. Zkušenost společného bydlení s partnerem před vstupem do manželství měli, jako bylo již zmiňováno v tématu funkce a význam manželství, všichni dotazovaní z první skupiny. Nesezdané soužití hodnotí velmi kladně a považují ho za dobrou přípravu na následné manželství. Dotazovaná Markéta: *„Jo, myslím si, že to je rozhodně dobrá zkušenost. My jsme spolu začali bydlet hodně brzo a myslím si, že jsme teda za první poznali, jestli vůbec má cenu v tom vztahu být a potom, jestli je člověk schopnej vydržet v něm každodenně. Vyřešit takový ty každodenní pitomosti a problémy, takže myslím, že jo. Že to má rozhodně cenu.“*

Oproti tomu pohled věřících žen a mužů na nesezdané soužití byl značně skeptický. Nepovažují ho za nutně přínosnou zkušenost před manželstvím, protože partneři si tím vlastně zkracují dobu, kdy se rozhodují, jestli strávit zbytek života s daným partnerem a rovnou v podstatě začnou žít jako v manželství. Dále kohabitanice může symbolizovat nedůvěru a nejistotu vůči partnerovi a ponechávání si možnosti případného snazšího odchodu ze vztahu. V dnešní společnosti se jedná o obvyklý způsob partnerského soužití a dotazovaní připouštějí, že může pro některé páry představovat vhodný způsob života, ale opět to velice záleží na dané situaci a pohledu člověka. Názor dotazovaných v této skupině je ovlivněn i postojem katolické církve k nesezdanému soužití, kterou je společný život partnerů v jedné domácnosti považován za hřích. Dotazovaná Monika: *„No myslím si, že je to taková pohodlnost. Že je to pro ty lidi pohodlný, ale že si neuvědomujou, že pak ten přechod pro ně je z toho nesezdaného soužití do manželství mnohem těžší než z toho, když spolu ty lidi jenom choděj a pak se vezmou a hned přijdou třeba ty starosti, ale právě i ty pozitivní věci. Myslím si, že ty lidi to nedělaj, proto že by byli špatný nebo já nevím co, ale že jim to prostě nedocvakne, že krátkodobě vyčerpaj všechny ty výhodný věci a pak už zůstanou jenom ty starosti a už pak nemaj třeba důvod se brát.“* Pohledy na nesezdané soužití dotazovaných mužů i žen z obou skupin jsou zachyceny v tabulce číslo 23, viz přílohy.

Souhrn zjištění o postojích k manželství dotazovanými

Z výpovědí všech dotazovaných vyplývá, že hlavními faktory, které je ovlivnily nebo stále ovlivňují v postoji k manželství, jsou zkušenosti z primární rodiny, náboženství, důvěra v partnera a společný vztah a vlastní pohled na manželství. Rodinný vzor v podobě partnerského soužití ať už je to manželství, nesezdané soužití nebo prožití rozvodu některým z členů rodiny ovlivnilo ve většině případů pohled dotazovaných na manželství. Nelze tvrdit, že pokud se dotazovaný ve svém okolí setkal s rozpadem manželství, automaticky ztrácí důvěru v tuto instituci. Avšak z výpovědí dotazovaných, kteří tuto zkušenost ve svém životě měli, vyšlo najevo, že se u nich objevila obava z uzavření manželství a jeho možného konce rozvodem. Zmíněna byla i ztráta důvěry v manželský sňatek ze strany kamarádů, kteří měli sami rozvedené rodiče. Naopak dotazovaní, jejichž rodiče žili ve šťastném manželství, přistupovali k manželství bez obav. To svědčí o vlivu rodinné zkušenosti a spatřování vzoru v možném partnerském soužití v primární rodině. Ovlivnění názoru na manželství ze strany kamarádů se u žádného dotazovaného neobjevilo. Téměř všichni byli prvními, kteří se ve svém okruhu přátel a známých rozhodli uzavřít sňatek. Reakce okolí byly dle výpovědí spíše pozitivní, ale objevily se i opačné postoje, kdy jejich sňatek vyvolal údiv a nepochopení, proč se k němu v dnešní době a věku dotazovaných rozhodli. Samotný věk, ve kterém se vstupuje do manželství, nemá podle dotazovaných významnou roli v následné manželské spokojenosti. Vhodná doba pro sňatek a vůbec samotné rozhodnutí, zda manželství uzavřít je velice individuální a záleží především na daném jedinci. Velice významným faktorem ovlivňujícím postoj k manželství je víra. To se projevilo v chápání manželství jednotlivými dotazovanými i jejich pohledem na světské nebo naopak církevní manželství. Nevěřící dotazovaní spatřují hlavní odlišnosti církevního sňatku ve svatebním obřadu. Působí na ně velkolepěji, vážněji a více závazněji, nežli světské manželství. Všichni muži a ženy, ze skupiny nevěřících párů uvedli, že o církevním sňatku neuvažovali a to především z toho důvodu, že nejsou pokřtěni a tedy ani nemohou církevní sňatek uzavřít. Z pohledu věřících dotazovaných je světské manželství prázdné a neobsahuje vyšší poslání, které v církevním pojetí představuje propojení s Bohem skrze manželství. Manželský sňatek je v pojetí církve chápán jako trvalý závazek, je to manželská smlouva, která neupravuje pouze majetkoprávní záležitosti, ale obsahuje i duchovní význam. Skrývá v sobě Boží příslib pomoci na vzájemné cestě manželů a dává životu význam. Světské manželství nebylo

věřícími dotazovanými nijak znehodnocováno a pro nepokřtěné páry bylo označeno jako nejlepší možný typ soužití.

9 Závěr

Bakalářská práce se zabývá významem instituce manželství v současné společnosti. Konkrétněji, co instituce manželství znamená a jak je manželský svazek vnímán mladými muži a ženami ve věku od 20 do 31 let, kteří tvoří manželské páry a zda, a jak jsou postoje k instituci manželství ovlivněny náboženským přesvědčením. Hlavním cílem této bakalářské práce bylo zjištění, jaký význam má manželství v současné společnosti, přesněji jak je pojímáno mladými dospělými a následně, pomocí analýzy jednotlivých výpovědí dotazovaných, interpretovat a popsat postoje, názory a pojetí manželství, které dotazovaní muži a ženy zaujímají.

V teoretické části práce byly vymezeny základní pojmy a teoretické rámce, které byly podstatné pro pochopení stanovené problematiky. V první kapitole je objasněn pojem instituce, jeho základní pojetí a klasifikace. Kapitola je zakončena srovnáním významu instituce oproti organizaci. Následuje oddíl věnovaný instituci manželství, kde jsou sledovány pohledy na manželství v pojetí rozdílných vědních disciplín, jako je sociologie, ekonomie a psychologie. Dále je zachycena historie manželství a uskutečněné výzkumy, které se tematicky zaměřovaly na manželství a rodinu. Závěr oddílu je zaměřen na probíhající změny související s partnerským soužitím v současné společnosti. Další část je věnována pojetí manželství v katolické teologii, která se zabývá svátostí manželství, překážkami v uzavření církevního sňatku, dle kanonického práva a je zakončena Papežskou radou pro rodinu. Celá teoretická část práce je ukončena možnými alternativními podobami partnerského vztahu. Propojení mezi teoretickou a empirickou částí práce tvoří provedená sekundární a komparativní analýza, studium dat o manželství z již uskutečněných výzkumných šetření a statistických údajů, které jsou zaměřeny na instituci manželství a témata s manželstvím související.

V empirické části práce byly pomocí analýzy a interpretace dat získaných z rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumného šetření zjišťovány významy a postoje k manželství u vybrané skupiny věřících a nevěřících mladých párů. Bylo sledováno, jaké hodnoty jsou instituci manželství připisovány, co dotazovaným přináší, jaký význam mu ve svém životě připisují a jak je tento subjektivní pohled ovlivněn náboženským vyznáním.

Z provedeného výzkumu bylo zjištěno, že manželství v životě dotazovaných mladých dospělých hraje významnou roli a je jedním z důležitých mezníků jejich životní

cesty. Tento výsledek, tak vybočuje z čím dál více se rozšiřujícího přesvědčení o všeobecném úpadku manželství a krizi rodiny. Oslabování významu manželství částečně potvrzují faktory, jako je snižující se míra sňatečnosti, zvyšující se počet rozvodů a upořádání sňatku v životních plánech jedinců, jak bylo popsáno v sekundární analýze dat. Z výzkumů uvedených v sekundární analýze dat ovšem vyplývá, že manželství i přes velkou toleranci k nesezdaným soužitím, stále zůstává v představách lidí jako vhodná forma vztahu pro jejich život a plánují jej uzavřít. Přesto z pohledu všech dotazovaných mužů i žen má manželství v dnešní společnosti horší postavení než tomu bylo v dřívějších letech a dochází často k znehodnocování jeho hodnoty pouze na právní akt, obyčejnou formalitu. Hlavním problémem v pojetí manželství z pohledu věřících je ztráta hlubšího významu manželství. Pro současný sociální systém je charakteristické zaměření na užitek a materiální statky. Manželství sebou již nepřináší citelné finanční zvýhodnění, jako tomu bylo například v době socialismu, ve srovnání s nesezdaným soužitím. Samo o sobě neposkytuje ani materiální přínos. Jeho hodnota spočívá především v rovině nemateriální, emoční a citové. Tyto atributy nemusí být ovšem v současnosti pro řadu lidí dostatečně atraktivní. Názor dotazovaných k postavení manželství byl v obou sledovaných skupinách shodný. Dle jejich mínění dnes manželství ztrácí na významu a důležitosti, ale nelze tento postoj generalizovat na celou společnost. Velmi záleží na konkrétním jedinci, jeho žebříčku hodnot, postojů a tím i vytvoření pohledu na instituci manželství.

Na základě provedené analýzy kvalitativně získaných dat vyšlo najevo, že hlavním smyslem manželství je založení rodiny a následná výchova dětí, pevnější spojení partnerů, díky kterému je komplikovanější ze vztahu odejít a jasné vymezení vztahu pro okolní svět. S tím souvisí změna sociálního statusu, která je s manželstvím spojená. Tyto názory se objevily v obou dotazovaných skupinách a neprojevil se u nich žádný vliv náboženského vyznání. Díky zjištění smyslu manželství mladými manželskými páry lze instituci manželství přiřadit k některému z typů institucí podle Lawlesse (Lawlesse, 1996, viz Klasifikace institucí, str. 18 této práce). Podle zaměření manželství především na péči o potomstvo, výchovu a předávání kulturního dědictví se instituce manželství v pojetí mladých dospělých řadí k typu rodinné, výchovné a vzdělávací instituce.

Realizovaný výzkum ukázal, že manželství z hlediska funkčnosti slouží především k zakotvení vztahu, organizovanosti sociálního uspořádání společnosti a vytvoření

přívětivého prostředí pro děti. Z pohledu naplňování potřeb poskytuje vzájemnou péči a pocit sounáležitosti s druhou osobou. Díky tomu dochází k naplnění touhy sociální jistoty a uznání. Manželé se dále v manželství vzájemně motivují, podněcují a inspirují a tím se naplňuje další potřeba, kterou je seberealizace. Z analyzovaných dat bylo tak možné sledovat, kdy z pohledu dotazovaných manželství přestává plnit svou funkci. Je to v případě nalezení nového partnera, nevěry a odcizení partnerů, které vede k nespokojenému společnému životu. Jako nejpodstatnější důvody byly zjištěny fyzické násilí nebo drastická změna charakterových vlastností partnera spojená například s nějakou závislostí. V tomto ohledu se ve výzkumu projevil rozdíl mezi nevěřícími a věřícími dotazovanými. Příčiny rozchodu u věřících jsou stanoveny primárně církevním právem, ve kterém jsou jasně určené situace, kdy může dojít k odluce nebo zrušení manželství. Mezi relevantní důvody u věřících nepatří například ztráta vzájemného porozumění s manželem, která je nejčastěji uváděna při rozvodech světských manželství.

Faktory, které ovlivňují postoj k manželství, jsou zkušenosti z primární rodiny, náboženství, důvěra v partnera a společný vztah a vlastní pohled na manželství. Provedený výzkum potvrzuje, že náboženství má na dotazované výrazný vliv. Odlišnosti nejsou jen v samotném obřadu při uzavírání sňatku, ale především v pojetí a významech, které manželství věřící a nevěřící přikládají. Církevní svatba byla popisována jako honosnější, velkolepější, vážnější a byla uvedena i vyšší závaznost a nerozlučitelnost a tím možná vyšší stabilita svazku. Z pohledu věřících je manželský svazek chápán jako trvalý závazek. Představuje smlouvu, která neurčuje pouze majetkoprávní záležitosti, ale je povýšena na úroveň propojení s Bohem a obsahuje tedy i duchovní význam. Světské manželství je bráno věřícími jako nejlepší možné partnerské soužití, pokud nejsou partneři pokřtěni. Neobsahuje však žádné vyšší poslání a působí tak prázdnějším dojmem. Vyšší poslání symbolizuje pro věřící spojení s Bohem skrze manželství, které je chápáno jako svátost, Bůh je jeho součástí a pomáhá manželům v jejich cestě životem a naplňování jejich tužeb.

Největším rozdílem, který vyplynul ze srovnání pojetí církevního a světského je transcendentní povaha církevního manželství spojená s duchovním významem manželského svazku. Oproti tomu světský sňatek je chápán jako pouhý obřad. Manželství je dnes významné především stabilním prostředím vhodným pro východu dětí. Dále poskytuje i řadu jiných funkcí, jako stabilizace vztahu nebo naplňování potřeby uznání,

sociální jistoty a seberealizace. Nelze tedy tvrdit, že by se dalo manželství považovat za překonanou instituci bez významu.

Uskutečněná zjištění nelze zobecňovat a chápat jako všeobecně platná pro celou společnost, ale je možné o nich uvažovat jako o zjištěních na vybraném vzorku dotazovaných. Pro rozsáhlejší a detailnější zkoumání problematiky významu manželství v současné společnosti bude nutné uskutečnit výzkumné šetření s početnějším vzorkem dotazovaných. Cíle stanovené pro tuto bakalářskou práci však byly naplněny.

10 Seznam použitých zkratek:

GS – Gaudium et spes

FC – Familiaris Consortio

CC – Casti Connubii

CCE – Deus Caritas est

HV – Humanae Vitae

KKC – Katechismus katolické církve

CIC – Kodex kanonického práva

11 Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

BECKER, Gary, Stanley. *A Treatise on the Family*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1981. 304 s. ISBN 0-674-90698-5.

BOUDON, Raymond. *Sociologický slovník*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. 256 s. ISBN 80-244-0735-3.

Dokumenty 2. vatikánského koncilu. *Gaudium et spes*. Praha: Zvon, 1995, ISBN 80-71113-098-3.

FIALOVÁ, Ludmila a kol. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 163 s. ISBN 80-85850-87-7.

FIALOVÁ, Ludmila. *Trendy ve sňatkovém chování obyvatelstva České republiky ve 20. století*. *Demografi e* 2: 97-108, 2006.

FINCHAM, F. D., BEACH, S. R. H. Marriage in the New Millennium: Is there a Place for Social Cognition in Marital Research? *Journal of Social and Personal Relationships*, 16, 685. 1999. (databáze Sage)

GIDDEN, Anthony. *Sociologie*. 1. vyd. Praha: Argo, 2000. 595 s. přeložil Jan Jařab. ISBN 80-7203-124-4.

GIGLIONI, Paolo. *Svatosti Krista a církve*. 1. vyd. Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří, 1996, ISBN 80-7192-115-7.

HAMPLOVÁ, Dana. ŠALAMOUNOVÁ, Petra. ŠAMANOVÁ, Gabriela. (eds.). *Životní cyklus sociologické a demografické perspektivy*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. 307 s. ISBN 80-7330-082-6.

HAMPLOVÁ, Dana. (2002) Marriage and Cohabitation: Qualitative Differences in Partnership Arrangements. *Czech Sociological Review*, 38, 6: 771 – 788.

HARTLOVÁ, Hana, HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 978-80-7367-569-1.

- CHALOUPKOVÁ, Jana. ŠALAMOUNOVÁ, Petra. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004. 60 s. ISBN 80-7330-62-1.
- CHAPMAN, G. *Čtyři období manželství*, Praha: Návrat domů, 2007. 140 s. ISBN 978-80-7255-161-3.
- CHMELÁŘOVÁ, Hana. *Proměny současného manželství*. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, katedra psychologie, 2010.
- KABELE, Jiří. *Přerody: principy sociálního konstruování*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998. 394 s. ISBN 80-7184-359-8.
- KASPER, Walter. *Teologie křesťanského manželství*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1997. 110 s. ISBN 80-85959-28-3.
- KAŠNÝ, Jiří. *Manželství očima kanonického práva*. Teologické Texty 2001, č. 5.
- KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (Slon), 2006. 204. ISBN 80-86429-39-3.
- KELLER, Timothy. KELLEROVÁ Kathy. *Smysl manželství*. Biblion o. s., 2014. 270 s. ISBN 978-80-87282-12-0.
- Kodex kanonického práva. Praha: Zvon, 1994, ISBN 80-7113-082 -6.
- KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Prohlášení Persona humana, O některých otázkách sexuální etiky*. Křesťanská akademie, Řím, 1976, ISBN nevedeno.
- KUČERA, Milan. *Obyvatelstvo českých zemí ve 20. století*. Pp. 193-227 in Dějiny obyvatelstva českých zemí. Praha: Mladá fronta, 1996.
- LAUN, Andreas. *Láska a partnerství z pohledu katolické církve*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1994. 78 s. ISBN: bc.
- LAWLESSE, Robert. *Co je to kultura*. 1. vyd. Olomouc: Votobia, 1996. 182 s. ISBN 80-7198-106-0.
- LEVIN, I., TROST, J. 1999. *Living Apart Together*. Community, Work & Family 2 (3): 279 – 294.

- LINHART, Jiří. PETRUŠEK, Miloslav a kol. *Velký sociologický slovník* 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 747 s. ISBN 80-7184-164-1.
- MANNING, Wendy. D., SMOCK, Parry. J. (2005) Measuring and Modeling Cohabitation: New Perspectives From Qualitative Data. *Journal of Marriage and Family*, 67, 4 (ProQuest Psychology Journals)
- MAŘÍKOVÁ, Hana a kol. *Proměny současné české rodiny: (rodina-gender-stratifikace)*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 170 s. ISBN 80-85850-93-1.
- MOŽNÝ, Ivo. *Proč tak snadno?* Praha: Sociologické nakladatelství, 1991.
- MOŽNÝ, Ivo, RABUŠIC, Ladislav. „Česká rodina, sňatkový trh a reprodukční klima.“ Pp. 92-110 in Zpráva o vývoji české společnosti 1989-1998. Praha: Academia, 1999.
- MÜLLER, Gerhard Ludwig: *Dogmatika pro studium i pastorači*, KNA 2010. 888 s.
- NAKONEČNÝ, M. Encyklopedie obecné psychologie, 2. rozšíř. vyd. Praha: Academia, 1997. 437 s. ISBN 80-200-0625-7.
- NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve*. 1. vyd. Praha: Krystal OP, 2006. 215 s. ISBN 80-85929-83-X.
- OPATRNÝ, Aleš. *Příprava na manželství*. 1. vyd. Praha: Pastorační středisko Praha, 1994. 67 s. ISBN 80-7192-557-8.
- RABUŠIC, Ladislav. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. 1. vyd. Praha: SLON, 2001. 265 s. ISBN 80-86429-01-6.
- RABUŠIC, Ladislav. *Bude česká plodnost i v budoucnu jedna z nejnižších v Evropě?* In: Kocourková, J., Rabušic, L. (eds.) *Sňatek a rodina: zájem soukromý nebo veřejný?* Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 2006. 66-80 s.
- RADIMSKÁ, Radka, TOMÁŠEK Marcel. „Singles“ – nový životní styl a jeho genderová specifika v České republice.“ Pp 10–12 in: *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, 2003, roč. 1–2.
- ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. 390 s. ISBN 978-80-7367-124-2.

ŠULOVÁ, Lenka; FAIT, Tomáš; WEISS, Petr a kol. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Vyd. 1. Praha: Maxdorf, 2011, 439 s. ISBN 978-80-7345-238-4.

TOMÁŠEK, Marcel. *Singles ve světle měnících se typologií a definic: k aktuálně probíhajícímu výzkumu. Sborník prezentací na sympoziu pořádaném ve dnech 15. – 17. října 2003* Fakulta sociálních studií MU Brno, Sociologický časopis/Czech Social Review, 2006, vol. 24, no. 1, 2006.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum, 2007. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

YOUCAT: katechismus katolické církve pro mladé. Praha: Kostel Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011, 301 s. ISBN 978-80-7195-564-1.

Internetové zdroje

HABERLOVÁ, Věra. Rodina a velikost rodiny. [online] 2001, 9., č. 27, s. 19. [cit. 2014-21-9] Dostupné z WWW: http://www.stem.cz/index.php?from=-10&pocet=10&typ_cl=-2&hledani=1&find_str=Rodi%EDovstv%ED a velikost rodiny&typ=0&obor=0&ks1=&ks2=&ks3=&autor=

HASKEY, J. Living arrangements in contemporary Britain: havingma partner who usually lives elsewhere; Livng-apart-together, LAT'. Population Trends. [online] 2005. no 122, s. 35-46. [cit. 2015-08-01] Dostupný také z WWW: https://212.58.231.21/articles/population_trends/1351.pdf

Papežská rada pro rodinu. Rodina, manželství a fakticky existující soužití. [online] [cit. 2012-5-12]. Dostupné z WWW: <http://www.cirkev.cz/res/data/004/000499.pdf>.

SKOBLÍK, Jiří. Na okraj nového dokumentu. [online] (2001-2-25) [cit. 2014-05-11]. Dostupné z WWW: <http://ktf.cuni.cz/~skoblik/komentare/rodina.htm>.

DUVANDER, A. E. (1999) The Transition From Cohabitation to Marriage. [online] *Journal of Family, Issues*, 20, 698. Získáno přes databázi odborných článků Sage.

12 Přílohy

Příloha č. 1 Sňatky a bilance manželství v letech 1946 - 1988

Tabulka 17 - Sňatky a bilance manželství v letech 1946 - 1988

Rok Year	Počet sňatků Marriages	Počet zaniklých manželství Dissolved marriages					Čistý přírůstek manželství Net increase in marriages	Podíl zaniklých manželství (%) Dissolved marriages (%)			Čistý přírůstek manžels tví na 1 000 obyvatel Net increase in marriag es per 1 000 populati on
		rozvodem Divorce	prohlášením za neplatná Annulment	úmrťm Death		celkem Total		rozvodem a prohlášen ím za neplatná Divorce and Annulme nt	úmrťm Death		
				muže Males	ženy Females				muže Males	ženy Females	
1946	93 909	11 711	21	27 292	14 339	53 363	40 546	22,0	51,1	26,9	5,0
1947	97 815	10 409	19	28 291	14 587	53 306	44 509	19,6	53,1	27,4	5,1
1948	95 844	10 834	22	28 206	14 222	53 284	42 560	20,4	52,9	26,7	4,8
1949	93 898	10 625	20	30 110	14 745	55 500	38 398	19,2	54,3	26,6	4,3
1950	95 166	11 312	16	29 861	14 459	55 648	39 518	20,4	53,7	26,0	4,4
1951	91 333	10 261	13	30 264	14 249	54 787	36 546	18,8	55,2	26,0	4,1
1952	78 579	11 219	12	29 520	13 799	54 550	24 029	20,6	54,1	25,3	2,6
1953	70 309	9 897	12	30 740	13 742	54 391	15 918	18,2	56,5	25,3	1,7
1954	70 720	9 989	13	31 838	13 919	55 759	14 961	17,9	57,1	25,0	1,6
1955	71 263	12 221	14	30 572	13 348	56 155	15 108	21,8	54,4	23,8	1,6
1956	80 701	12 809	15	30 757	13 203	56 784	23 917	22,6	54,2	23,3	2,5
1957	62 760	12 521	17	32 423	13 703	58 664	4 096	21,4	55,3	23,4	0,4
1958	68 635	13 589	21	30 985	13 053	57 648	10 987	23,6	53,7	22,6	1,1
1959	71 354	13 222	14	32 765	13 357	59 358	11 996	22,3	55,2	22,5	1,2
1960	74 173	12 970	13	32 032	12 953	57 968	16 205	22,4	55,3	22,3	1,7
1961	74 003	13 939	18	32 451	13 057	59 465	14 538	23,5	54,6	22,0	1,5
1962	77 296	14 137	10	35 516	13 722	63 385	13 911	22,3	56,0	21,6	1,4
1963	80 118	14 703	13	34 747	13 258	62 721	17 397	23,5	55,4	21,1	1,8
1964	80 573	14 446	12	35 461	13 887	63 806	16 947	22,7	55,6	21,8	1,7
1965	81 757	16 196	12	36 188	14 023	66 419	15 338	24,4	54,5	21,1	1,6
1966	84 807	17 435	14	36 750	13 972	68 171	16 636	25,6	53,9	20,5	1,7
1967	87 214	17 352	4	38 146	14 276	69 778	17 436	24,9	54,7	20,5	1,8
1968	89 146	18 647	6	39 983	15 030	73 666	15 480	25,3	54,3	20,4	1,6
1969	90 408	20 550	3	42 445	15 712	78 710	11 698	26,1	53,9	20,0	1,2
1970	90 624	21 516	4	42 547	15 872	79 939	10 685	26,9	53,2	19,9	1,1
1971	91 864	23 616	9	42 218	15 630	81 473	10 391	29,0	51,8	19,2	1,1
1972	95 337	22 392	9	40 377	15 278	78 056	17 281	28,7	51,7	19,6	1,8
1973	99 518	25 271	5	42 077	15 379	82 732	16 786	30,6	50,9	18,6	1,7
1974	98 048	24 970	8	42 475	15 549	83 002	15 046	30,1	51,2	18,7	1,5
1975	97 373	26 154	1	41 565	15 147	82 867	14 506	31,6	50,2	18,3	1,4

1976	94 929	25 544	8	41 046	15 170	81 768	13 161	31,2	50,2	18,6	1,3
1977	93 011	25 442	4	41 346	14 971	81 763	11 248	31,1	50,6	18,3	1,1
1978	90 338	27 071	3	40 903	15 205	83 182	7 156	32,5	49,2	18,3	0,7
1979	84 496	26 191	5	40 806	15 063	82 065	2 431	31,9	49,7	18,4	0,2
1980	78 343	27 218	4	42 213	15 592	85 027	- 6 684	32,0	49,6	18,3	-0,6
1981	77 453	27 608	-	41 405	15 005	84 018	- 6 565	32,9	49,3	17,9	-0,6
1982	76 978	27 821	-	40 681	14 544	83 046	- 6 068	33,5	49,0	17,5	-0,6
1983	80 417	29 319	-	41 228	14 876	85 423	- 5 006	34,3	48,3	17,4	-0,5
1984	81 714	30 514	-	40 196	14 340	85 050	- 3 336	35,9	47,3	16,9	-0,3
1985	80 653	30 489	-	40 266	14 038	84 793	- 4 140	36,0	47,5	16,6	-0,4
1986	81 638	29 560	4	39 949	14 233	83 746	- 2 108	35,3	47,7	17,0	-0,2
1987	83 773	31 036	1	39 005	13 692	83 734	39	37,1	46,6	16,4	0,0
1988	81 458	30 652	4	38 034	13 556	82 246	- 788	37,3	46,2	16,5	-0,1

Zdroj: Vlastní zpracování dle dat ČSÚ

Příloha č. 2 – Tabulky s kódy k hlavním tématům provedené kvalitativní analýzy

Tabulka 18 - Ovlivňující faktory

	Bez vyznání	Věřící
Muži	svobodná volba vlastní rozhodnutí zkušenost z primární rodiny zrání osobnosti životní plány osobnost partnera náboženství	zamilovanost alternativa spořádaného života zodpovědnost společná domácnost svobodné rozhodnutí náplň života láska dobírání od rodiny život ve dvou
		rozhodnutí láska nic nebylo proti byl to ten pravý cesta životem ve dvou plnohodnotný vztah posunutí vztahu osamostatnění požehnání jistota vlastní iniciativa dobrý vzor manželství od rodičů
Ženy	posun vztahu rozhodnutí láska porozumění završení vliv rodiny jistota posun vztahu	

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 19 - Přínos manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	pevnější svazek blízkost důvěra lepší pocit žádná změna zázemí pro děti	společné bydlení společenský standart jistota řádná zastupitelnost právo na informace ochrana projev osobnosti sdílení finanční pomoc záruka pouto společný čas život ve dvou
Ženy	právní jistota oficiální utvrzení vztahu změna postavení lepší pocit spolehnutí na partnera jasné definování vztahu dvojitý příjem domácnosti zázemí pro děti	vzájemná pomoc doplňování společné tvoření a budování radost ze života vzájemná útěcha jasno ve vztazích změna postavení sdílení všednosti jasné definování vztahu pro okolí

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 20 - Zápory manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	těžší rozchod žádné nejsou organizace svatby přístup úřadů	ohled na druhého ponorka společná domluva plánování přístup státu
Ženy	rozvod závazek byrokracie žádné moc nejsou postavení na trhu práce	finanční situace podpora státu nepohodlnost musíš brát ohledy zodpovědnost

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 21 - Rozpad manželství

	Bez vyznání	Věřící
Muži	odloučení odcizení jiný partner smrt vymizení lásky změna charakteru	dané důvody z cír. práva zamlčení důležitých informací duševní porucha závislost nevěra špatné rozhodnutí odcizení
Ženy	nový partner rozpor individuální dluhy nevěra odcizení odloučení fyzické násilí	jiný partner odcizení alkoholismus drogy změna osobnosti ohrožení na životě nedovedu si to představit

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 22 - Nesezdané soužití

	Bez vyznání	Věřící
Muži	nevadí je dobré sami zažili bez problémů normální dobrá příprava zkouška	nápodoba manželství moderní trend jednodušší odpůrce žádný přínos pro společnost vzájemné vyčerpání bez hodnoty diskutabilní věc názoru zadní vrátka není tam soulad bez odevzdání druhému ztráta významu manželství snazší odchod pro věřícího hřích neodsuzují ho věc názoru
Ženy	nevadí je to věc názoru normální sami tak žili individuální dobrá zkušenost příprava	demoverze pohodlnost vyčerpají se tím výhody můžou ztratit touhu se vzít přijdou o důvod posunout se dál není to dobrá zkušenost krátkodobé výhody není potřena tolik zodpovědnosti bojí se udělat rozhodnutí nevěří partnerovi mají strach snazší rozchod

nejsou si jisti partnerem
na společnou domácnost je dost času
částečně se okrádají
urychlení vztahu
nemají se pak na co těšit
zkouška

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha č. 3 Přepis rozhovorů s dotazovanými

Dotazovaná 1 Štěpánka – 22 let, studentka, bez vyznání, 11. 2. 2015

Otázka č. 1: Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?

Dotazovaná: Manželství pro mne neznamena nic zavazujícího nebo svazujícího, ale je to něco, co chtějí udělat dva lidi. Není to něco, co člověk musí udělat, ale co chce.

Otázka č. 2: Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?

Dotazovaná: V dnešní době manželství už tolik významný podle mě není, že lidi otálej nebo žijou na hromádce a moc to neřešej. Vztit se chtějí jen ty co to doopravdy chtějí nebo někdo kvůli rodině se bere.

Doplňující otázka: Myslíte si, že je důležitý pro dnešní společnost, aby se uzavíralo manželství, nebo už dneska pro společné soužití není podstatné?

Dotazovaná: Já si myslím, že to záleží individuálně na každým tom páru. Třeba někdo pro někoho to znamená posun v tom vztahu a potřebuje to a někdo se třeba právě vůbec brát nechce. To záleží podle mne individuálně. A v dnešní společnosti už to podle mě není zas tak, na to manželství se nepohlížej jako na něco jako na takový status velkej. Dřív se lidi brali, protože, jó bylo manželství a je to. Teď ty lidi žijou na hromádce a vyhovuje jim to tak, tak to zřejmě už tolik důležitý není.

Otázka č. 3: Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?

Dotazovaná: Asi ten posun v tom vztahu. To je asi jedinej důvod. Nebo takový to rozhodnutí, že jsme prostě chtěli.

Doplňující otázka: Třeba vliv z okolí, že by do manželství začali vstupovat kamarádky a tím ovlivňovat i Váš postoj k manželství se neobjevil?

Dotazovaná: Ne, to ne. My jsme byli vlastně první.

Otázka č. 4: Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?

Dotazovaná: Výhody a nevýhody? Já zatím vyložené nějaký výhody a nevýhody nevidím. Ale třeba tak všeobecně pro ty děti potom, že se třeba právně něco řeší, prostě to jméno a tak. A výhody asi to utvrzení toho vztahu. Takový to utvrzení tou svatbou, že je to oficiální. Nevýhody pak, když se lidi rozváděj, tak jsou s tím prostě problémy, než kdyby žili na hromádce. To je asi všechno, já jiný výhody a nevýhody už nenašla a moc jsem se tím zatím ani nezabývala. Ale v dnešní době právě lidi, jak je všechno strašně rychlý a všechno se mění. Jak se mění ty páry a tak, tak proto se lidi neberou, protože se nechtěj uvázat k někomu, protože by mohli potkat někoho jinýho a museli by se rozvádět. Proto chtějí být jako že nezávazný. Dneska je taková nezávazná doba. Lidi chtějí být bez závazků a vlastně svatba je závazek.

Otázka č. 5: Řekněte mi prosím, jaké jste měla očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?

Dotazovaná: Já jsem očekávání neměla vůbec žádný. Já jsem do toho šla bez očekávání připravená na všechno a byla jsem velice příjemně překvapená.

Otázka č. 6: Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?

Dotazovaná: To je hrozně individuální. Záleží na tom, kdy se ty lidi potkali. Třeba, když se potkaj ve třiceti, tak se jako určitě vezmou v jinej věk než, když se vezmou ve dvaceti. Podle mě nezáleží na věku, ale podle na věku toho vztahu nebo na vyspělosti toho vztahu.

Doplňující otázka: Takže si nemyslíte, že by věk hrál roli, jestli budou manželé spokojeni?

Dotazovaná: Ne ne ne, to určitě ne.

Otázka č. 7: Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?

Dotazovaná: Třeba kdyby někdo potkal někoho jinýho a prostě bylo to tak vážný, že by se musel rozvést. Nebo, že by se ty manželé, tak nepohodli, že by chtěli jít od sebe. Asi tak. A vůbec se mi třeba nelíbí, že lidi spolu zůstávají jen kvůli dětem. Že jako, aby ty děti měly oba rodiče a tak a vůbec si neuvědomujou, že ty děti se třeba občas taky trápěj a viděj to. Třeba nevěra ve vztahu se řeší potom strašně individuálně, to nemůžu říct takhle obecně.

Doplňující otázka: A jaké konkrétní důvody by to byly ve Vašem případě?

Dotazovaná: Asi nějaká neshoda mezi náma dvouma. Ale fakt tak silná, že by se nedala řešit prostě jinak než. Nebo, že by s tím člověkem nebylo reálně možný být z nákejch možnejch důvodů.

Otázka č. 8: Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním obřadem?

Dotazovaná: O svatbě v kostele jsem nevažovala. Ani nejsme věřící, takže hlavně proto jsme nevažovali o svatbě v kostele a nechci se tvářit, že na jeden den jsem věřící, abych se mohla vdát v kostele. Pokud je někdo věřící opravdu, prostě bfirmovanéj všechno, tak proč né v kostele. Ale nemyslím si, že lidi, který do kostela nechoděj a nejsou věřící, tak na jeden den se tam prostě ocitnou, tak to se mi prostě nelíbí.

Doplňující otázka: Myslíte si, že je nějaký rozdíl v pojetí manželství u těch věřících párů a nevěřících?

Dotazovaná: Mam známou, který jsou oba opravdu věřící a brali se strašně mladý, ve dvaceti. Aby spolu prostě vůbec mohli být. Jinak ani nemohli. Takže takový posun vztahu, ale to je zase individuální, třeba někdo to tak zase nebere a berou se z úplně stejných důvodů jako lidi nevěřící, prostě že chtějí být spolu a nějak to potvrdit.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaná: Já proti tomu nic nemám. Mě se zdá, že nesezdaný soužití je taky super, pokud se ty lidi mají rádi, tak je to v pohodě jen se prostě nechtěj vázat. To je jejich věc.

Doplňující otázka: *Vidíte nějaké výhody nebo nevýhody v nesezdaném soužití, pokud by jste ho srovnala s manželstvím?*

Dotazovaná: Výhody, maj to jednodušší, když teda by se chtěli od sebe odloučit. Nevýhody, já nevím. To je třeba se ptát jich. *(smích)* Ale když my jsme byli nesezdaný, tak to pro mne bylo stejný, já nevím no. Třeba je na ně vyvíjen tlak od rodiny, kdyžto potom už jsou babičky uspokojeny.

Doplňující otázka: *U Vás nebylo nějaký ovlivnění z rodiny v pohledu na manželství? Třeba rozvod apod.?*

Dotazovaná: Ne. My jsme taková strašně bezproblémová rodina dá se říct. My jsme tady to nikdo nezažil nikdy. Rodiče na mě netlačili. Já jsem mladší, takže spíš na tu starší.

Doplňující otázka: *Než jste se vzali, tak jste bydleli s nynějším manželem ve společné domácnosti?*

Dotazovaná: Jo jo jo, tři roky.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že je to dobrá zkušenost pro manželství?*

Dotazovaná: Určitě, určitě. Hrozně to připraví, protože upřímně kdybych si toho člověka vzala a přestěhovala se do jedny domácnosti a teď když s tím člověkem žiješ, tak víc strašně ty jeho neduhy a zlovyky, takový ty záporný věci a pak je hrozně těžký se s tím naučit žít. Jako ježíš šmarja teď jsem na něj vázaná a musíte to řešit rozvodem, kdež to, když spolu lidi žijou a nesezdnou si v tom, tak se můžou rozejít a nerozvádět. Je to dobrá zkušenost, že člověk pak už nemusí řešit tolik věcí. Když to tak vezmu, tak je to takový ten oficiální krok. Už je to velkej krok, kdy ta svatba je taková hrozně hektická, když je velká a když už spolu žijou, tak se tohle neřeší. Je to takový stvrzení, takový příjemnější podle mě.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaná: Já hlavně chci dostudovat, dopsat bakalářku, udělat státnice a pak se uvidí. Jinak si myslím, že manželství nijak neomezuje v kariéře. Pokud je někdo kariérista, tak je kariérista i když je ženatý nebo vdanej a nebo i nesezdaný. Nebo když někdo bere ten život prostě laskně a fláká se tak se fláká, jak v manželství tak nemanželství, to podle mě nemá vliv. Jinak pro výchovu dětí, tak co vidím doma, kde máme vlastně nesezdaný pár. Ty vychovali tři děti a v tom žádný problém není, takže z mého pohledu ne. Podle mě ve výchově rozdíl není.

Dotazovaný 2 Tomáš – 28 let, student, bez vyznání, 11. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaný: Jako filozoficky?

Doplňující otázka: *Z jakého pohledu chcete, jak to manželství vnímáte. Co ten pojem sám o sobě pro Vás znamená?*

Dotazovaný: Nějakou morální zodpovědnost. Asi nejvíc tahle definice.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaný: Všeobecně a nejsem asi jako úplně výjimka, ho považuju za takovou formalitu řekněme. Stvrzení svazku těch dvou.

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaný: Chodili jsme spolu sedm let, tak nebylo co měnit a bral jsem to jako příležitost nebo teda svatbu konkrétně jak uspořádat nějakou větší akci pro rodinu a kamarády.

Doplňující otázka: *Takže jste to bral jako něco, co by posunulo ještě nějak ten vztah?*

Dotazovaný: To jo, ale jak říkám spíš formalita pro mě.

Doplňující otázka: *Takže by Vám nijak nevadilo, pokud by svatba nebyla zrovna v tu dobu, kdy se odehrála? Nebyl nějaký hlavní důvod, proč ji uspořádat právě v tu danou chvíli?*

Dotazovaný: Nevadilo. Nebyl, ale zároveň ani nebyl důvod, proč to odkládat.

Otázka č. 4: *Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?*

Dotazovaný: Já myslím, že nevýhody žádný. Nebo žádný jsem zatím nezaznamenal. A výhody? Mam tak jako lepší pocit z toho. My jsme společně tři roky bydleli předtím, než jsme se vzali, takže nevidím moc žádnou velkou změnu oproti tomu jaký to bylo před manželstvím, třeba z ekonomický stránky a jaký je to teď.

Otázka č. 5: *Řekněte mi prosím, jaké jste měl očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaný: V návaznosti na to, že už tři roky jsme bydleli spolu a sedm let chodili, tak se nic nezměnilo.

Doplňující otázka: *A co třeba nějaké očekávání nebo tlak od okolí? Třeba ze strany rodiny, že by už čekali, kdy uzavřete manželství?*

Dotazovaný: Tlak vůbec. Spíš pak měli radost.

Doplňující otázka: *Co z pohledu třeba Vašeho okolí, co se týče kamarádů, že by začali ve větším počtu vstupovat do manželství a tak se ptát, kdy už se i vy vezmete?*

Dotazovaný: Já mám pár kamarádů, který jsou ve stejným věku a už jsou ženatý. Teď mě dva napadli konkrétně. Takže není to úplně výjimka, ale nijak mě to neovlivnilo v rozhodování.

Doplňující otázka: *Ještě co se týče toho vlivu rodiny, tak jaká je Vaše rodinná zkušenost s manželstvím? Objevil se u Vás v rodině například rozvod a myslíte si, že to mohlo nějak ovlivnit Váš pohled na manželství?*

Dotazovaný: Akorát babička je rozvedená. Rodiče, ale oboje dvoje jsou spolu a žijí normálně.

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaný: To je hrozně individuální a záleží spíš na tom vztahu než na věku. My jsme spolu chodili sedm roků, tak Katce bylo 22, tak to je spíš takovej neobvyklej věk podle mne na dnešní dobu. Těch mejh 28 to už je takový jako, to považuju za normální.

Doplňující otázka: *Takže si myslíte, že ten věk nijak neovlivní manželství?*

Dotazovaný: Podle mě to na štěstí v tom manželství nemá určitě vliv.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaný: Nejdřív obecně jo. Tak ty důvody jsou různé, většinou asi jiný partner, že ten kdo má jiného partnera, chce být s tím jiným a tomu druhému to zase vadí. Jinak asi jiný důvod všeobecně tohle bych řekl, že bývá hlavní důvod. Pro mě možná by to byl takový důvod.

Doplňující otázka: *A třeba pokud by jste měli děti a s manželkou by vám to neklapalo, tak si myslíte, že by jste v tom manželství měli zůstat nebo ho ukončit?*

Dotazovaný: Je to asi různý. Zná nějaký lidi, co maj rozvedený rodiče, který se jako dost hádali i o ty děti a tak a nemělo na ty děti dobřej vliv. Takže, ale zase si myslím, že když se ty lidi jako rozejdou rozumně a pak i rozumně funguje ta péče o děti, tak vlastně v tom není problém. No a pak třeba zase na druhou stranu, když ty lidi zůstanou spolu a pak se třeba jen hádaj furt, tak to pro ty děti není úplně ideální. Je to individuální.

Doplňující otázka: *Jaký máte názor na výchovu dětí v manželství a mimo manželství?*

Dotazovaný: Nemyslím si, že to manželství jako takový je důležitý, spíš nějaká rozumný přístup těch rodičů a aby tam nebyla moc vysoká frekvence těch konfliktů jak mezi těma rodičema, tak s těma dětma.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním obřadem?*

Dotazovaný: My jsme nevažovali o svatbě v kostele, ale byl jsem na dvou svatbách, který byly v kostele a ten jeden kamarád, kterýho jsem zmiňoval, že mě napad, že je ženatý měl taky svatbu v kostele. Myslím, že to má jako takovou větší vážnost jednak pro ty partnery a i to jejich okolí. Pak taky hlavně třeba pro rodiny, jinak je to asi takový podobný. Zase jsem nebyl na nějaký třeba extrémní svatbě, byli to prostě normální věřící lidi, který měli normální svatbu v kostele.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaný: Nemám s ním problém.

Doplňující otázka: *A když by jste to srovnal s manželstvím jsou v tom z Vašeho pohledu nějaké rozdíly?*

Dotazovaný: Záleží na těch lidech. Myslím si, že v tom nemusí být žádné rozdíly. A taky dneska jak už je to jenom formalita to manželství, tak to nikomu v podstatě nebrání, aby z toho partnerství třeba utek nebo tak stejně jako v tom nesezdaným. Než ty partneri mají děti, tak je možná snazší se v tom nesezdaném soužití rozejít, ale pak už zase když mají děti, tak už je to pak stejný jako to manželství. Pak už jako to dítě je z mého pohledu víc zavazující než to manželství jako takový.

Doplňující otázka: *Vy jste spolu tedy už před manželstvím žili v jedné domácnosti. Považujete to, za dobrou zkušenost pro následné manželství?*

Dotazovaný: Určitě. Některý věci se prostě změní.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaný: Myslím si, že manželství nijak nebrání v kariéře, že to je otázka priorit. Nemůže člověk dělat úplně všechno. Buď může mít perfektní kariéru nebo perfektní vztah nebo i oboje. Jako můj ideál je, že to bude od všeho něco. Furt budu mít to rozumně šťastný manželství, ale zároveň i v práci se budu moc nák rozvíjet.

Doplňující otázka: *A co děti?*

Dotazovaný: Ty jsme zatím nijak neplánovali. Zatím tomu necháváme volný průběh.

Dotazovaný 3 Zdeněk – 21 let, student i pracující, katolík, 19. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaný: Tak pojem manželství je trvalý svazek muže a ženy, který má vlastně dva cíle. Jeden je to společné dobro těch manželů a druhý je plození výchova dětí.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaný: To znamená jak to je? Nebo jak by to mělo být?

Tazatel: *No klidně z Vašeho pohledu jak to teď je a jak si myslíte, že by to mělo být.*

Dotazovaný: Myslím si, že to vylučný postavení ztrácí, ale myslím si, že pořád v té společnosti to ústřední místo by mělo mít, protože je to opravdu základ té rodiny a rodina je základ společnosti.

Doplňující otázka: *Má podle Vás manželství nějaké konkrétní přínosy pro společnost?*

Dotazovaný: No určitě má přínosy, protože je to nějaká záruka řekněme té stability nebo aspoň tak je to chápáný v tom prvotním významu. A právě v tom manželství je nejtěsnější prostředí pro tu rodinu, která je pro společnost nejdůležitější částí že jo, tou primární buňkou.

Doplňující otázka: *Jakou má podle Vás dneska manželství důležitost?*

Dotazovaný: Já si myslím, že tady se ta důležitost jako nemění v čase. Může se v čase měnit to, jak se na to lidi dívaj, ale ta důležitost jako taková je furt stejná.

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaný: No tak, máme se s manželkou rádi a jednak jsme chtěli nebo. To je taková komplikovaná otázka. (smích) Chtěli jsme být spolu, což taky znamená spolu bydlet a v rámci toho, že jsme chtěli být zodpovědný, tak jsme si řekli, že tady to má svoje místo opravdu v manželství a tím pádem jsme se toho nebáli. Taky tím samozřejmě z toho hlediska věřícího člověka na to člověk není sám, to znamená nemusí spolíhat jenom sám na sebe a na svoje vlastní síly, protože to je si myslím jedna z věcí, která dneska mladý lidi od toho možná odrazuje no. Samozřejmě pak taky nějaký ten vedlejší efekt to má, že se dá taky ukázat těm lidem, že to de no.

Doplňující otázka: *Co třeba vliv okolí? Neobjevil se nějaký?*

Dotazovaný: Nene, tady to právě řekl bych u nás úplně chybělo, protože rodiče ty na nás opravdu netlačili, ty spíš se s tím museli chvíli srovnat, když jsme jim to oznámili a byli spíš překvapený. No a co se týče kamarádů, tak jako máme některý starší kamarády, který už vstoupili nebo jsme věděli, že se chystaj vzít, ale tlak tady v tom smyslu jako od vrstevníků tam určitě nebyl. Bylo to sto procentně svobodný rozhodnutí.

Doplňující otázka: *Vy jste tedy před manželstvím spolu nebydleli v jedné domácnosti?*

Dotazovaný: Ne ne.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že má teď společné bydlení pro Vás nějaké výhody, třeba ekonomické, sociální nebo se nějak změnilo Vaše postavení ve společnosti?*

Dotazovaný: Myslím si, že pokud by každý měl bydlet sám jako bez nikoho jiného, tak pak je samozřejmě výhodnější, když dva bydlejí spolu. Tím, že my jsme bydleli vlastně každé, manželka s jednou spolužačkou a já se svým spolužákem vlastně ještě z gymplu, tak jako ekonomicky si myslím, že tam moc velké rozdíly není.

Otázka č. 4: *Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?*

Dotazovaný: To si musím dobře rozmyslet, aby to nebylo pak použito proti mně. Výhoda je určitě to, že je to opravdu ten prostor, který zaručuje to, že se ten člověk může dát tomu druhému. Že je to opravdu nějaký pouto, který je vytvářený těma dvěma osobama a který teda pak taky umožňuje vznik a stabilitu té rodiny. Samozřejmě jsme taky víc spolu než jsme byli předtím díky tomu, že spolu bydlíme. Tak taková výhoda i nevýhoda je, že opravdu všechno je vlastně společný. Jednak peníze i prostě ten čas dalo by se říct a všechno člověk musí plánovat už teď ve dvou a tak to je výhoda i nevýhoda, podle toho z jakýho úhlu se na to člověk chce dívat. Takže já si myslím, že to může být i výhoda. No a teď nevýhody (*smích*). Jenom to podle mě, že se na to člověk může dívat i z druhého úhlu. Hlavně, pokud člověk vstupuje do manželství, tak si tím musí být opravdu jistý, protože pokud si tím není jistý, tak pak se to může všechno zvrtnout v jednu velkou nevýhodu, ale to si myslím, že snad v našem případě se nestane (*smích*).

Otázka č. 5: *Řekněte mi prosím, jaké jste měli očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaný: Já myslím, že jsem si to celkem dovedl představit, jak to bude vypadat. Samozřejmě my jsme spolu brali v létě, to znamená, že jsme spolu necelých třicet let, takže ještě troufalý hodnotit, co se jako splnilo a nespĺnilo, ale já jsem spokojený. Podle mě to splnilo všechny očekávání, který jsem měl. Nepřineslo to žádný extra nevýhody, teda kromě, že jsme spolu začali víc hrát některý společenský hry, například Carcassone nebo Monopoli nebo co tady máme karetní a tam se pak ukazují některé jaksi nepředpokládané negativní rysy charakteru mojí manželky, protože například pomstychtivost, protože nechce prohrát (*smích*).

Doplňující otázka: *To jste spolu předtím žádné hry nehráli?*

Dotazovaný: Hrály, ale nebylo to tak často. Ale tak to je samozřejmě jenom tak jako z legrace.

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaný: Tak já si myslím, že každé má tu hranici jinde, že není jedna definitivní hranice, že všichni se musí brát prostě v osmnácti nebo všichni se musí brát v pětatřiceti. Ale na druhou stranu, si myslím, že dneska se ten věk dost posouvá, tak jako do ztracena, čím dál tím výš. To si myslím, že je pak už daný spíš nějakou takovou, já nevím, kolektivní sobeckostí nebo snahou prostě, nebo obavou vůbec se nějakým způsobem zavázat a dát nějaký definitivní souhlas. To si myslím, že dobře není, ale že bych měl nějakou hranici, prostě nad kterou už ten člověk. To záleží na každém tom konkrétním stavu a musí to vědět vždycky ty dva.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozlučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaný: Dobře, tak tady je potřeba jenom říct, že z toho pohledu věřícího člověka nebo konkrétně teda z toho katolického pohledu manželství je takzvané nerozlučitelný, což znamená, že když ty dáš někomu souhlas a slíbíš mu, že s ním budeš v dobrým a ve zlým až do konce a dokud nás smrt nerozdělí, tak se tím vytváří nějaký pouto mezi těma dvěma lidma a to pouto je na vyšší rovině než jsou ty dva lidi, to znamená už s tím nemůžou disponovat, už na to nemůžou sáhnout. No nicméně dějou se samozřejmě věci, který můžou vst k tomu, že třeba až k tomu civilnímu rozvodu. Nicméně tam pak už nastupuje to, že protože to bylo rozvedený na té občanský rovině, ale nikoli na té rovině pouta, který mezi nima vzniklo, tak ten člověk pak nemůže uzavřít další manželství, samozřejmě dokud je ten druhý na živu. To znamená, že by se člověk musel pořádně rozmyslet a já se teda přiznám, že bych ani nechtěl nějakým způsobem fabulovat nějaký důvody, který k tomu vedou. Já myslím, že obecně ty důvody jsou celkem jasné. Může tam být nevěra, může tam být to, že si přestali rozumět, že si to dobře nerozmysleli, že někdo z nich začal třeba pít nebo se z něj stal třeba workoholik a úplně kašlala na tu rodinu. Těch důvodů může být samozřejmě spousta, ale já teda doufám, že ve svém případě nebudu muset žádný takovýhle věci řešit.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném civilním obřadem?*

Dotazovaný: Já jako právník tam rozlišuju, teda doufám jako budoucí právník (*smích*) tam rozlišuju nějaký roviny, to znamená, že civilní sňatek nebo takhle manželství obecně je i z přirozeného práva, to znamená, že se to nevztahuje, že ta nerozlučitelnost se primárně nevztahuje jenom na věřící lidi, ale je to něco co je opravdu člověku vlastní. To znamená, že i civilní sňatek je ve své podstatě nerozlučitelný, jsou tam pak určitý speciality určitý vyjimky, ale jako mělo by to tak být. No a pak je rozdíl teda samozřejmě pokud jsou ty lidi nevěřící a rozhodnou se, že uzavřou civilní sňatek, tak to beru jako že v podstatě z jejich pohledu je to jako to nejvíc k čemu se můžou zavázat, protože jestli ani jeden z nich není pokřtěný, tak oni ani nemůžou uzavřít nějaký církevní sňatek, protože jednoduše ta církev k tomu taky nemá pravomoc, protože nikdo z nich není jejím členem. No ale jiná situace potom je, pokud to jsou lidi, který jsou věřící a uzavřou jenom civilní sňatek, protože tím pádem oni uzavírají sňatek tady, ale jako ta hranice, kde oni ho můžou uzavřít je až někde tady (ukazuje rukou). To znamená, že oni uzavírají sňatek teda před státem, ale už nikoli z hlediska toho církevního práva a tam pak je už problém. Já nevím, jako může se samozřejmě stát, že jsou lidi, kteří byli pokřtěni jako malý a celý život nepraktikují, nicméně i tak, že jo, když se rozhodnou pro takové důležité životní krok, tak nějakým způsobem by měli zvážit i tady ty věci. Na druhou stranu pak zase je spousta lidí, kteří třeba jeden z nich je pokřtěný takhle mladě, ale hrozně by se chtěli brát v kostele, tak tam je taky potřeba zvážit tohle, protože ten církevní sňatek je taky zase trochu víc v tom smyslu, že jednak je to větší závazek, protože člověk to neslibuje jenom před starostou nebo před úředníkem, ale taky před Bohem. Pak taky jsou tam řečneme přísnější pravidla, ale to, co jsem ještě možná neřek a je důležité, jak jsem říkal vlastně ty dvě roviny, pokud jsou ti dva pokřtěni a chtějí uzavřít ten civilní sňatek, tak mezi nima. Nebo takhle, katolická církev chápe manželství dvou pokřtěných, jakýkoliv pokřtěných, to znamená i třeba protestantů, evangeliků, pravoslavných jako svátost, což znamená, že je to opravdu, když vzniká to pouto, tak už v tom je určitá v tom manželským souhlasu a v tom manželství je obsažená nějaká boží milost, která tomu pomáhá a tím pádem zase tohle nevyužit a spoléhat na sebe je neprozřetelný a navíc prostě takhle mezi nima to platný manželství z hlediska církevního práva vzniknout nemůže, to znamená, že tam jako je problém. Zase abych to shrnul, pokud jsou oba nevěřící, nepokřtěný je to naprosto v pořádku, je to určitě lepší než žít na hromádce. Pokud jsou dva pokřtěni, tak tam samozřejmě si myslím, že je správné církevní sňatek, at už jsou katolíci, tak prostě v katolický církvi nebo jsou evangelíci, protestanti, tak ti mají taky určitý svoje vlastní rituály, ačkoli teda z hlediska protestantů to není chápán jako svátost, nicméně jako z hlediska katolíků je to i pro ty protestanty chápán jako svátost, i když oni to tak neberou. No a samozřejmě teda pokud jsou lid věřící a chtějí uzavřít civilní sňatek, tak je to prostě málo.

Doplňující otázka: *A pokud uzavřou věřící civilní sňatek, můžou poté uzavřít ještě i církevní?*

Dotazovaný: Můžou, já si myslím, teď abych nekecal. Já si myslím, že tam je to že to nejde snad obráceně. Že když už uzavřeš církevní, tak nemůžeš už uzavřít civilním, protože by to bylo jako, dávalo by se tím najevo, že se tomu přikládá nějaká váha navíc, ale já vím, že třeba tady po pádu komunismu. V komunistický době tady byl ještě povinný civilní sňatek a to bylo někdy do myslím 1. 7. 1992 a moji rodiče se brali někdy v březnu 92, to znamená, oni museli mít ještě i povinný ten civilní. Takže měli normálně civilní a pak měli ještě církevní potom, protože tam zase bylo normálně státním právem zakázaný, aby lidi uzavírali církevní mam pocit, takže tady to samozřejmě de. I třeba pokud jedna rodina je hodně nevěřící a prostě by to nezkoušela, tak je samozřejmě

možný uzavřít nejdřív ten civilní a pak církevní, to možný je. Taky je možný potom to zpětně jaksi říkát se konvalidovat, to znamená pokud třeba byli pokřtěný jako malý uzavřeli civilní a pak prostě najednou začali mít k tomu pánu Bohu blíž a chtěli by i tady to si dát trochu do pořádku, tak je samozřejmě možný dodatečně uzavřít i ten církevní sňatek a bere se to jako tzv. extunk, to znamená s účinky vlastně k uzavření toho civilního manželství, že to manželství bylo vlastně platný. No to je jedno, to zase nechci zavalovat pojmy, ale je to vlastně, z latiny se to překládá volně jako uzdravení v kořeni. To znamená už opravdu od začátku, to je taky možný.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaný: Já si myslím, že jak z hlediska psychologického, tak z hlediska antropologického, když člověk s někým žije, tak samozřejmě může to být v rodině, když je člověk ještě nesamostatnej, ale když se pak rozhodne s někým žít, tak je to docela velká věc a samozřejmě s tím se váže dohromady taky nějaký sexuální život. Tam je taky potřeba vysvětlit, co to teda taky znamená. Ten sexuální život jako takovej znamená, že člověk vlastně svým tělem říká tomu druhému dávám se ti celej úplně bez výhrad, no ale jestli člověk nechce lhát, tak tohle může dělat stejně jenom v manželství, protože jediné tam slibuje, že se tomu druhému dává v nemoci i ve zdraví a tak dále a pokud to dělá jinak, tak si pořád nechává ty zadní vrátka a říká si, no tak co když se mi třeba začne líbit jiná nebo třeba prostě nedodělá tu školu, bude potřebovat vydělávat nebo prostě cokoliv, to je jedno. Ale není to ono, ten člověk nežije tu jednotu života v tom souladu. Nemá ten soulad mezi tím co dělá a tím jak to je ve skutečnosti, to znamená tady si myslím, že je ten zásadní problém. Dokonce i nějaký výzkumy potvrzují, že mnohem větší rozvodovost je mezi těma, který spolu žili před svatbou než mezi těma, který ne. Tady to je opravdu v člověku, to je antropologická věc a i ta mentalita je tím potom trochu dotčená, kdy ten člověk si říká, no tak co, prostě jsme spolu žili před tím papírem, kterým myslí manželství a tak jsem moh prostě odejít a teď můžu odejít taky. To znamená, zase tady se trochu ztrácí, ten prvek toho odevzdání se druhému a spíš to vede k tomu, že já si mlžu dělat co chci a není to dobrý pro soužití těch dvou lidí.

Doplňující otázka: *Takže si myslíte, že to není vyloženě dobrá zkušenost žít před manželstvím v jedné domácnosti?*

Dotazovaný: Já si myslím, že dokonce právě tím, že oni vlastně mají všechno jako by to bylo manželství akorát nejsou ochotný dát ten veřejný souhlas a veřejně teda prohlásit jo chci být tady s tím člověkem, takže nakonec nevímaj z toho subjektivního pohledu to manželství ani jako nutný. To znamená, že si myslím, že to opravdu jako problém je a myslím si, že tam nějaké přínosy moc velké nejsou, protože upřímně řečeno sžít se spolu budou mít přínos celej život. Jestli se mají rádi, tak to, jestli manželka umí dobře kuře na paprice nebo neumí, tak to není úplně nejdůležitější věc. Pak samozřejmě bejvají takový argumenty jako, tak my jako nevíme, jestli by nám to spolu v tom sexuálním životě klapalo, tak je potřeba to nějak vyzkoušet. Jestli ty dva spolu chodí a nějakým způsobem se taky cítí tělesně přitahovaný, což asi taky jo, když spolu chodí, no tak já si nemyslím, že by to neměl být nějaký zásadní problém v tomhle. Myslím si, že tam není žádný důvod, kterej by opravdu nějakým způsobem to hák generálně ospravedlňoval.

Doplňující otázka: *Mohl by jsi ještě, prosím, srovnat z pohledu výhod a nevýhod nesezdané soužití s manželstvím?*

Dotazovaný: Ty nevýhody jsem říkal. Myslím si, že tady je to hlavně u ženských, ale ty si to taky uvědomují, protože jsou možná víc citově založený, tak si taky uvědomují, že tomu druhému dávají v podstatě všechno a na druhou stranu on může taky jednou odejít. I tady ten psychologický aspekt si myslím, že tam je a může to ten vztah poznamenat. No a výhody? Já nevím, já si myslím, že tam není obsažený nic, co by bylo výhodnější oproti tomu manželství.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaný: Docela rád bych dostudoval školu (*smích*). Samozřejmě potom nějakým způsobem budu pokračovat v práci. Myslím si, že asi v té právní praxi nebo v tom právním odvětví. Konkrétněš teda se to ještě všechno uvidí, možná advokacie, ale tam teďko zase zpřísňují všechno možný, ale asi jo. Jinak co se týče kariéry a manželství, tak já si dokonce myslím, že naopak to manželství může člověka zachovat tak trochu při zdravým rozumu. Jak jsem tady nakousl tu otázku toho workoholismu, tak já jsem pracoval v největší československý advokátní kanceláři a normálně jsem tam viděl, že tam manželka chodila ukazovat tomu advokátovi dítě. Jako, že jinak ho asi neměl moc čas vidět. Ty lidi tam pracovali tak pracovali se dejme tomu od devíti, ale nezřídka tam byli třeba do půlnoci někdy i dýl, i když to nebyl úplně běžnej čas. To znamená, že tady to už není úplně sranda a nedovedu si moc představit, jak pak může takovejhle vztah fungovat, když člověk celej den není absolutně doma. Takže si myslím, že tady to člověka možná naopak vede k tomu, že si vybere nějakou práci, kde bude moc žít trochu jako člověk a trochu ho to bude brzdit před tím, aby opravdu vrhnul úplně všechno energii do té práce, protože pak ho to může taky dost dobře oddělat. Ty syndromy vyhoření a takovýhle věci není taky úplně náhodou, takže si myslím, že to naopak může člověka zachovat při zdravým rozumu.

Doplňující otázka: *Jaký máte názor na výchovu dětí a manželství?*

Dotazovaný: Myslím si, že by se děti určitě měly vychovávat v manželství. Úplně logicky, jestli že spolu mají ty dva děti, tak jsou táta a máma a mají samozřejmě právo a povinnost to dítě vychovávat. Je to ta nejpřirozenější forma jaká může být a může to poskytnout určitě to nejlepší prostředí. Samozřejmě jsou případy, kdy jeden umře a tak dál, ale v zásadě, to co je opravdu vlastní člověku a jak by to mělo být je výchova v manželství.

Dotazovaná 4 Monika – 22 let, studentka, katolička, 19. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaná: Manželství je pro mě znamená svazek muže a ženy, který je napořád a který spolu chtějí tvořit rodinu.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaná: Já si myslím, že jsou určitý skupiny lidí, který to berou stejně vážně, jako se to bralo třeba dřív a berou se. Pak jsou lidi, který to berou stejně vážně a neberou se, protože si myslí, že je to pro ně moc náročný a pak jsou lidi, který to považují za hloupost, a proto se nevdávají nebo nežení.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že má manželství nějakou důležitost pro dnešní společnost?*

Dotazovaná: Myslím si, že jo, protože je to takový základní kámen.

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaná: Protože jsem našla kluka, se kterým jsem chtěla dál být už celej život a už jsem si byla více méně jistá. Stoprocentně si člověk nemůže být nikdy, ale už jsem prostě měla v tom jasno a nedokázala jsem si představit svůj život s někým jiným. Taky, protože mě manžel požádal o ruku (*smích*). Spíš jsem nevěděla důvody, proč jako ne.

Doplňující otázka: *Co třeba nějaký vliv okolí, rodiny? Neobjevil se?*

Dotazovaná: To právě vůbec. Spíš to byl takovej náš nápad a z naší rodiny to brali spíš tak jako, že je to více méně moje věc. Že je zase vidět, že jsme spolu dlouho a že máme dobrý vztah, takže nebyli proti. Ale třeba lidi, co nás znají míň a viděli tedka kolik mi je, tak říkali něco, jako ty jsi se zbláznila, že si zkracuju mládí a takovýhle věci. Ale ty blízký lidi ty to tak hák brali v pohodě.

Doplňující otázka: *Takže třeba vliv ze strany kamarádek, že by sami už začaly vstupovat do manželství a ptaly se co vy, se neobjevil?*

Dotazovaná: Vůbec, ale zase naopak mi přijde, že když pak viděli jak to plánuju a jak je to pěkný, třeba vybírání šatů a tak, tak jsem viděla, že některý ty páry, který spolu byly dlouho to s nima trochu pohnulo. Ně, že by se neřáky už vzaly, ale začaly o tom třeba už mluvit.

Otázka č. 4: *Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?*

Dotazovaná: Konkrétně pro mě nebo tak obecně?

Tazatel: *No z obojího pohledu. Klidně to můžete i navzájem srovnat.*

Dotazovaná: No tak, výhodou je, že už mám jasno a nemusím pořád hledat něco nového. Je to takový určitý způsob jistoty. Taky tím, že jsem našla člověka, se kterým jsem spokojená, tak já vidím spíš ty výhody. Hlavně taky spolu nejsme zase tak dlouho, tak jsem zatím na ty nevýhody moc nepřišla. Ale nevýhody, spíš jsou to nároky, že teď už vidím, že všechno stojí na mě a že třeba já mam zodpovědnost i za Kubu a pak budu mít třeba zodpovědnost za děti. Když jsem třeba byla ve věku, kdy jsem byla dítě v naší rodině, tak to bylo, více méně jako, že rodiče vedou a já se tak jako jen tak vezu a to už teď nemůžu. To je spíš takový náročný.

Tazatel: *Takže se změnila ta Vaše pozice.*

Dotazovaná: Jasně, že je to zase dobrý v tom, že si můžu dělat více méně, co chci nebo, že to jde podle mě, ale už se na to nemůžu na všechno vykašlat.

Otázka č. 5: *Řekněte mi prosím, jaké jste měla očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaná: No nevím, očekávala jsem, že budem spolu bydlet a že budeme spolu šťastný. Já nevím, mě to přijde, že jsme neočekávala nic, co by se jako nestalo. Já jsem, ale zase neměla žádný speciální přehnaný očekávání, že jsme spolu chodili docela dlouho a já jsem i tak, když jsem třeba viděla jak funguje manželství mojih rodičů a manželských rodičů, tak to bylo takový normální v pohodě. Takže jsem si myslela, že to bude taky tak a ono to tak více mně je. Co jsem neočekávala, myslela jsem si, že budeme mít děti tak jako až za dlouho a my budeme mít děti už teď, tak to bylo překvapení. V červnu to bude.

Doplňující otázka: *Takže, když to vezmete takhle z pohledu vlastní rodiny, tak máte s manželstvím dobré zkušenosti?*

Dotazovaná: Právě, že máme oba dva rodiče, který jsou normálně spolu a i to funguje, takže tím pádem jsme měli i docela si myslím takový dobrý vzor.

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaná: No myslím si, že ten náš je každopádně nižší než je to teď, než je to v průměru. Nedá se podle mě říct, že by to měl udělat člověk mezi dvaceti a třiceti a pak, že je už pozdě. Ale obecně podle mě, záleží zase i třeba na pohlaví. Myslím si, že třeba u chlapů je to trochu víc, u ženských je to trochu míň a jsou i ženský, který chtějí dělat kariéru, no tak to nemůžou mít děti ve dvaceti. Takže spíš nižší, ale přesně bych to neřekla. Nemyslím si, že by bylo nějak daný, že když lidi vstupují do manželství třeba v nižším věku, že to manželství bude potom šťastnější. Myslím si, že tam je podstatná ta délka toho vztahu, kterej spolu ty dva lidi měli, ale né ten konkrétní věk.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozlučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaná: No obecně si myslím, že se lidi rozvádějí, protože si najde každé třeba nějakýho jinýho partnera a nebo, že se sobě nevěnujou a pak každé má nějaký jiný zájmy a už spolu nenajdou společnou řeč a nemusí tam být třeba ani nikdo další třetí. No pak takový extrém jako alkoholismus a drogy nebo takový ty totální trosky pak. No a co mě by vedlo? No jednak, když by se mnou už manžel nechtěl být, ale to bych se snažila třeba nějak zachránit, ale pak takový ty právě jako, že by se to už nedalo. Nějaký ten alkoholismus nebo by se mu musela totálně změnit osobnost. Takový ty běžný věci si myslím, že né. Snad by jsme to nenechali dojít tak daleko, že by jsme si už nerozuměli, to nevím co by se muselo stát, ale tady ty extrém ty určitě, když by se nedalo nic jinýho dělat, tak by jsme spolu nebyli.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném civilním obřadem?*

Dotazovaná: Naši jsou třeba civilně sezdány a funguje to dobře a manželovi rodiče jsou církevně a taky to funguje dobře. Myslím si, že když ty lidi jsou věřící, tak nemá důvod se nebrat církevně, ale když nejsou, tak je zase moc pěkný, když se pak chtějí vzít i tak jenom civilně. Ale často vidím třeba u těch lidí, co třeba jsou nevěřící, že by se chtěli vzít v kostele, že to berou jako víc vážnějc, tak si myslím, že to může tak jako působit. No nevím, těžko říct. Myslím si, že když ty lidi mají možnost, tak se maj vzít v kostele, ale když to není v jejich přesvědčení tak to zase nemá smysl. To si myslím, že je zase takový blbý, třeba kvůli fotkám nebo takhle.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že je jinak nějaký rozdíl v tom samotném pojetí manželství?*

Dotazovaná: Myslím, že to církevní, obecně ten sňatek, ta svatba, že je hezčí. Než svatba na úřadě to je takový suchý, protože pak i když tě oddává ten kněz tak ten většinou ty lidi i zná všechny a je to takový osobnější. No ono zase na druhou stranu ty civilní sňatky jsou tady já nevím padesát, šedesát let a nebo sto let třeba a oni pořád vycházejí z těch církevních. Takže v těch lidech to stejné je, ten základ podle mne stejnej akorát, že už žijou trochu jinak, takže si to chtějí vyřešit na úřadě. Ale myslím si, že ten základ je stejnej.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaná: No myslím si, že je to taková pohodlnost. Že je to pro ty lidi pohodlný, ale že si neuvědomujou, že pak ten přechod pro ně je z toho nesezdanýho soužití do manželství mnohem těžší než z toho, když spolu ty lidi jenom chodějí a pak se vezmou a hned přijdou třeba ty starosti, ale právě i ty pozitivní věci. Myslím si, že ty lidi to nedělají, proto že by byli špatný nebo já nevím co, ale že jim to prostě nedocvakne, že krátkodobě vyčerpaj všechny ty výhodný věci a pak už zůstanou jenom ty starosti a už pak nemá třeba důvod se brát.

Doplňující otázka: *Takže si myslíte, že nesezdaný soužití není dobrá zkušenost před manželstvím?*

Dotazovaná: Ono to na první pohled vypadá, ale myslím si, že právě pak přijde takový šok, že nebo né šok, ale spíš, že už nemá důvod to dál nějak posouvat. Takže si myslím, že to ve výsledku dobrý není.

Doplňující otázka: *Mohla by jste mi prosím říci, jestli to nesezdané soužití má z Vašeho pohledu nějaké vyložené výhody nebo nevýhody ve srovnání s manželstvím?*

Dotazovaná: Výhodný to může být, když by jsem byla s někým s kým nevím, jestli s ním chci zůstat. Krátkodobý výhody určitě má, protože není potřeba tolik zodpovědnosti, ale v tom dlouhodobým horizontu si myslím, že to není výhodnější. V tom dlouhodobým je pak vážně výhodnější pro ten vztah nejdřív spolu chodit a pak se vzít a pak jako všechno najednou.

Doplňující otázka: *Jak dlouho jste spolu s manželem chodili, než jste se vzali?*

Dotazovaná: Tři roky a nebydleli jsme spolu.

Otázka č. 10: Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?

Dotazovaná: Budeme mít rodinu, jak už jsem říkala. U toho bych chtěla studovat, tak nějak to rozložit. Né úplně nejintenzivnějc jak to pude, ale to si myslím, že snad dáme tak nějak dohromady. I máme takový rodiny, že nás v tom podpořej, jako že budou babičky hlídat. No a potom bych se chtěla věnovat dětem, ale né být celej život doma, ale chtěla bych to umět zkombinovat jako z části pracovat a z části být třeba v domácnosti.

Doplňující otázka: Jaký máte názor na manželství a kariéru?

Dotazovaná: Myslím si, že nejde v manželství dělat dvě hodně vysoký kariéry. Myslím, že vždycky to jde udělat tak, aby ten jeden, většinou teda asi ten manžel, mě to tak přijde přirozenější, ale neříkám, že je to jediný správný, aby dělal kariéru a ta žena, že může být, třeba jako to plánuju já, z části pracovat. Takže v tomhle to ovlivní, že není možný podle mě dělat dvě kariéry na vysoký úrovni, ale myslím si, že otázka je, jestli pro toho člověka to bude potom mít pozitivní výsledky.

Doplňující otázka: Jaký máte názor na východu dětí a manželství?

Dotazovaná: Manželství je podle mě důležitý pro výchovu dětí. Protože když já bych si mohla vybrat, aby byli naši sezdání nebo ne, tak určitě budu chtít, aby byli manželé.

Dotazovaná 5 Tereza – 23 let, studentka, katolička, 19. 2. 2015

Otázka č. 1: Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?

Dotazovaná: Pojem manželství pro mě znamená to, že dva lidi už nejsou dva lidi, ale že jsou spolu a ne jenom náč papírově, ale že jsou spolu před Bohem, že jsou prostě fakt spolu. Že už vlastně nejsou nikdy oddělitelný, že když se jednou rozhodneš, že vstoupíš do manželství, tak už prostě v něm jseš napořád, úplně napořád. Je to už tvojí součástí, tvojí identitou, zároveň ti to nebere tvojí svobodu, ale je to součástí tebe.

Otázka č. 2: Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?

Dotazovaná: Podle mě je manželství strašně jakoby devalvováno společností a degradováno na nižší úroveň, protože lidi to berou jenom tak, že chtěj nějak papírově stvrdit jakoby ten vztah. Nebo já to vnímám ve svém okolí, kdy to manželství je pro ně opravdu jen právní věc a právní úkon. Že oni teda, aby tomu dodali nějakou větší hodnotu tomu vztahu, tak si řeknou, že teda si změnej svůj rodinej stav v občance a potom samozřejmě to pro ně nese takový ty věci jako že chystaj strašně velkou svatbu a strašně se na to těšej a všem ukazujou jak jsou zamilovaný. Potom vlastně ty věci jako kvůli čemu se berou jsou právě ty právní úkony, že potom maj přístup ke svým údajům a nebo to dělaj hodně často kvůli dětem, aby vyrůstaly se stejným příjmením a aby měli pocit, že vytvářejí nějakou rodinu. Což teda né, že ji nevytvářej, vytvářej, ale přijde mi to, že je to taková nižší úroveň než třeba bylo chápáno manželství před sto lety.

Doplňující otázka: Myslíte si, že je manželství důležitý pro společnost?

Dotazovaná: Strašně, protože když potom vytvoří rodinu, tak to manželství je takovej začátek, ale potom když přijdou děti, tak vzniká rodina a to je ta nejnižší molekula, nejnižší jednotka celý společnosti, celýho státu, celýho národa. Ta nejnižší, na který se to staví, ale ta nejzákladnější. Ta úplně strašně důležitá, to je prostě to malinkatý jádro všeho a pokud nebudou potom tyhle ty malinkatý části, tak jak potom může vzniknout dobrá společnost? Je potřeba, aby tyhle ty zrníčka, ze kterých se to vlastně skládá, tak aby vznikaly a byly prostě správný.

Otázka č. 3: Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?

Dotazovaná: To, že jsem se rozhodla, že s tím člověkem, s tím manželem chci zůstat a chci s ním zůstat napořád a že už si nechci nechávat žádný zadní vrátka. Protože za A to bude vždycky neúplný, když nebudeme manželé a za B, proč bych o něm pochybovala, když jsem se jednou rozhodla, že to bude on, tak už je to rozhodlý, tak si ho chci vzít a chci s ním být na plno a né jenom náč částečně. Takže to je asi ten hlavní důvod, kterej mě k tomu vede, aby ten vztah byl fakt plnohodnotnej.

Doplňující otázka: A co vliv okolí nebo rodiny? Neobjevil se nějaký?

Dotazovaná: Nene to vůbec se žádný neobjevil. To spíš my jsme se chtělý brát dřív než kdokoliv jinej, kdo by to čekal, protože my už jsme si sebou začali být jistý. Damián si byl už jistější mnou dřív, já pozdějc, ale potom jsem nebyla z žádný strany k tomu nucena, spíš naopak ty reakce byly takový jako z dnešní doby. Takový jako – Ty už se chceš brát? A nemyslíš si, že by sis to měla ještě rozmyslet, ale já už jsem byla rozhodlá.

Doplňující otázka: Co třeba vliv ze strany kamarádek?

Dotazovaná: Né, já spíš podle mě začínám takovou tu vlnu mý generace, že lidi se berou pořád pozdějc a pozdějc, takže ve dvaadvaceti mít svatbu je docela brzo. Nebo mam teď aspoň takový pocit, že to tak je (smích). Ale tak záleží taky v mým okolí z jaký strany ty lidi jsou. Přece jenom mam kamarádky, který teďkon taky uzavíraj sňatek a maj už rodinu, třeba maj děti a tak. Pak samozřejmě zase kamarády s jiným pohledem na svět, který se třeba vůbec divěj, že někdo má ve čtyřadvaceti dítě, takže tak. Ale veskrze všechny ty reakce byly pozitivní, spíš když nějaký negativní, tak jsem za tím viděla spíš nějaký problém toho člověka. I to může být moje kamarádka a byla, ale jako že zrovna jí ty vztahy nevycházejí a nechápe v tu chvíli, proč někomu jinýmu vycházej, takže asi jenom takový negativní reakce.

Otázka č. 4: Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?

Dotazovaná: Třeba nevýhoda, se kterou se setkáváme teďkon, a kterou jsme i začaly částečně řešit, ale rozhodně to není nevýhoda, která by nás vedla k tomu, abychom to manželství neuzavřely, tak je právě taková hodně až mediálně zprofanovaná a omílaná finanční situace rodiny. Kdy my jsme si to opravdu vypočítávali a zjišťujem, že to jsou x tisíců, o který jakoby potencionálně přicházíme, kvůli tomu, že jsme uzavřeli sňatek. Kdybych já měla první dítě a byla studující samoživitelka, tak mám nárok na mateřskou. V tuhle chvíli já nebudu mít nárok na mateřskou, protože bohužel jsem v manželství a má se o mě kdo starat a vlastně nemam ještě odpracovaný roky, protože ještě studuju, což je nežádoucí, takže kdybych měla odmakany dva roky, tak budu moc mít příspěvky, takhle ne. Tak to je třeba takový to, že si člověk říká, že je škoda, že je ta společnost takhle nastavená, že nepodporuje ty rodiny. To je třeba pro mě nevýhoda manželství nebo mam vedle sebe četnou rodinu a tam je to už i nastavený tak, že vlastně matka nemá po určitým dítěti nárok na vůbec žádný peníze jako vůbec, i když to jsou její děti, tak potom manžel musí nastupovat na mateřskou a to mi opravdu potom přijde zvrácený, kdy si člověk spíš říká, že tady vlastně ten stát ani nechce podporovat vůbec rodinu. A to co jde na veřejnost jsou spíš jen takový prázdný hesla. Jediný, kdo to protlačujou jsou lidovci. Tak to je třeba taková nevýhoda.

Doplňující otázka: Když jsme u té ekonomické stránky, tak co třeba ekonomické stránky potom společného bydlení?

Dotazovaná: Jo, rozhodně. Třeba manžel předtím, než jsme se vzali a začali bydlet spolu, tak bydlel sám a vlastně ty náklady se mu skoro vůbec nezvedly. Tím, že jsem se tam přistěhovala, tak protopí pořád stejně a i energie, nájem je pořád stejnej, takže to zase jako by jo. Ale tak to je i u nesezdaných párů, který spolu taky bydlej. No a výhody manželství rozhodně vidím v tom, že já třeba osobně strašnou výhodu, kterou jsem pocítovala a strašně jsem se na ni těšila bylo to, že jsme spolu začali sdílet tu všednodennost. Že najednou už to nebylo takový, že jdeme na rande, ale už jsme spolu vážně začali

sdílet tu všednodennost, ale plnohodnotně ne tím, že je to na zkoušku. To by jsem ani nechtěla, že tak si to vyzkoušíme, abychom spolu bydleli a pak uvidíme, jestli nám to funguje. Pak by mi přišlo, že to manželství je takový jako méněcenný. Takhle to byla fakt věc, na kterou jsme se víc a víc těšili, čím víc to bylo blíž ke svatbě. Na to, že prostě už fakt budeme spolu, pořád spolu. Rozhodně i takový to, že je to jasný, že prostě všichni vědějí kolem, že my dva k sobě patříme a že jsme svoji, že jsme manželé tudyž to není něco, co by se rušilo za tejdén nebo tak.

Doplňující otázka: *Byl to tedy i takový určitý posun toho vztahu?*

Dotazovaná: No já si myslím, že potom už jakoby ten rozdíl těsně před manželstvím a těsně po něm už není takovej. I když pro mě to třeba neslo ty zvraty, že jsme se k sobě najednou nastěhovali, najednou jsme spolu právě začali bydlet, najednou já jsem si změnila příjmení, prostě všechny takovýhle ty věci. Ale to je samozřejmě spíš takový rozdíl formální. Ve vývoji toho vztahu, jó to manželství je začátek. Ten vstup do toho manželství je absolutní začátek, to není tak, že by to už bylo vybudované. To jsme teprve prorazili startovní pásku (*smích*).

Otázka č. 5: *Řekněte mi prosím, jaké jste měla očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaná: Tak třeba zase takovou tu markantní, která se pojí s tím, že jsme spolu začali bydlet byla ta, že budeme víc spolu a budeme pořád prostě spolu. Budeme spolu právě sdílet tu všednodennost, což je prostě strašně super. Naopak ty nejjednodušší věci jsou nakonec ty nejkrásnější. Jaká byla potom ta realita? No tak třeba pro mě takovej ten rozdíl byl vlastně v tom, že manžel vlastně nastoupil do jiný práce a já jsem si do té doby neuvědomovala ten svůj studentskej život, že přijdu domů a rodiče už jsou doma nebo takhle, ale že on ráno odejde a až večer se vrací. Takže ten čas mezi tím je tak třeba na to, abych pekla snídani. Taková změna té mé role v domácnosti, na kterou jsem se taky hodně těšila a jsem za ní ráda. Právě, že já už jsem nějaký ten článek, který už něco vytváří, že předtím přece jenom, když člověk bydlí doma a nebo i třeba s kamarádama nebo tak, tak pořád je to jenom takový částečný. Pořád to nějak doplňuješ a jseš vlastně pořád single, ale jakmile takhle ty dva lidi už jsou v tom manželství a bydlej spolu a žijou spolu plnohodnotně, tak vlastně ty plníš tu ledničku a ty rozhoduješ o těchle věcech a je to úplně něco novýho. Je to právě hezký kvůli tomu, že je to v tom manželství, kdyby to bylo mimo manželství v nesezdaným páru, tak je to takový jen na zkoušku něco jako demoverze. To není plnohodnotný, to je prostě demoverze (*smích*).

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaná: Já si myslím, že se to nedá určovat věkově, že každěj má svoji cestu. Pro každýho je to strašně individuální. Mezi náma právě s manželem je docela věkovej rozdíl a já vždycky z legrace říkám, že bych ho nechtěla zažít před deseti lety. Protože měl prostě jiněj způsob života a myslím si, že každěj si k tomu dospěje jako by v určitým stádiu. Něco jinýho je potom to, že lidi mají často pocit, že přijdou o nějakou svobodu, neuvědomují si vlastně, že získají spoustu nových věcí a lepších nebo ně lepších, ale prostě jiných. Snaží se to teda jakoby násilně oddalovat mi přijde v dnešní době, takže potom ještě kariéru a ještě cestování a tím vlastně oddalují ještě i to manželství i ty děti a to všechno a to mi pak přijde, že je jako špatně. Ale jinak věková náka konkrétní hranice si myslím, že není.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaná: To já si vůbec nedovedu představit, jako že absolutně ani v tom nehorším scénáři. Pro mě třeba, i když jsem věřící člověk a tyhle věci se snažím brát jinak, tak pro mě třeba je nepředstavitelná představa v současnej době, že vlastně o toho manžela přijdu. Třeba nějakým neštěstím nebo, že tady prostě nějak nebude. To je třeba pro mě věc, se kterou zatím nejsem srovnaná, protože to mi teď nejde ani si představit. Ale jinak věci, který by mohly vist k tomu, že by jsme tak nějak šli od sebe asi jedině, že by jednomu nějak úplně totálně přeskočilo. Jako, že by začal bejt třeba já nevím. Pokud by byl nemocnej, natolik, že by to bylo jasnej, tak samozřejmě ně, že člověk s ním bude i přes všechny tyhle ty věci. Dovedu si, ale představit třeba, že projdem nějakou odlukou, pokud by začal třeba mlátit děti nebo by začal nějak násilně zasahovat do našeho vztahu. Ale to by nebylo za normálního stavu přičetnosti. Nevidím žádný jiný.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném civilním obřadem?*

Dotazovaná: Já jsem zažila několik svateb, třeba i na úřadě a právě i v kostele a vždycky jsem z toho měla pocit, samozřejmě všechno je to strašně veselý a hezký, ale prostě ta svatba na úřadě je pro mě prázdna. Protože já to strašně cítuju sama na tom slibu, kterej ty manželé mezi sebou uzavírají. V tom je podle mě i ta pointa, tak strašně jednoduše skrytá. Na úřadě si prostě slibujete to, že se berete – Bereš si mě? Beru si tě. Beru si tě, bereš si mě, hotovo. Ale my s manželem, když jsme měly tu svatbu, tak to byl právě ten klasicej římskokatolicej slib, kdy my jsme se na to docela připavovali a vlastně člověk zjišťuje, že toho druhýho si beru, ale zároveň se mu odevzdávám a přijímám ho a to je vlastně jakoby ještě podstatnější než to, že si ho beru. Že já vlastně jakoby přijímám toho druhýho a se vším, úplně se vším. Prostě ve zdraví a i v nemoci, prostě se všema těmahle věcmi. Prostě budu s ním, dokud nás smrt nerozdělí a taky což je podstatný je prostě to, že budeme přijímat děti, že chceme zakládat rodinu, že se opravdu k tomuhle vyslovujeme a že ty děti budeme vychovávat. Tam je úplně jiný spojení, protože je to prostě před Bohem a má to jakoby vyšší smysl a už je to právě i to neoddělitelný manželství. To civilní už počítá s tím, že ty lidi už zase možná půjdou od sebe, což v dnešní době je víc než v skoro polovina si myslím a ten obede s tím už tak jako počítá. Tak jako jo, teď se berete a možná se za pár let budete rozvádět. Ale tady, když to jednou uzavíráš, tak to uzavíráš prostě napořád, i když je odluka, tak stejně jste pořád manželé. No a co je před Bohem to je prostě, třeba pro mě by to ani nemělo význam uzavírat civilní manželství.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaná: Mě to přijde, že se ty lidi částečně okrádaj, že je strašná škoda to zkoušet, protože některý lidi říkaj, že si to potřebujou vyzkoušet, aby potom viděli. Já jsem předtím měla i jiný kluky nebo zažila jsem i jiný vztahy s klukama, nikdy to nebylo, že by jsme spolu bydleli a plánovali už děti a pak se rozešli, ale pro mě jako samotnou to jen byla rána, že předtím s přítelem jsme chodili spolu víc jak rok a pak jsme vlastně zjistili, že to úplně není asi tak, že by jsme v tom životě byli úplně šťastný, takže jsme se rozešli. Pro mě to byla strašná rána a strašná bolest a já jsem jednou slyšela jednoho člověka to přirovnávat k tomu, že je to jak cédečko, který poškrábeš. Sice jako jo, ale potom už to má na sobě šrámy ta lidská duše a potom zase další vztahy a tak. Mě to přijde, pokud ty lidi už spolu bydlej a chtěj spolu bejt, tak to je už skoro jakojako to manželství a pak, když se rozejdou, tak je to stejný skoro jak ten rozvod. Tak není to papírově, ale prostě je to strašná rána pro toho člověka, už spolu bydleli, už spolu něco sdíleli, úplně to soužití, úplně všechno prostě. Tak je to strašná bolest a ten člověk si tím sám jakoby ubližuje. A naopak pokud ty lidi si to chtěj vyzkoušet, aby šli do toho manželství, tak já jsem v určitých věcech, když jsme spolu chodili s manželem, tak já jsem jakoby cejtila, že právě ta taletu rutinní věc a různě ty vztahy i ta intimita a tyhle ty věci, té k tomu druhýmu člověku natolik vážou, že se svobodně nejseš schopnej rozhodovat o tom, jestli ten druhěj k tobě patří nebo ne. Jinak se ti rozchází s člověkem, se kterým nebydlíš a jinak se ti rozchází s člověkem, se kterým bydlíš. Taková ta doba, která vede k tomu, že se rozhoduješ, jestli si ho vezmeš nebo ne, tak si lidi v dnešní době podle mě i tím soužitím hodně zkracujou na strašně jakoby malej časovej úsek. Takže oni ještě nejsou rozhodlý a už jdou do té fáze toho stálýho vztahu a už v tom mají bordel a sami si tím ubližujou a přijde mi to prostě škoda. My třeba s manželem jsme si taky říkali, že rok před svatbou by jsme se k sobě vlastně mohli nastěhovat, tak proč ne, on bydlí sám mě to u rodičů taky už někdy štve nebo je to takový, že jsme na sebe jako kočka se psem, tak si člověk říká, že by si to usnadnil. Pak jsem si, ale řekli, že by jsme se strašně okrádali a zbytečně ošidili, jako že si to prostě necháme na potom a je to lepší.

Doplňující otázka: *Takže si nemyslíte, že je společné soužití dobrá zkušenost před manželstvím? Většina nevěřících párů, kteří spolu před manželstvím už žili ve společné domácnosti, totiž říká, že to byla pro ně dobrá zkušenost před uzavřením sňatku.*

Dotazovaná: No tak oni toho druhého chtějí asi poznat úplně do detailu, ale mě potom přijde, že se i nemají na co těšit. Já vím jak my jsme se strašně těšili na to, jak se tam nastěhujem a už tam budem prostě bydlet spolu a už jsme to pomalu zařizovali a tak nějak pro nás to byl i ten přelom v tomhle tom. Přišlo mi to, že by to byla i strašná škoda, kdyby to tak nebylo. Zkušenost to možná pro některý lidi může být, ale já jsem to tak osobně nevnímala a myslím si, že spousta lidí to právě láká, že si to jako vyzkouší a zpětně zjišťují nebo pak si to ani nepřiznají, ale přijde mi, že pak zjišťují, že se právě zbytečně ukvapili.

Doplňující otázka: *Vy jste tedy předtím spolu nežili ve společné domácnosti?*

Dotazovaná: Ne ne, my jsme se k sobě nastěhovali těsně po svatbě.

Doplňující otázka: *Jak dlouho jste spolu byli předtím, než jste se rozhodli vzít?*

Dotazovaná: Chodili jsme spolu dva a půl roku. Vlastně rok a půl do zasnub a dva a půl roku do svatby.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaná: Jeden z největších úkolů na této planetě vidím asi to, že bych chtěla vychovat správný lidi dál tady a rovný. Takže rozhodně plánujeme rodinu a těšíme se na ní, ve dvou je nám docela smutno (*smích*). Máme teda plány právě založit rodinu. Ně hák zatím ve velkém teda, ale tak nějak postupně jak to bude a byli by jsme rádi, kdybychom se pomalu rozrůstali.

Doplňující otázka: *Takže si myslíte, že manželství je pro výchovu dětí důležité?*

Dotazovaná: Rozhodně, protože jak to dítě pomalu roste, tak se mu zvětšuje ten jeho svět a zase na začátku je formovaný tím nejmenším světem, kterej je kolem něj a jak se potom bude formovat dál, když v tom nejmenším světě kolem něj bude chaos. Jako toho chaosu ho čeká strašně moc potom v dospělosti, tak proč nevyrůstát v začátku v něčem prostě, v takovém tom prostředí, který je nejlepší pro člověka.

Doplňující otázka: *Jaký máte pohled na manželství a kariéru?*

Dotazovaná: Manželství rozhodně může být ovlivněný kariérou. Podle mě je to i takový hodně problém teď těch genderových poměrů ve společnosti, kdy se dává strašný důraz na to, aby ta žena měla stejný postavení jak muž a podobně. Mě to přijde, že v něčem to není slučitelný dohromady. Tím rozhodně neříkám, že absolutně jsem antifeministicky založená a všechno, co je trochu feministický, tak hážu do koše a chtěla bych na sebe navlíknout zástěru a jako prostě se klanit pánovi, to rozhodně ne. Ale myslím si, že přece jenom ta žena má trochu jiný postavení než muž a naopak by na to měla být hrdá, že ona je ta, která je tomu dítěti nejbližší a ta která ho vlastně jakoby v sobě nosí a pak se mu věnuje a pro to dítě je chvílemi důležitější než ten otec. Tím rozhodně nepopírám pozici otce v rodině, ta je strašně důležitá, ale je to jiný vztah je to prostě jiný pouto. Takže takový ty kariéři ženy, já nevím. Já třeba budu strašně ráda, pokud to tak bude a Pán prostě dá, tak budu mladá máma a těším se na to. Je mi i spíš trochu líto těch dětí i těch jejich maminek, který do šestřiceti jedou kariéru a pak jim nějaký doktor řekne, že vlastně na to maj už jen tři roky, tak někde splaší nějakýho chlapa a pak má dítě. To mi přijde taková trochu škoda.

Dotazovaná 6 Markéta – 23 let, studentka i pracující, bez vyznání, 19. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaná: To je docela těžká otázka. Vzhledem k tomu, že jsme se vzali, tak to pro mě bylo takový završení toho vztahu a zároveň takový vyjádření, že spolu chceme být napořád. Takový pouto.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaná: Přijde mi, že pro společnost manželství teď moc důležitý není. Co jsme se tak dozvěděli, tak většinou to bylo něco, jako vy čekáte dítě nebo budete čekat dítě. A proč se teda berete jinak? Takže mi přijde, že moc důležitý není. Ale zase na druhou stranu znám spoustu lidí, který zase říkají opak, je to takový půl na půl.

Doplňující otázka: *Co si myslíte o významu manželství pro společnost, jestli je třeba něčím pro ni přínosné nebo jakou může mít pro společnost funkci?*

Dotazovaná: Řekla bych, že na jednu stránku je to takový to, že ty lidi spolu teda jenom jsou. Že si to teda oni sami chtějí jakoby dokázat a pak jsou tam takový ty právní věci, že se hodně lidí bere, proto, že pro případ kdyby se něco stalo v nemocnici nebo, když se chce dědit. To si myslím, že je teď takový hlavní důvod nebo mi to tak aspoň přijde.

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaná: U nás to bylo ryze z lásky a porozumění, protože jsme si říkali, že když nám to vyhovuje ten vztah a jsme spolu rádi, že to prostě završíme tím, že se vezmeme a že to teda bude mít pak za sebou (*smích*) a budeme se moc soustředit na zbytek.

Doplňující otázka: *Co vaše okolí? Neobjevil se třeba nějaký vliv z rodiny nebo od kamarádů?*

Dotazovaná: Ne to vůbec ne. Naopak spíš nám to rozmlouvali. Říkali, šetřete peníze, jeďte radši někde na dovolenou.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že mohla nějak ovlivnit Váš pohled na manželství rodina?*

Dotazovaná: U mě je to teda tak, že rodiče spolu nežijou, ale nejsou rozvedení. Teda babička ta je nešťastná v manželství na druhou straně zase babička, tak to je zase takovej ten případ tý spokojený lásky. Ale spíš jsem vychovaná v tom, že ty rozvody a takový to né moc šťastný soužití, takže jsem se toho i bála do jistý míry. Ale na druhou stranu zase co vím z Honzovi strany, tam je to zase takový spíš šťastný, šťastný.

Doplňující otázka: *Co třeba vliv kamarádek?*

Dotazovaná: To vůbec nebylo. Právě se spíš hodně divily. V rodině teda totálně, protože já jsem sice jedna z nejmladších tam v té naší generaci, ale hák jsme se teda vzali a to na mě koukali spíš tak divně. No a co se týče kamarádek, taky nemam mc vdaný nebo spíš kromě tady jedný kolegyně z práce, tak ne.

Otázka č. 4: *Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?*

Dotazovaná: Už jsem se zmiñovala o těch právních věcech, tam si myslím, že jsou výhody i nevýhody teda. Záleží, jestli dojde k rozvodu. Jinak za první, vždycky můžeš šermovat s tím prstýnkem, ať dá ten dotyčný pokoj, nějaký jinej (*smích*). Přijde mi, že už nás všichni vnímaj víc jakoby tu rodinu. Když někde přijdem a řeknem jim, že jsme manželé nebo už to obecně ví, tak je to přece jenom jinej pocit, než když řekneš tohle je můj přítel. To je takový dost přechodný, ale to manžel je už takový stářejší. Vnímám spíš tu změnu postavení, že já se cejtím i líp. Jinak nevýhody? Kdyby přišlo na rozvod, tak je tam hodně nevýhod teda. Jako výměna všech dokladů a těhle věcí okolo, to mě málem zabilo, to je hrozný. Jinak asi moc nevýhod

nevímám. Možná potom při nějakým žádání o práci, nevím teda jak to přesně je, já jsem to nikdy nezažila, ale že se to manželství může možná ukázat jako nevýhoda. Přece jenom slečna, která je single je možná víc v kurzu než někdo, kdo je v manželství a ještě k tomu bude třeba čekat dítě, takže tam asi může být nějaká nevýhoda.

Otázka č. 5: *Řekněte mi prosím, jaké jste měla očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaná: No říkala jsem si, jestli se to nějak změní ten vztah nebo stav, protože my jsme teda bydleli spolu před tím, než jsme se vzali, takže to jsme všechno znali. Ale jestli se to nějak vnitřně promění a jestli teda to bude nějaký takový ještě lepší nebo já nevím. Ale v realitě mi přišlo, že se toho vlastně nic moc nezměnilo, že vlastně skoro nic až na ty doklady. No nepříjde mi moc velká změna, takže hlavně takový utvrzení toho vztahu. Jako jo, rádi si to připomínáme, jsme šťastný, ale že by to mělo nějaké větší dopad, to ne.

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaná: Já moc takhle nemám, že bych to takhle určovala, ale přijde mi, že pro nějaký to pokročení v životě jako teda třeba to dlouhodobý partnerství, nebo takhle, tak kolem těch 22 až 27 třeba zhruba je to takový na zakládání rodiny. Pro mě, já to teda beru, že jsme se chtěli nejdřív vzít a pak mít dítě, ale celkově, když to vezmu dohromady, tak mi to přijde, že tenhle věk je pořád takovej nejlepší.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaná: Tak obecně – dlhy, nevěra, neschopnost už spolu dál žít já nevím. Možná nějaká, kdyby lidi spolu nemohli žít, kdyby třeba měli pracovní závazky na různých místech, to se může stát. Pak už mě asi nic moc jiného nenapadá. No a konkrétně asi jediné, kdybychom byli opravdu nešťastný jako z jakéhokoliv důvodu. Kdybychom prostě zjistili, že spolu nejsme šťastný a trápí nás to, tak jako pak teoreticky. Spíš i z toho hlediska, že se můžeš v tom životě pak nějak posunout třeba i k jinému partnerovi a tak podobně. Ale vzhledem k tomu, že manžel řek, že se nikdy nerozvede, tak to asi nehrozí (smích). Nepočítám s tím, tak.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním obřadem?*

Dotazovaná: Já jsem nekrtěná a manžel taky ani nejsme věřící, takže jsme o svatbě v kostele nikdy neuvažovali. Já jsem byla na nějaký svatbě, která byla církevní a přišlo mi to trošičku zvláštní. Tam se hodně řešilo, že vlastně do toho ještě vstupuje ten Ježíš a takhle, což já si myslím, že takhle v tom manželství jsou takhle jen dva a že ta víra v tom nemá vůbec žádný vliv. Takže jo, pokud je ten člověk věřící, já to naprosto chápu, ale nejsem toho jakoby nějak fanda ani tomu nerozumím. Tu nerozlučitelnost třeba chápu, i když je to taky v dnešní době takový to, ale tu smlouvu s Bohem, tím že nejsem věřící, tak to moc nechápu.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaná: Nevadí mi. Přijde mi to v dnešní době hodně normální. Ale my jsme se prostě chtěli vzít. Mě je to v podstatě jedno, já bych byla schopná žít i takhle nesezdaně, ale přijde mi to jako takový akt tý nejvyšší lásky, nebo nejvyšší lásky. Je to prostě manželství. Jako nevím no.

Doplňující otázka: *A pokud by jste srovnala nesezdané soužití a manželství, našla by jste v tom porovnání například nějaké výhody a nevýhody nesezdaného soužití?*

Dotazovaná: Jako prakticky asi ne, jako když zase nejdem do nějakých těch krajních situací, tam zase samozřejmě jo. Jinak asi nevidím. Možná trošičku sociální status, že je prostě jiné. Opravdu mi přijde, z mého pohledu, že když říkáš přítel, partner, tak je to furt něco jiného, než když říkáš manžel. Ale to je jenom pak takový to, jak tě třeba potom lidi vnímají. Jinak mi to nějak rozdílný nepřijde.

Doplňující otázka: *Jak dlouho jste spolu předtím bydleli v jedné domácnosti, než jste se vzali?*

Dotazovaná: Dva roky.

Doplňující otázka: *Takže z tohoto pohledu nebyla žádná změna? Nezměnilo se nic, když jste se vzali, ale už předtím jste spolu bydleli.*

Dotazovaná: No my jsme se pak stěhovali, takže jsme spíš měnili místo. My jsme se stěhovali k mojí mamce, abychom ušetřili na vlastní, ale jinak mi ten rozdíl nepřijde.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že je dobrá zkušenost pro manželství předchozí společné bydlení?*

Dotazovaná: Jo, to si myslím, že rozhodně je. My jsme spolu začali bydlet hodně brzo a myslím si, že jsme teda za první poznali, jestli vůbec má cenu v tom vztahu být a potom, jestli je člověk schopnej vydržet v něm každodenně. Vyřešit takový ty každodenní pitomosti a problémy, takže myslím, že jo. Že to má rozhodně cenu.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaná: O dítěti mluvíme, jako v plánu ho máme, ale ještě zatím ne. Samozřejmě mi přijde, že je lepší, když to dítě vyrůstá v nějaký rodině, ale nepřijde mi tak důležitý, jestli je to manželství nebo ne. Hlavně, jestli jsou spolu a nezažívá potom třeba, co já jsem zažila v dětství, že se naši hádali a takhle. To si myslím, že by bylo lepší, kdyby byli rozvedení, no ale to je jedno. No kariéře. Já nejsem moc ambiciózní člověk, takže mě to nebrání vůbec (smích). Jinak moc těch plánů nemáme moc teď. Spíš řešíme našetření na byt.

Doplňující otázka: *Takže Vám to manželství v osobním rozvoji nijak nebrání?*

Dotazovaná: Asi ne. Ani mi nepřijde. Jako měla jsem a mám takovej pocit potom, co jsme se vzali, že stojím najednou na takovým tom, že mam vlastně najednou hotovo v tom životě (smích). Už se mi vlastně teď nic nechce a tak, ale nevím, jestli to je jenom spojený s tím manželstvím nebo ještě s věcmi ve škole a takhle, takže to si nejsem úplně jistá. Ale jinak mi to přijde, že to nijak nebrání. Že potom spíš člověk řeší byt a takovýhle věci ale to řeší i mimo.

Dotazovaný 7 Jirka – 26 let, pracuje jako dozorce, bez vyznání, 19. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaný: Manželství pro mě znamená pouto, který je nezrušitelný. Takovou pro mě osobně to znamená jistotu, že se mám kam vracet a vím, že na mě doma někdo čeká. Je to takový kotviště.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaný: Mě přijde, že dnešní společnost na manželství pohlíží jako na přežitek, jako na něco, co už je nepotřebný. Jako kdyby to byl kus papíru. Není to nic, za čím by se člověk musel honit nebo co by bylo už obvyklý. Dřív to třeba bylo obvyklý, ale dneska mi přijde, že se to otočilo, že když jsme se s manželkou vzali, tak jsme byli spíš takový podivní, že se bereme. Třeba, když vezmu vrstevníky, tak většina z nich ještě není ženatá nebo vdaná.

Doplňující otázka: *Takže se spíš divíte, že se berete?*

Dotazovaný: No no.

Doplňující otázka: *Co na to rodina? Ta neměla nějaký vliv na Vaše rozhodnutí?*

Dotazovaný: Rodina ta nás vůbec netlačila do toho, aby jsme se vzali. Sice se ani nedivil, že jsme se vzali, ale zase že by na nás tlačili to ne. Rodiče jsou takový otevřenější a liberální lidi. Spíš taky mysleli, že už se třeba ženit nebudu.

Doplňující otázka: *Co si myslíte o důležitosti manželství pro dnešní společnost?*

Doplňující otázka: Já si myslím, že je důležitý, protože rodina je taková základní jednotka a pak ty lidi jdou snáz od sebe, když nejsou svoji. Je to takový miň komplikovaný. Někdo může říkat, že ne, ale já si myslím, že je to komplikovanější. To manželství je i taková jistota a mě to přijde i divný nebejt v manželství třeba zvlášť, když by jsme pak měli děti. Sice je teď nemáme, ale doufám, že je budeme mít. Pak je to takový divný i pro ty děti, kdo je táta to, kdo je máma. Že se máma jmenuje jinak.

Doplňující otázka: *Popřemýšlejte prosím, jestli nějak Váš pohled na manželství ovlivnila rodina nebo třeba výskyt rozvodu u Vás v rodině?*

Dotazovaný: Asi mě ovlivnila, protože já jsem z rodiny, která je úplná a máma s tátou spolu žijou už třicet let. Vlastně jsou spolu ženatí třicet možná miň, ale jsou spolu hodně dlouho. No a vidím, že jim to klapě, tak mi to přišlo normální. To taky možná ovlivňuje můj pohled na to. U ostatních třeba vrstevníků mi přijde, že maj rozvedený rodiče snad všichni, takže tomu manželství tolik nevěří. Mě přišlo nebo mi to i někdo říkal, že to bere jako vyhozený prachy za svatbu. Že neví, jestli to vydrží a potom neví, jestli to není zbytečný běhat na úřadech a zařizovat svatbu.

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaný: Protože si myslím, že jsem našel ženu na celý život. My jsme spolu teda bydleli asi dva roky a tak nám to klapalo, tak jsem usoudil, že už nemá cenu čekat na nic dalšího. Je to takový utvrzení toho vztahu než spíš posunutí. Já si myslím, že ono to pak bude takový jednotvárný, toho se člověk asi nevyvaruje, ale to zase nehraje roli. Aspoň je to taková jistota, že je to stejný a já to zase nepotřebuju měnit, pořád něco podnikat a bejt v akci.

Otázka č. 4: *Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?*

Dotazovaný: Mezi výhody bych asi zařadil to, že ty lidi jsou pevně spolu. Právě jak jsem říkal ono není pak takový jako je těžší se pak rozejít. Přijde mi to takový lepší v tom, že vím, že to je moje žena a že se na ni můžu obrátit se vším, že to je i můj kamarád více méně. Spíš v tom, že беру ženu i jako kamaráda, se kterým si můžu popovídat o všem, tak to je asi ta hlavní výhoda. No a samozřejmě, že se máme rádi to jo.

Doplňující otázka: *A co třeba, pokud by jste se na ty výhody a nevýhody podíval z ekonomického pohledu?*

Dotazovaný: Já si myslím, že dneska už těch výhod moc není. Někdy sociální zvýhodnění to už není nebo já jsem teda žádný nepocítil, že bych měl třeba menší daně nebo tak. Což je právě škoda, protože by to možná ty lidi motivovalo víc, ale zase, kdyby to dělali jen kvůli tomu, to taky není ideální. Nebo jestli stát usoudil, že těch lidí, který už spolu nežijou je tolik, že to nemá cenu a je to bezvýznamný pomáhat manželským pářům.

Doplňující otázka: *Co třeba ty nevýhody, napadly by Vás nějaké?*

Dotazovaný: Možná že pro lidi, který nejsou rozhodnutí, tak že se z toho vztahu hůř utíká, ale tak to já nepocítuju, takže pro mě nevýhody asi nejsou. Spíš jako jediná taková nevýhoda byla asi a to je spíš taková organizační je zařizování těch věcí kolem svatby. Spíš ta svatba pro mě byla taková organizačně náročnější, jo pak to zařizování na úřadech bylo spíš náročnější pro manželku, protože já jsem měnil akorát občanku, ale ona vyměňovala všechny doklady. Taky finančně, já jsem myslel, že když si to vyměňuju, že to bude zdarma všechno a asi pět stovek nebo sedm.

Tazatel: *Tak to je zvláštní, že není ani žádná finanční úleva, třeba alespoň pro ten první sňatek, když do něj člověk vstupuje poprvé, to jsem myslela, že něco takového existuje.*

Dotazovaný: No nevím no.

Otázka č. 5: *Řekněte mi prosím, jaké jste měl očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaný: Já už jsem očekávání snad ani neměl, protože jak jsem už říkal jsme s ženou předtím žili dohromady, takže jsem věděl, do čeho jdu. Věděl jsem, že to asi jiný nebude. Takže si myslím, že to bylo tak stejné, že mě to nijak nezklamalo, ale ani zároveň jako nevytrhlo. Teď nechci, aby to vypadalo jako, že jsem se neženil rád, ale nebyl tam žádný velký rozdíl.

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaný: Myslím si, že tak mezi dvaceti – dvaceti pěti až třiceti pěti, že je tak ideální věk. Potom už jsou ty lidi starý mi přijde nebo potom už uzavírají druhý nebo třetí manželství. Zase ale dneska než dřív mi to přijde možná horší v tom, že ty lidi nejsou vybouřený zvlášť, když dneska většina lidí studuje na vysokých školách. Takže mají ty koničky, kde nejsou tak sladěný a nevědí, kde budou pracovat. To je pak taky blbý, že se to do toho promítá. Když už pak musí člověk počítat i s tím druhým na pevně, tak se taky hůř plánuje. Já kdybych nebyl ženatý, tak se taky můžu sebrat a můžu jet pracovat třeba do Českých Budějovic nebo Hamburku, ale teď už to jde hůř. Což je možná další nevýhoda, kterou jsem zapomněl, ale to se nechá všechno vyřešit, když člověk trochu chce.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaný: Teď si nejsem žádný vědomý žádných důvodů, ale mě napadá jediné, že by to bylo nějaký leda třeba odloučení, kdyby jeden pracoval jinde. Třeba takhle to měla babička s dědou. Děda byl námořník a pak se sem vrátil, tak se vzali, ale ještě jezdil na moře celou tu dobu a ty turnusy to nebylo, že by tam byl čtrnáct dní a pak tady tejdne, ale tam jel třeba na tři měsíce nebo na půl roku pryč. Pak byl třeba zase dýl tady, ale to odloučení bylo velký, takže toho pak nechal. Takže si myslím nějaký takový podobný důvod by tomu manželství nepřispěl. Protože ona by se žena musela nějak zařídít, což já bych zase chápal, aby se nějak zabavila a tím nemyslím teď, že by si musela hned hledat milence a takovýhle věci, který by tomu asi moc taky nepřispěly (*smích*), ale tak už by se naučila žít beze mě a já bez ní a pak, když by jsme byli spolu, tak si myslím, že by to už bylo jináč. Každý budeme navyklet na ty svoje koničky, přátele nebo jiný volnočasový aktivity a pak by jsme to podle mě blbě sladili. Pak by jsme se třeba odcizili a rozvedli nebo nerozvedli, ale žili by jsme vedle sebe jak sourozenci.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním obřadem?*

Dotazovaný: Neuvažovali jsme o svatbě v kostele. Mě osobně to nikdy divný nepřišlo, protože já jsem chodil na církevní gymnázium, takže i některý spolužáci se brali v kostele, tak mě to divný nepřijde, ale to je možná spíš z tohohle důvodu, že jsem trochu navyklet na to prostředí. Jinak si myslím, že to není nic špatného, zvlášť ono to působí tak jako velkolepějc a slavnostně.

Doplňující otázka: *Jaký máte názor na takové to celkové pojetí manželství z pohledu církve a světského?*

Dotazovaný: Já si myslím, že je to spíš takový jak to ty lidi berou. Z toho pohledu tý církve to vypadá, tak jako nerozlučitelnej, protože ten obřad jak je honosnější. To mi taky říkal kamarád, on je napůl polák. No a říkal, že tam je strašně těžký se rozvést, že za první ta svatba, když zvou do desátýho kolena příbuzný a sjede se jich tam tři sta a stojí to třeba milion nebo dva, tak potom je těžký se rozvést. Za první že jenom přes ty náklady to prostě nejde a za druhý by na ně všichni špatně koukali, že se to tam moc nedělá.

Tazatel: *No právě z toho pohledu katolíků se ty manželé už ani rozvést nemohou. Můžou se třeba pouze odloučit, ale před Bohem jsou už manželé navždy.*

Dotazovaný: No a právě třeba pak když jsou na vesnici, tak by byli vyřízený nebo by na ně koukali lidi jak na vyvrheli.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaný: Mě to nevadí, nejsem proti, však jsme spolu taky žili. Myslím si, že je to i dobrý v nějaký čas, protože podle mě je blbost vzít se a pak teprve spolu začít žít. To je taková loterie, aby jsme se vzali a po měsíci zjistili, že se štve, tak to by nebylo dobrý.

Doplňující otázka: *Takže je to taková dobrá příprava?*

Dotazovaný: Je to příprava, ale ne tak jakoby „příprava“, zase trvalý soužití desetiletý a pak s dalším partnerem to je takový nevim.

Doplňující otázka: *Mohl by jste prosím, z pohledu výhod a nevýhod, srovnat manželství a nesezdané soužití?*

Dotazovaný: Pro mě osobně to nesezdaný soužití znamená, že to nemusí být na furt. Já to vidím tak, že se ten vztah potom manželství jakoby zpevní, než nějaký výhody v oblasti režimu dne, to si myslím, že je stejný. Tam si myslím nic nezmění. To je taky otázka symbolu.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaný: Určitě to manželství ovlivní člověka třeba z pohledu tý kariéry. V rámci mé kariéry si myslím, že mě to neovlivní nebo to není takový, že bych musel nadělavat, abych měl přesčasy v práci. Ale ovlivní mě to v tom, že už asi nebudu trávit tolik času na fotbale a četbou a budu to muset rozdělit a dát ten čas rodině. Protože zas to si myslím, že je důležitý pro to manželství v tom smyslu, že to dítě pak vidí ten správný model. Že vidí, jak kooperují manželé a pak už to aplikuje třeba sám na sebe. Když vidí, že táta žije na Moravě a máma tady v Čechách s někým jiným a střídá to, tak mu to pak přijde normální.

Doplňující otázka: *Promyslete prosím, jestli manželství nějak ovlivňuje volný čas člověka?*

Dotazovaný: Tak omezi ho to v tom smyslu, že se asi bude muset vzdát některých koníčků, ale to si myslím, že je normální. Že to člověk zase nesmí vnucovat, že je to normální si myslím, že to není nijak špatný nebo tak, ale změní to.

Dotazovaná 8 Jitka – 30 let, na mateřské, katolička, 25. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaná: Nejvíce se mi na něm líbí to, že na ten život jsou dva a ne jeden, protože víc hlav víc ví. Hlavně to doplňování, protože se často vezmou protikladný povahy, ale zase jen až do jisté míry protiklady, protože kdyby byli zase úplně ve všem jiný, tak by si asi nerozuměli. Takže si myslím, že společně tak nějak dokážou ten život líp zvládnout, protože když se navzájem od sebe učí ty dva, tak si dokážou vypracovat i tu svou osobnost na maximum. Ne nejlip, protože nejlip bude až v nebi, až tam budeme dokonalý osobnosti. Ale prostě dokáže ze sebe člověk vytvořit nějakou opravdovou osobnost i díky tomu druhému. Jednoduše, že se ty dva lidi navzájem doplňují a že dokážou pracovat sami na sobě, tím pádem o to víc, když se inspiroju vzájemně. Pak taky to manželství z toho Božího hlediska, že tam nejsou jenom dva, ale i ten Bůh nám v tom může hodně pomáhat objeovat ty rozměry v životě a tak nějak nás vést. Že můžeme jít po nějaké společné cestě, která je pro nás nejlepší naplánovaná v životě. Nejlepší neznamená nejnadnější, často je to těžká cesta, ale je taková nejpřímější, taková nejmoudřejší. Dnešní doba má strašně cest, pro kterých můžeš jít, utíkat z jedny malinký cestičky na jinou nějakou úplně ho háje, ale podle mě je důležitý i držet ten správný směr ten kurz. Je to jak loď, která pluje nějakým směrem a doplňuje do cíle. Aby člověk ten život nestrávil pořád jen na nějakých ostrůvkách na moři, ale aby do toho cíle doplul, aby držel nějaký správný směr, aby ten život měl smysl. Takže to manželství si myslím, že může dát hodně tomu životu smysl, že si ty dva pomáhají na cestě do nebe, protože věřím tomu, že teď jsme opravdu jenom na cestě a v tom nebi se už budeme mít opravdu skvěle. Teď na té cestě, když jsou dva, tak si myslím, že je to lepší, aspoň pro můj život je to lepší, že jsem poznala, že jsem vhodná pro manželství. I když sem tam mě Vašek posílá do kláštera (*smích*), ale jsme prostě spolu. Rozhodli jsme se, že půjdeme spolu a budeme si za tím stát, takže je to i takový rozhodnutí, že jsme se vzali. Takže manželství je cesta, rozhodnutí, doplňování se a boj, prostě takový společný boj.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaná: Většina lidí ho chápe jenom jako instituci nebo teda ten svazek chápe jako instituci. Ale to je otázka, proč to tak je, to není jenom naše republika svět. Takže si myslím, že třeba v Africe nebo někde jinde chápou třeba to manželství jinak nebo si ho víc cení než u nás v Evropě a na západě. Jinak v té české společnosti mám pocit, že je to tak, že jsme spolu dokud mě bavíš a až se nemilujeme, až si nemáme co říct, až prostě si každé žijeme svůj život, tak pak jdeme od sebe a pak si najdeme zase někoho jinýho, jsme zase spolu dokud mě bavíš, prostě tě mám rád, dokud mi něco dáváš, pak tě vyhodím a jdu zase za někým jiným a takhle pořád dokolečka. Je to prostě jak spotřební zboží. Je to jenom takový sobecký, že prostě myslím jenom na sebe a hlavně emoční. Tahle doba je hodně o emocích a ne moc o té vůli. Teď mi emoce říkají, že teď je to prima, tak teda s tebou jsem, teď to prima není, tak už s tebou nejsem. Následně potom, nás učili vlastně na manželský přípravě nebo birmování, že je to to rozhodnutí to manželství. Prostě rozhodla jsem se s tebou jít, slíbit ti svou oddanost a já ti budu věrná, tak s tebou prostě vydržím. Pak samozřejmě jsou tam nějaký hranice, kdyby se manžel stal třeba alkoholikem a ohrožoval by mě třeba na životě a tak, tak člověk si musí přece zachovat svou důstojnost. Pak existuju v církvi i rozluky a tak.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že má manželství nějaké přínosy pro společnost?*

Dotazovaná: Myslím si, že určitě má, protože kdyby to bylo bez manželství, ať si každé dělá prostě co chce a vůbec by se neměl snažit, tak to by byl ještě větší bláznec. To už by nebyly žádný jistoty nikde tyjo. Teď i ty důsledky na ty děti ty by byly úplně zmatený ze všeho. Přece jenom to manželství a i pro ty děti dává nějakou jistotu prostě, nějaký směr, mají hodně vzor muže a ženy a každé z nich dá těm dětem něco. Jakmile, to se právě říká nebo jsou teď ty studie hodně, že je hodně homosexuálů proto, že spousta kluků vyrůstá jen s maminkou a pak jim chybí i ten chlapecký život, vzor a tak. Jsou pak přičiitlivě kluci. Myslím si, že v tom životě určitě stojí za to bojovat a že to i ty společnosti něco dává, když se ty lidi snaží na sobě pracovat a bojuju pro dobro druhýho.

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaná: Tak my jsme spolu chodili šest a půl roku, takže dlouho. Vlastně jsme pro sebe byli jako první a už jsme po půl roce věděli vnitřně, že jsme pro sebe ty pravý. Rozhodně nejdřív to byla taková ta zamilovanost ze začátku toho vztahu a pak už ta zamilovanost pomalu odcházela (smích). No teď nevím, jestli vůbec někdy je ne, tak taky sem tam, ale to už je prostě takový, člověk se musí snažit, aby tam zase ta zamilovanost přišla. Zase jsme v jiný fázi, teď jsme spolu jak na jednu táboře, vlastně spolu vychováváme ty děti a je to takový, že spolu něco vytváříme, to je fajn. Teď, ale zase zpátky k tomu tématu, měli jsme se rádi to jo a jako i z rozumu, protože jsem věděla, že Vašek mě hodně doplňuje, takže mi s ním ten život přišel takový snadnější. Takovej, že mi ukazoval rozměry jiného chápání, často jsem je nechápala teda nejprve, ale takový rozměry jiného života. Takže určitě jsem nechtěla zůstat sama. Ježíš co ještě, proč jsme se vlastně vzali? (smích)

Doplňující otázka: Co třeba nějaký vliv z okolí nebo rodiny, neobjevil se u Vás nějaký?

Dotazovaná: Ne, to my jsme se sami chtěli vzít. No a taky, protože my jsme katolíci, tak protože ten vztah má potom někdy dál pokračovat, tak my jsme se snažili i v tej tělesnosti postupně. No a vlastně to manželské spojení jsme si chtěli nechat až do manželství. Aby jsme si prostě dali nějaký dar v manželství, protože kdyby člověk s tím druhým žil sexuálně a pak se rozešli, pak si našel zase někoho jiného, tak pak už člověk zase srovnává, tam ten byl lepší nebo byl horší, takže aby jsme byli prostě ty první. Takže to jsme se snažili udržet tu předmanželskou čistotu, takže i to, že jsme potřebovali tu tělesnost, aby se posunula dál, to byla jedna z věcí taky. Pak, že spolu už začneme bydlet, tím pádem, že jsme spolu chtěli bydlet po svatbě ale prostě hlavně jsme chtěli, aby se to posunulo někdy dál ten vztah. Odejít od rodiny, osamostatnit se, mít děti. Taky to požehnání od Boha z té svatby, že dostaneme požehnání. Ono to tak prostě postupně gradovalo k té svatbě. Ale my jsme spolu chodili tak dlouho, protože jsme studovali a viděli se jen o víkendech. Kdyby jsme se viděli asi každé den, tak spolu tak dlouho nechodíme.

Doplňující otázka: Vy jste tedy spolu s manželem předtím, než jste vstoupili do manželství, nebydleli ve stejné domácnosti?

Dotazovaná: Nene ne. Ale důležitý je, že my jsme se znali fakt hodně, protože jsme o těch víkendech neleželi jen někde na posteli nebo po kavárnách a tak. My jsme společně jedna v rodině působili, jezdili na výlety a tak. Ve farnosti jsme společně vedli různé karnevaly nebo tábory, kroužky, hráli jsme spolu na kytaru. Prostě jsme se snažili být akční. Nebo jsme jeli na nějaký výlet o víkendu a byli jsme hodně taky s dalšíma přátelima. Tím, že jsme byli oba z jedné farnosti ze Svitav, tak jsme měli i ty společné přátele a nebyli jsme furt jenom spolu, tak jsme to měli takový pestrý. Pak jsem taky dvoje prázdniny byla v Anglii, manžel byl pak taky v Anglii, takže proto to vlastně trvalo takhle dlouho, než jsme se vzali. Ale jinak určitě tam ta láska byla (smích).

Otázka č. 4: Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?

Dotazovaná: Začnu nevýhodama (smích), né tak radši téma výhodama. To, že si můžeme vzájemně pomáhat, vzájemně se doplňovat. Každý vidí různé věci jinak, jinak mužskej mozek, jinak ženskej mozek, to je jedna věc. Pak taky ty povahy, každé je z absolutně jiný rodiny. Já jsem třeba z rodiny takové přírodnější a kulturnější a manžel zase z rodiny takové sedací, povídací, panelákové, takové spíš té domáctější. My jsme zase spíš takový do světa a tak. Tím pádem se to někdy hodí, protože já by jsme potom byla teď už rozlitaná třeba někde v Africe. Takhle tím, že jsme každé jiné je krásně doplňujeme. Navzájem se jeden od druhého učíme. To si myslím, že je na tom dobrý. Další výhoda je, že něco společně vytváříme, budujem. Jinak byt samozřejmě a takovýchle věci a pak samozřejmě děti a další generace. Když jsou manželský páry, který nemají děti, tak ty můžou budovat zase něco jiného, můžou si adoptovat, můžou cestovat nebo pomáhat. Prostě nějak se podílet na tom světě. Pakl si určitě myslím, že je výhoda vzájemná radost ze života. Ať už z tělesnosti nebo ze společných chvil a vzájemná útěcha a to souvisí asi s tou pomocí. Ty nevýhody potom je asi, že to není vůbec pohodlný často. Že se člověk musí snažit, aby to manželství mohlo přežít. Nemůžeš si dělat co chceš, musíš na něj brát ohledy. To si myslím, že je hlavní nevýhoda. Přemýšlím, jestli ještě nějaká, ale asi teda takhle.

Otázka č. 5: Řekněte mi prosím, jaké jste měla očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?

Dotazovaná: Určitě byl člověk takovej idealista. Moc si to nedokázal představit, jaký to bude v praxi. Taky bych řekla, že dnešní doba, je taková hodně sexuální doba. Všude na internetu nebo v těch filmech furt vidíš, jak ta tělesnost jim klape a tak. Tohle je ale taky věc, na které musí člověk pracovat, že to určitě není sranda. Není všechno hned ideální. V tomhle v těch představách asi člověka můžou hodně ovlivnit ty filmy v tom idealizování. Byla jsem idealista, ale že by to byl zase nějaký úplně šok, to se nedá říct. Znali jsme se dlouho, takže jsme tak nějak už tušili, co můžeme od toho druhého očekávat. Malý šoky přicházely leda postupně. Po manželství člověk taky hlavně začíná víc poznávat tu rodinu. Když spolu ty dva chodí, tak taky poznají tu rodinu, ale ještě ne tolik. Potom v tom manželství, když už jsou třeba děti, tak hodně jezdí za tou rodinou nebo se chodí na různé rodinné oslavy a tím pádem poznáš tu rodinu ještě víc. Pak seš ještě víc v šoku, do jaké rodiny člověk vstoupil (smích) a pak vnímáš i víc, proč se ten manžel tak chová jak se chová. Někdy jsi ráda, že je jiné než ta rodina a někdy ne.

Doplňující otázka: Co třeba nějaké představy ohledně společného bydlení, když jste se sestěhovali až po svatbě?

Dotazovaná: Tak určitě společný bydlení byla taky velká změna. My jsme se, ale hodně poznali v těch zásadních věcech předtím, věděli jsme že se k sobě hodíme, v zásadních věcech si rozumíme a máme i hodně společných zájmů a tak. Potom v té domácnosti je to už hodně o těch maličkostech. Hádáme se spíš vždycky leda o nějaký blbosti, i když my se nehádáme my vždycky spíš diskutujeme. Proto já ani neprosazuju tolik to, aby ty dva spolu před svatbou prožili společný bydlení v jedné domácnosti. Já si myslím, že by spolu měli zažít hlavně zátěžový situace. Takže spolu něco vytvářet, někde někomu pomáhat nebo spolu někdy jet. Nebo spolu prostě dlouho chodit. Jenže jak spolu člověk začne hned spát, tak stráví většinu času v posteli nebo takovejma téma radostma a nezažijou ty reálný situace. Takže se zaměřit na prostý život kolem než jen na sebe navzájem.

Otázka č. 6: Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?

Dotazovaná: To je těžký takhle říct, to záleží hodně na těch lidech. Když člověk začne brzo pracovat, tak se dřív dostane do toho reálnějšího světa dřív, ale když hodně dlouho studuje tak je to dýl. Ale z biologického hlediska, aby se i rodiče dočkali vnoučat, tak si myslím, že je ideální věk tak 25 až 35 let maximálně. Ale aby ještě stihli mít nějaký děti do těch 35 let. Takže tak asi těch 25 až 32 let. Je to těžký to říct takhle všeobecně, protože to je hodně individuální.

Otázka č. 7: Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?

Dotazovaná: Tak kdyby mě ohrožoval na životě mě nebo rodinu, tak by jsem s ním určitě nezůstávala. Nebo třeba i nějak psychicky deptal, tak by jsem šla na nějakou dobu určitě od něj. Jedna věc je, že některý ty věřící lidi to řeší tak, že když to manželství je nesnesitelný, tak prostě jdou od sebe na nějaký čas a pak se čeká, jestli se k sobě můžou vrátit. Tam je hlavně důležitý, jestli ten člověk, který má ten problém nebo oba musí chtít na sobě pracovat a měnit se a jakmile oba nechtějí něco měnit, tak to je pak zabít. Kdyby se stala nějaká taková hrozná krize, že by třeba manžel začal pít a nechtěl by se jít léčit, tak bych od něj asi šla pryč a v klidu ještě čekala a snažila se mu být věrná a čekala bych až se to změní nebo se mu snažila nějak pomoci. Pokud by na tom nechtěl pracovat a nic měnit, tak by jsme pak nemohli být spolu, kdyby nás ohrožoval na životě a byl to alkoholik. Takže důvodem by bylo asi nějaký ohrožení na životě. Podle mě je, ale chyba hlavně v tom, že ty lidi ten problém nechají v tom manželství často dojet až tak daleko, že pak už je to rovnou na rozvod. Ale chyba je v tom, že to už dřív neřeší ty problémy, který maj. Z ničeho nic se člověk

nezmění ani se nezlázní, že by se z něj stal ochlasta největšího kalibru. Takže pořád ty dva musí na tom vztahu pracovat, aby byli oba dva v tom vztahu šťastní.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném civilním obřadem?*

Dotazovaná: Když bych to měla srovnat, tak určitě je řada rozdílů. Když jsme byli na světské svatbě, tak tam se jich ptají jen, jestli do toho manželství vstupují dobrovolně. Řekli ano, ano a nic si tam neslibovali, takže tam není žádný slib, tam je prostě já vstupuju dobrovolně a konec prostě. Což člověk vlastně nemá vůbec jistotu, jestli ten druhý mu chce fakt být věrný. Kdež to v tom církevním tam se rozhoduješ, že tomu druhému budeš věrný. Ty tomu druhému věříš, že se tak rozhodl a že máš nějakou jistotu. Samozřejmě člověk se může změnit a tak a nemusí to tak dopadnout, ale chcete se prostě snažit, chcete mít aspoň nějakou jistotu, tak to je jedna věc. Pak další je, že i ten církevní slib je úplně jiný. Je to vlastně tak, že já se odevzdávám tobě, následuje jméno partnera, a přijímám tě za manžela, slibuji, že ti zachovám lásku, úctu, věrnost, že tě nikdy neopustím, že s tebou ponesu všechno dobré i zlé až do smrti a k tomu ať mi pomáhá Bůh. Takže tohle je takový velikánský slib a nejenom jo, teď jdu do manželství jako v tom civilním a konec (*smích*). To mi přijde jako škoda u toho civilního. U toho církevního v jedné písničce je, že náš Bůh stojí za naším slibem. Takže věříme, že to manželství Bůh naplánoval a že nám bude pomáhat, že to bude takový požehnaný, nevím jak bych to řekla jinak. Že to bude takový posvědčený a bude to mít větší smysl a pomůžeme si na té cestě. Bude to mít všechno nějaký význam. Je tam velký Boží příslib a tomu já věřím, že to není jen nějaká náhoda.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaná: Mám pocit, že tyhle lidi se bojí udělat to rozhodnutí. Bojí se té budoucnosti a nevěří tomu člověku. Často si to chtějí udělat takový, aby si to v budoucnu mohli udělat po svém. Asi mají strach. Já nevím, já by jsem nechtěla být v takovým svazku.

Doplňující otázka: *Kdybyste to srovnala s manželstvím, tak myslíte si, že nesezdané soužití má oproti němu třeba nějaké vyložené výhody nebo naopak nevýhody?*

Dotazovaná: No má nevýhody (*smích*). No tak výhody, tam hrajou asi velký faktor ty děti. Pokud by neměli děti, tak jo, ať od sebe třeba potom i jdou, ale zase spolu už i intimně žijou a jsou poznamenány tím druhým, už si dali kus sebe a obzvlášť v té tělesnosti. To nám ukazoval jeden manželský pár, že slepí dva papíry k sobě a pak když je odtrhneš, tak kus toho druhého papíru tam zůstane na tom jednom. Pak jdeš zase do jiného vztahu, slepíš se a zase rozlepiš a pořád dokola. To je velký závazek dát druhému to tělo, ale i samozřejmě duši. Pak když jsou do toho ještě děti a ty páry jdou od sebe, tak to je ještě větší mazec. Ty děti přece jenom ty dva hodně spojují, protože spolu něco vytváří. Ale tam je i hrozně důležitý faktor i náplň toho času těch dvou. Když jsou tatínkové od rána do večera v práci a ty maminky jsou na té mateřské s těma dětma a každý má svůj život de facto, tak to je taky špatně. Proto je důležitý žít i ve skromnosti, aby ty dva se snažili užít, aby měli na to, co potřebují k životu, ale aby byli hlavně spolu. Než aby vydělávali peníze, kupovali si hlavně věci, ale každý žil svůj život. Horší je, když už mají prostě děti a jdou pak od sebe, to už vůbec nechápu, i když jo chápu, že si nejsou pořád jistý, ale je to takový no. Když jsou mladý, chodí spolu, tak ať prostě cestujou, užívají si ty zážitky ve světě, protože čas na tu domácnost bude furt potom. Bude člověk zavřenej v té domácnosti pořád jenom chodit do práce a je potom strašně dlouho v té domácnosti. Ale to mládí je na to, využít ten svůj potenciál a makat na sobě, být ve světě, klidně i spolu s partnerem. Usadit se můžou potom. Ve světě se poznají i líp než v té domácnosti.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaná: Životní plány do budoucnosti, já je (*smích*). Já jsem totiž typ, který žije přítomností a moc neplánuje. Vím, že je to špatně a taky bych měla mít nějaký plány a sny a aspoň trochu. Mám spíš ty krátkodobější plány. Ale když začnu těma dlouhodobějšíma, tak to je určitě, abychom vychovali naše děti, aby byly připravený do života, aby nás potom opustili a našli si svoje partnery a žili svůj život a my jsme měli pěkně poklidně stáří. Chtěla by jsem, aby jsme byli i v budoucnu pořád takový aktivní, nezástát prostě sedět někde v paneláku na zadku, to bych nechtěla. Samozřejmě ne být jenom zase někde rozlitaný, abychom se taky už pak připravovali pomalu na ten odchod. Myslím si, že je důležitý a i ten čas na zklidnění na ticho a připravit se na odchod. Taky aby potom ty vnoučata a lidi kolem, se kterými jsi si vytvořili ten blízký vztah, aby nás vždycky našli. K čemu vytvářet vztahy po celým světě, když důležitá je i ta rodina a ty lidi v životě, který potkáváme. Mít prostě i takový stabilní vztahy než prostě poznat spoustu nových lidí, ale zapomenout na rodinu. To jsou tedy takový dlouhodobý cíle. Pak jsou takový různé otázky v životě. Manžel uvažuje o jáhenství, jestli v budoucnu by se jednou nestal prodaným jáhnem, ale to nevíme, to je až otázka budoucnosti. Nebo nás třeba zaujala adopce dětí nebo pěstounská péče, pomoc někomu takhle. Takže máme takovýhle věci, co by nás zaujaly. Také nás hodně láká cestování po světě a další poznávání. Nebo mě osobně by se třeba líbilo, když by jsme spolu začali chodit do nějakého tanečního klubu, protože se mi líbí taneční páry a my jsme si spolu mohli potom jednou krásně zatančit. Nebo je třeba takový další můj sen se zlepšit v něčem co mi nejde, tak na tom zapracovat, abych to potom už zvládala a pracovat na svých znalostech. To je vidět, jak rozum a intelekt je hrozně důležitý, potom třeba u těch babiček, kdy jedna, která se pořád vzdělává a něco podniká je taková fit a pořád čilá a oproti tomu stejně stará babička, která spíš řeší hlavně emoční stránku, vztahy a city a podobně, tak pak z toho pohledy ty hlavy to bylo těžší. Taky ještě jedna věc, co by jsem chtěla zmínit, jsou křesťanské kapely, který se mi líbí a mají teď celkem velký rozvoj. V kostelech teď už nebývá tolik mše svatá s varhanama, ale zpívají s kapelama a to si myslím, že je hodně dobrý. Takže mě by se hrozně líbilo, kdybychom tady, kde bydlíme, vytvořili křesťanskou kapelu časem, aby ta mše svatá byla atraktivnější. Takže tohle jsou takový nějaký věci, který mě do budoucnosti napadají.

Doplňující otázka: *Když by se vzala kariéra a manželství, myslíte si, že se tyhle dvě věci nějak navzájem ovlivňují?*

Dotazovaná: Manželství hodně ovlivňuje kariéru, protože vydělávač je hlavně chlap a ta ženská by tu kariéru neměla tolik prožívat. Někde jsem slyšela, že když chceš být například super učitelka, tak nemůžeš být dobrá manželka. Takže nejde slíhat naplno se věnovat kariéře a práci, aniž by to bylo potom zase na úkor té rodiny. Myslím si, že na prvním místě je manželství, na druhém děti a pak až ta kariéra. Až děti odejdou, tak klidně na prvním místě manželství a pak hned práce třeba. Ještě třeba v křesťanství říkáme, že na úplně prvním místě je Bůh, že když dáš Boha na první místo, tak je všechno potom na správném místě. Když zkoumáš to, co je v božím plánu pro tebe a snažíš se najít i ty chvíle zklidnění, ticha a rozjímání nebo že má člověk zajít na mši, přijmout svatě přijímání, být posilněn páнем Ježíšem, tak je Bůh prostě vede. Samozřejmě nesmí to ty věřící přehánět a klečet jenom v kostele. Protože Bůh je v lídech, takže Bůh a láska k bližnímu má být ta nejdůležitější.

Dotazovaný 9 Filip - 31 let, pracující, katolík, 25. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaný: Pro mě, pro mě osobně jo?

Tazatel: Ano, pro Vás osobně.

Dotazovaný: Tak pro mě to... můžu volnými slovy, předpokládám.

Tazatel: Ano, samozřejmě.

Dotazovaný: Pro mě manželství, řekl bych, znamená, tak nějak jako... společná cesta životem, jo, někomu, s někým, komu jsem něco slíbil. Vnímám to jako veliký, veliký závazek. Nevnímám to čistě jenom jako nějakou, řekněme majetkoprávní úpravu nějakého vztahu, jo, který se dá kdykoliv zrušit. Jo, protože ono velmi často se hovoří o takzvané manželské smlouvě a jakož to bývá v dnešní době tak každá smlouva se dá nějakým způsobem vypovědět. Jo nebo jsou tam třeba nějaké podmínky, byť třeba s určitými sankcemi, dneska když bych to převedl do právního smyslu. Ale z hlediska manželství, tak sice se svým způsobem jedná o manželskou smlouvu, ale ta má, jako bych řekl, vyšší kvalitativní charakter, to znamená, je to skutečně, pro mě osobně, nejenom ta majetkoprávní úprava, jak samozřejmě působíme my na venek vůči okolnímu světu a určadům a tak dále v rámci společného jmění manželů. Ale především jakoby veliký závazek na cestě životem, společným, jo, to znamená slíbil jsem něco někomu, od toho se ode mě něco očekává, abych minimálně plnil třeba nějaké závazky, jo, třeba typicky věrnost, že nebo zodpovědnost vůči rodině a tak dál. Tak takto stačí?

Tazatel: Ano, skvělé, děkuji.

Otázka č. 2: Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?

Dotazovaný: Já si troufám říct, že dneska většina lidí manželství vnímá tak hluboce, nechci říct jako já, ale teď je takový ten trend obecně manželství vnímat pouze, jako, většina lidí si řekne, no tak co, stejně spolu žijeme, no tak co, k čemu to vlastně je, vždyť je to jenom papír. Tak pokud to jakoby minimalizují pouze na tu majetkoprávní úpravu nějakých jako těch vztahů, tak pak je takové manželství zbytečné. Pokud to i lidé obecně budou vnímat čistě jenom jako majetkoprávní úpravu vztahů, tak to manželství jako takové je skutečně jenom k ničemu, je to naprosto zbytečné, je to jenom papír, nějaký formální úkon na úřadě. Ale to se obávám, že dnešní svět se k tomuhle, má tendenci to takhle vnímat. Takže tolik asi. Až teda na nějaké výjimky, abych je teda neházel do jednoho pytle.

Doplňující otázka: A myslíte si, že manželství je pro společnost významné?

Dotazovaný: Určitě. Já si troufám říct, že zcela zásadně je to manželství významné pro tu společnost, protože manželství je instituce nejenom společenská, ale je to instituce také rodinná, jo, to znamená, že předpokládá se, že ten kdo uzavře manželství, chce taky založit rodinu. Samozřejmě, jsou tady taky takové typy, kdy muž chce budovat kariéru, žena chce budovat kariéru, ale z hlediska společenského, protože se to od nich očekává, aby byli třeba nějak více vzati, bráni, tak je to třeba, protože svým způsobem v některých kruzích se na to slyší, tak si třeba uzavřou manželství, ale řeknou si, žádná děti ode mě nečekej. Jo a ta druhá strana řekne, jo já to vidím úplně stejně – no super, tak si rozumíme, takže uzavřeme manželství a nic víc. Takže já si troufám říct, že to je jako bych řekl, osudová, fatální záležitost společnosti, na které by ta společnost měla stavět. A v momentě, kdy přestane stavět na manželství, tak pak je to skutečně kdokoliv, kdykoliv, s kýmkoliv a pak jsou tam už takové, řekl bych, různé deformace toho manželství, deformace rodiny, jo a podobně. Takže asi tolik.

Otázka č. 3: Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?

Dotazovaný: Jo, pro mě osobně, jelikož já jsem chtěl být tři a půl roku knězem, takže já jsem se více méně připravoval na to, že holky jsou pro mě pasé, takže jsem byl rozhodnut vstoupit do kněžského semináře, katolického, kdy teda katoličtí kněží se neženou, takže skládají dobrovolný celibát, celoživotní. A načez ve čtvrtém ročníku jsem se bezhlavě zamiloval do své současné manželky a řekl jsem si, že to s tím kněžstvím nedopadne asi nějak... Pro mě to přišlo prostě jako alternativa, alternativa řekněme, spofádaného života. Když teda nemůžu být knězem, tak je naprosto logické, že si prostě najdu ženu a založím rodinu. Vlastně tak.

Otázka č. 4: Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší.

Dotazovaný: Výhody a nevýhody. Tak ono se to dá pojímat zase z různých úhlů pohledu, z různých hledisek, ale tak, zásadně bych řekl, tak je to nějaký společenský standart že, řekněme jistota, i když o tom by se dnes asi dalo vážně pochybovat. I to je dneska relativní, co je dneska jistého, téměř nic. Jinak si myslím, obrovské výhody, tak řádná zastupitelnost, právo na informace, jo, z hlediska zdravotního stavu a podobně, určitá ochrana v té společnosti, že jo, třeba zvláště v tom arabském světě, žena když prostě vstoupí do manželství, tak, tak má prostě určitý institut, kdy patří nějakému muži a všichni ostatní by to měli respektovat, takže to je i určitá ochrana té ženy nebo určitého způsobu života. Je to i řekněme projevení určité odvahy a zralosti, protože ten, kdo vstoupí do manželství, řekněme s nějakým druhým člověkem, tak tím přijímá určitou zodpovědnost nejenom za svůj život ale taky i za život té rodiny. A jsou pak i lidé, kteří třeba do manželství nejsou schopni nikdy vstoupit, protože na to třeba nemají. Třeba jsou různé duševně postižení a podobně, takže je to známka určitého zdraví. Takže řekl bych, má to výhody, i ty, že na řešení problému a vůbec na ten život není sám, může vše sdílet, i problémy toho života společně s někým. Je to otázka také finanční, ten druhý třeba může do té rodiny přinést více peněz než ten jeden, kdy třeba sám by se neuzivil, sám by si nemohl dovolit takové zázemí a podobně. A nevýhody, tak samozřejmě, je to o tom, že ten druhý do toho furt kecá (smích), že jsou věci, které si člověk zkrátka neudělá po svém, prostě to patří pod nějakou kontrolu nebo kritiku, někdy je ponorka, kdy ti dva třeba si ležou na nervy nebo se zkrátka nemůžou domluvit v něčem, v některých věcech, nemůže si třeba člověk dělat co chce, kdy chce, jak chce, protože i to trávení toho času, dřív je to takové individuální, kdy třeba má večer chuť zajít si na pivo, chuť se podívat do kina nebo chuť něco udělat večer, no a teď to už nejsem sám že, takže člověk by měl přemýšlet, co ta moje manželka, můj manžel, taky bych měl třeba s ním trávit ten společný čas, už nejsem jako jeden že, už jsme dva. No, takže tohle jsou takové ty výhody, nevýhody.

Tazatel: Určitě super, děkuji moc.

Otázka č. 5: Řekněte mi prosím, jaká jste měl očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?

Dotazovaný: Tak očekávání jsem měl velká a realita byla ještě lepší (smích).

Tazatel: A mohl byste uvést pro příklad nějaká konkrétní očekávání, pokud Vás napadají?

Dotazovaný: Očekávání, teď je otázka, jestli se dá očekávat něco od něčeho, co člověk vlastně nezná. Jsou sice dneska samozřejmě chytré knížky, různé pořady a tak dále, ale ty chvilky manželství pokud si člověk nevyzkouší na vlastní kůži, tím nemyslím to, že spolu budeme žít takzvané na psí knížku, jo, nebo takové společné soužití, já myslím manželství jako instituci. Pokud si to člověk opravdu nevyzkouší, tak neví o čem to je. A to si troufám říct. No a je to svým způsobem krok do neznáma, vždycky je to vlastně jako když člověk slíbí, řekněme někomu něco, že s ním prostě bude, tak ta očekávání jsou pouze ve světě idejí, jo myslí si, ono to asi bude takhle a takhle. No tak řekněme, očekával jsem, že spolu povedeme společnou domácnost, že spolu budeme vychovávat děti, měl jsem třeba vysoké nároky na svou manželku, kterou si jednou vezmu, kterou jsem třeba ještě neznal, než jsem, řekněme, že třeba, že nebude mluvit sprostě, že to bude slušný člověk, že bude trpělivá, hodná, přívětivá, že mimo jiné když jsem věřící, že si najdu věřící holku, nebude mluvit sprostě, nebude chodit do hospody, zkrátka vysoké nároky tam byly, třeba i z hlediska toho, že se dokáže postarat o domácnost, že bude moct něco zařídit, že bude mít řídicí proužek a řekl bych, že byla má očekávání splněna do posledního.

Tazatel: Tak to je super.

Otázka č. 6: Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?

Dotazovaný: Myslím si osobně, že vzhledem k tomu, že dneska, je spíš taková ta tendence to vnímat jako čím později, tím lépe, protože si tím můžu víc užít života sám jo, dnes je tak vůbec obecně takový trend a řekl bych, že to je veliký omyl. Dělají se takzvané rozlučky se svobodou, jakoby ten člověk něco ztrácel, a to si myslím že, ne že bych to chtěl jako shazovat, to ne, je to možná svým způsobem jako společenská tradice, možná je to vnímáno i z recese, z legrace, ale troufám si říct, že to vychází z toho mylného přesvědčení, že já něco ztrácím, a proto se musím ženit nebo vdávat co nejpozději, abych

třeba ještě mohl stihnout tohle a tamto a tak dále. A pak samozřejmě, a to se týká i založení rodiny, jo a pak se zjistí, že bohužel, už není čas jo, že dnes lidi velmi brzy zakládají rodinu, já znám lidi, co mají 34, 35 let a oni říkají, ještě mám čas, ještě nikoho nepotřebuji a tak dál, ještě jsem nepotkal tu pravou. A já si troufám říct, že těmto lidem už ujel vlak. Jsou tam taky biologické hodiny, ti lidé pak zakládají rodiny a mají veliký problém. Jednak třeba nemohou otěhotnět v tom věku, lékaři říkají první dítě do třiceti let, že po třicítce to je pozdě, je to velmi rizikové a navíc i z praktického hlediska, ti lidé třeba v 35 letech počnou dítě, tomu dítěti je dvacet a jim je pětapadesát. Oni jsou staří, unavení, nemají energii, nemají čas, už je to nebaví, jsou utahaní tím životem, takže naopak, já si troufám říct, že dneska ideální věk pro vstup do manželství je mezi 20. a 25. rokem, kdy člověk už není úplně to malý osmnáctiletý ucho, řeknu nezkušený, tím nechci nikoho snižovat, ale už má člověk něco za sebou, už kolem toho 25. roku ví, co od života chce. Takže taková ta hranice. Samozřejmě, tím nefikám, je to strašně individuální, někdo potřebuje ještě dospět a někdo nedospěje nikdy, někdo dospěje až v těch 30 letech, někdo je už třeba v 18 letech tak rozumný, že prostě by byl schopen přijmout tu zodpovědnost za svůj život a úplně s přehledem to zvládá. Je to individuální, ale můj subjektivní názor je, troufám si říct, mezi 20. a 25. rokem života, pokud se oni vezmou, žijou tak dva, tři roky v manželství spolu bez dětí aby se poznali, měli na sebe vzájemně čas a pak aby přišlo třeba to dítě. A bylo to potom rodičovství.

Otázka č. 7: Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozlučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?

Dotazovaný: Teď nevím, jak to myslíte, k rozluce církevní?

Tazatel: Vy jste uzavřeli církevní sňatek, takže nemůže být rozvod, jenom rozlučka. Takže jaké důvody by vedly ve vašem případě k rozluce?

Dotazovaný: Tak teoreticky. To jsou předem dané důvody z hlediska církevního práva. Typicky by k tomu mohlo třeba dojít, kdyby se přišlo na to, že já jsem své manželce nebo ona mě, zamlčel nebo ona zamlčela, podstatnou věc, kterou měla ta manželka vědět už před uzavřením sňatku. Jo, typicky třeba nějaká duševní porucha, ona to nevěděla a najednou se na to přišlo v manželství, nebo nějaká závislost na něčem, typické třeba rudomanie, hraní na automatech nebo něco takového. A ta manželka nebo ten manžel řekne, no ale tohle kdybych věděl, tak jsem si tě nikdy nevezl. To je pro mě tak podstatná věc, která by mě ovlivnila v mém rozhodnutí. A to jsou samozřejmě předem dané postupy, nejprve se musí rozvést civilně, občanským soudem, pak se to musí zažalovat u církevního soudu, musí se to dokazovat, pak se to táhne, potom to jde do Říma a to manželství je třeba po X letech rozloženo. A konstatuje se, jako by to manželství vůbec nevzniklo, jako od samého počátku, takže to je takový jako paradox. Takže v mém případě by to bylo asi toto: já jsem přesvědčen, že v obou případech nebo na obou stranách nic takového nebylo. My jsme spolu chodili šest a půl let, s manželkou než jsme se vzali a myslím, že jsme se poznali dostatečně, že nikdo z nás nikomu nic nezatajil, něco takového závažného, ať už to je duševní porucha nebo závislost na něčem a nebylo by to hlavně i fér vůči tomu člověku, to se nedělá. V mém případě by to byly asi tyto důvody ale o nich, o nich nevím. Pak jestli je to otázka nějaké nevěry, případně oboustranné, ani to by nebyl z hlediska církevního práva důvod pro rozvod církevní nebo pro rozlučku.

Otázka č. 8: Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním a civilním obřadem?

Dotazovaný: Určitě je rozdílné. Já jsem tedy byl na obou. Jednak na tom svém, církevním, pak samozřejmě i na tom občanském sňatku. Aniž bych to chtěl nějak snižovat, já si velmi vážím a respektuji vůli všech těch, kdo nejsou třeba praktikující věřící, a přesto vyjádří vůli v tom dnešním světě, kdy je moderní se neženit, nevdávat, vyjádří vůli s někým vstoupit do manželství, jo to je obrovská odvaha těch lidí a velmi si jich vážím. I když je to jako civilní sňatek. A problém je ten, řekl bych, že když jsem na něm byl, tak je zase důraz na tu, řekněme, třeba u církevních sňatků – já jsem na to dokonce vypracoval práci, diplomovou – Rozdíly mezi občanským a církevním sňatkem. A tam právě třeba z hlediska toho církevního je právě důraz na to hlubší pojetí manželství. Takové to, je to závazek, pozor není to pouze ta úprava majetkoprávních vztahů, není to jenom právní vztah, ale je to manželská smlouva, která něco znamená, která má i náboženský význam, duchovní význam. Ti dva si mají být vzájemnou oporou, mají být jednotou, mají přijmout děti, do toho manželství mají být kořením života, společná cesta životem, a proto je to takové rozhodnutí k lásce, to znamená, že bez lásky to rozhodnutí prostě je nereálné. A kdežto u toho občanského sňatku, tam skutečně spíš je důraz na pouze tu úpravu majetkoprávních vztahů, je to prostě jeden z typů právních jednání, dříve bych řekl právních úkonů, kdy se prostě tady provede úkon – berete si zde přítomného – ano, berete si zde přítomnou – ano, tak potvrzují, že jste uzavřeli, že jste splnili zákony, že jste splnili podmínky zákona a uzavřeli jste manželství – další. Jo, to stojí fronty, řekněme, stojí fronty na manželství v těch velkých městech, typicky Hradec Králové. To je jak na běžícím pásu – další, další, další, jo. A troufám si říct, když je tam někdo osvěcovaný, oddávající, kdo chce aspoň poukázat na tu hlubší, řekněme hlubší záležitost nebo rovinu manželství, tak aspoň mám takový nějaký proslov, aby si ti lidé uvědomili, že pozor, tady se něco děje, tady to není, jako když si půjdu koupit rohlíky do obchodu a zítra přijdu zase. Že skutečně to je něco víc, že dva uzavírají manželskou smlouvu, která nemá pouze ten majetkoprávní charakter, ale že to je fakt něco víc. Takže já se prostě obávám toho, že je takový ten trend, že jde do toho církevní právo, tak tam je to ta rovina duchovní, takový ten hlubší význam manželství, kde je to logické, kdežto u toho občanského sňatku tam je to opravdu jen na ten právní úkon. Což je takový smutný, ale bohužel to tak je. Já to tak aspoň vnímám a to jsem se o to fakt hodně zajímal.

Otázka č. 9: Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?

Dotazovaný: Jaký je můj názor na nesezdané soužití. To znamená tak zvané, jak se říká, na psí knížku. Tak řekněme je to nějaká snaha možná připodobnit se těm manželům. Je to naprosto logické vyústění vztahů mezi dvěma lidmi, kteří se mají rádi a z logiky věci chtějí spolu sdílet společné věci, jo. Je to dneska moderní trend, že jo pod heslem musíme si to přece vyzkoušet, protože nevíme, jestli se nám to pak podaří nebo nepodaří, ať víme, jestli to má smysl nebo nemá smysl spolu vstupovat do manželství. Problém je ten, že z hlediska statistického, největší rozvodovost manželství paradoxně mají ta soužití, která spolu žila před svatbou několik let takzvaně na psí knížku. Jestli se potom vůbec rozhodli vstoupit do manželství. Většina lidí si potom řeknou já ho znám nebo já ji znám, a co by to jako vyřešilo, když vstoupíme spolu do manželství, no vlastně nic, vždyť to je jenom majetkoprávní úprava vztahů, je to jen papír navíc, tak to je k ničemu. A to že je jednodušší se nebrat, protože se pak zbytečně řeší ty vztahy majetkoprávní a rozvod a to je zbytečný. Já osobně, je to můj názor, nikomu nic nevnucuju, já jsem toho velkým odpůrcem, protože v tom nevidím absolutně žádný přínos pro tu společnost, absolutně. Ti lidé, kteří takzvaně hledají štěstí, se vzájemně vyčerpají, myslím vyčerpají ne fyzicky, vyčerpají se z hlediska toho, co jeden druhému můžou nabídnout. Jo to znamená, jak se dříve říkalo, že když se vstoupí do manželství, tak ten jeden by měl do manželství něco přinést, třeba žena přinese věno, ten manžel třeba přinese to, že je pomocníkem, na cestě ve společném životě i z hlediska třeba toho, co umí, že se dokáže postarat o rodinu, dokáže tu rodinu zabezpečit, ochránit a problém je ten, že tím, když se vzájemně vyčerpají, tak, každý z nich hledá toho ideálního partnera a oni ho nemohou, bohužel, najít. Jsou s jedním partnerem, rozejdou se, jsou s druhým partnerem, rozejdou se, jsou se třetím, se čtvrtým, s pátým, šestým a ten člověk už je pak z toho ve svém životě nešťastný a dojde k tomu, že vlastně nemá smysl už takhle dál hledat, protože je to všechno o kompromisech a je to vlastně všechno stejné. Všichni muži jsou stejní, všechny ženy jsou taky stejné, že jo, takže k čemu to je. A jsou světlé výjimky, kdy prostě někdo má třeba štěstí a pak ti dva si rozumí, jak muž, tak i žena a najdou jak mezi věřícími tak i mezi i nevěřícími najdou toho ideálního a jsou šťastní. Takže těm lidem fandím, je to velké štěstí, ale většina lidí, troufnu si říct, jsou ale jako takhle nešťastní tím, že nemůžou najít toho pravého, takže já jsem spíš takový odpůrce těch nesezdaných soužití, protože v tom nevidím jakoby hodnotu, bohužel, ale to zase je můj názor, který je diskutabilní.

Tazatel: Samozřejmě. Já jsem dělala také rozhovory s nevěřícími páry a téměř všichni před tím, než vstoupili do manželství, spolu už žili v jedné domácnosti již delší dobu. Bylo zajímavé, že všichni tvrdili, že jim to přijde jako hodně dobrá zkušenost, pro následné manželství. Především z toho důvodu, že už věděli, do čeho

jdou, že si otestovali v podstatě toho svého partnera a zastávali postoj, že je to hrozně dobré. Ale právě naopak, zase všechny věřící páry říkaly, že si myslí, že to není dobré. Že se člověk ochuzuje o určitou hodnotu a o to, co patří pak již do manželství.

Dotazovaný: Já si troufou říct, že vono to je, je to asi o štěstí, pokud se někomu podaří, třeba jakoby uspět, to znamená, najdu si někoho, s kým zkusím jako žít, takzvané před manželstvím, a pak zjistíme, že jsme vzájemně kompatibilní a uzavřeme spolu manželství, tak mám pak tendenci tu zkušenost předmanželskou hodnotit velmi pozitivně, a řeknu jo, to je super, já jsem věděl, do čeho jsem šel a poznal jsem to, jo, paráda. Ale bohužel, ten kdo třeba nemá to štěstí a prodělá první vztah, druhý vztah, třetí vztah, možná i čtvrtý vztah, tak nedělá nic jiného, než se jen stěhuje z jedné domácnosti do druhé a je z toho nešťastnej. Jo, tak to jsou asi výjimky, ale to je asi věc názoru a diskuse. Já osobně bych to nikomu nedoporučoval, ale možná, že má někdo jinou zkušenost.

Tazatel: *Jistě, hraje v tom roli řada faktorů, které na to mají vliv.*

Dotazovaný: Ano.

Otázka č. 10: *Řekněte mi, prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Dotazovaný: Moje životní plány do budoucnosti. Dlouhodobý nebo krátkodobý?

Tazatel: *Klidně obojí, záleží, jak se otázka pojme, záleží na Vás.*

Dotazovaný: Jo, rozumím. Tak řekneme z hlediska věřícího člověka jednoznačně musím konstatovat ten nejvyšší cíl, nejdálčenější a řekneme pro mě nejdůležitější, to je dostat se jednou do nebe. To je asi taková touha všech křesťanů, kteří to s bohem myslí trochu vážně. Jinak ale, pokud jde o ty pozemské cíle, abych tedy nelítal pouze v oblacích, tak samozřejmě, řekneme, postarat se o rodinu tak, abychom nikdy nestrádali, řádně vychovat děti, aby to byli slušní lidé, kteří budou soběstační, aby u nás bylo, řekneme, příjemné prostředí, klima, kde je prostě pocit bezpečí, jistoty, jo, kde nejsou háčky, prostě, vážné problémy. Zkrátka abych ani já nezavdal příčinu tomu, aby se to manželství třeba nějakým způsobem narušilo, jo typicky, třeba nevěra, alkohol, drogy, já nevím, nevím, co, workoholismus dneska třeba, jo, že někdo třeba buduje kariéru a myslí si kdoví čím se nestane a pak zjistí, že se mu manželství úplně rozpadlo. Takže to je špatně, že jo. Takže to je můj velký plán prostě, být dobrým především manželem a pak zejména i otcem, jo. Z hlediska pracovního, no tak pracovat tak hák, abych dokázal zabezpečit ten můj první cíl. Jo, abych byl dobrým manželem a otcem, ty věci, co jsou dneska naprosto nezbytné.

Doplňující otázka: *Z pohledu vztahu kariéry a manželství, myslíte si, že se tyto dvě věci navzájem nějak ovlivňují?*

Dotazovaný: Určitě na sebe mají velký vliv a to zejména třeba u žen. Žena se pak vždycky rozhoduje, jestli má budovat kariéru a nebo, jestli bude matka. A teďka, kolik bude mít dětí, jo, a dneska je to vidět třeba i u operních pěvkyní nebo u těch lidí, kteří prostě mají třeba talent, jsou to ženské prostě a řekneme měli tu možnost, třeba i příležitost od nějakých agentur, prostě ta ženská se dostane třeba do filmu, do divadla a má ty ideální příležitosti, někdo s ní chce, já nevím, pracovat a ta ženská má možnost udělat díru do světa, ať už v různých oblastech, třeba umění, kultury, já nevím, třeba pěkně zpívá, hraje, jo, prostě má fakt jako přirozený dary, obrovský, obdivuhodný, tak tam se rozhoduje. Buď udělám tu kariéru, udělám díru do světa, jo, ale musím pak jako přijít na to, že třeba ve čtyřiceti, v padesáti letech, že za mnou je třeba jenom ta kariéra, nic víc. Pak třeba člověk nemá děti, jo, takže se jakoby rozhoduje. A nebo prostě budu matka a teď kolik budu mít dětí tak, aby mi ta kariéra ještě neutekla. Je to asi takový nějaký životní kompromis. Když má někdo děti a zároveň chce budovat kariéru, tak pak zjistí, že na to nemá čas, na ty děti. A musí jedno nebo druhé zanedbávat. Takže to je takový, jakoby, problematický a i to manželství samozřejmě pak hraje tu roli. Buď se teda vezmem a na děti nebudeme mít čas, když oba budeme dělat kariéru a pak musíme přijmout ten fakt, že třeba nikdy nebudeme mít vnoučata. Ta ženská stejně většinou, většina žen dospěje do toho věku, kdy řekne, já už chci dítě, jo, už je to taková přirozená touha mít dítě, že jo, jako další generace. Takže to manželství je v plné roli. Ten chlap má tu výhodu, že on nemusí rodit, že jo, to je to. Jakoby nemusí to řešit, přenechá to manželce. No, takže, takže asi tak.

Tazatel: *To byla poslední otázka. Moc Vám děkuji za ochotu a za odpovědi.*

Dotazovaný: Není zač. Já vám hrozně fandím a je to takový hezký, když děláte něco takového, to je super.

Tazatel: *Děkuji moc.*

Dotazovaný: A jestli bych tedy mohl pak poprosit, já bych měl o tu Vaši práci zájem, pokud to nebude vadit, rád bych si to přečetl.

Dotazovaný 5 Karel – 34 let, pracující, katolík, 24. 2. 2015

Otázka č. 1: *Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?*

Dotazovaný: No, tak manželství, za prvé je to, vzhledem k tomu tedy, že jsem člověk věřící, tak samozřejmě se na to dívám tímhle tím prismatem. Tak za prvé, je to svátostní spojení muže a ženy a základ rodiny, která je pro lidi, kteří se nerozhodnou žít životem celibátníka, tak je rozhodně, řekl bych, takovým hlavním, by měl být, hlavním smyslem života.

Otázka č. 2: *Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?*

Dotazovaný: No, tak takhle. Pokud se jedná o univerzální hodnotu manželství, tak ta se s dobou nemění. Nicméně, mění se ten přístup lidí, k tomuhle tomu svazku. Samozřejmě, dneska je vidět na velké rozvodovosti, že lidi to ne vždycky úplně myslej tak úplně vážně a tak úplně na furt, a byl jsem sám svědkem, lidi, kteří se chystali ke sňatku, tak říkali, no co, když to nevyjde, tak se můžeme za pár let rozvést. Takže, samozřejmě ten posun jakoby společnosti ve vnímání manželství je samozřejmě velicej a myslím si, že to, mimochodem, taky souvisí i s odklonem právě od nějakého, řekneme, religiozního, od religiozity nebo něco takového, protože dřív prostě, automaticky lidi, samozřejmě, to manželství vnímali právě v kontextu náboženské víry. Dneska je to spíš vnímán jenom jako určitý sociální institut.

Tazatel: *Děkuji.*

Otázka č. 3: *Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?*

Dotazovaný: No, tak kromě toho, co už bylo řečeno, to jest, že si myslím, že pro lidi, který se nerozhodnou žít životem celibátníka, což já tedy nejsem, tak je to takovej, nebo by měl být, takovej, hlavní náplň nebo smysl života, a hlavně samozřejmě proto, že jsem byl do své snoubenky naprosto hluboce zamilován a nejednalo se určitě jen o zamilovanost ale i o lásku jako trám.

Doplňující otázka: *Skvělé, a vnímal jste třeba i nějaký vliv ze strany rodiny, například otázky, kdy již vstoupíte do manželství?*

Dotazovaný: No tak vzhledem k tomu, že jsem se ženil poměrně v pokročilém věku, relativně, samozřejmě, nepovažuji se ještě za důchodce, ale tak samozřejmě byly takové ty otázky ze strany rodiny, směřující trochu k tomu, kdy už konečně si taky někoho najdu, protože mám dva sourozence, kteří jsou oba starší, ale oba vstoupili do manželství daleko dřív a dlouho mají už poměrně početné rodiny. Takže, samozřejmě, pochopitelně spíš v nadsázce, tak trochu si mě dobírali.

Doplňující otázka: *A ze strany vrstevníků, od těch, kteří již vstoupili do manželství?*

Dotazovaný: To ani ne. Já mám takové taktní přátele z řad vrstevníků, takže z nich si mě nikdo nedobíral.

Doplňující otázka: *A Vy jste toto nijak neřešil? Neříkal jste si, že by už byl také třeba čas do manželství vstoupit?*

Dotazovaný: Ale tak samozřejmě, že. Je ostatně i v písmu psáno, že není člověku dobře, aby byl sám. Takže pochopitelně i tu samotou jsem ne vždycky snášel úplně dobře a občas jsem byl i trochu rozesmutnělej z toho, že jsem ještě nepoznal tu pravou. Ale tak jsem jako v podvědomí tušil, že to dobře dopadne.

Otázka č. 4: *Uvažte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?*

Dotazovaný: No, tak, hlavně bych řekl, že ty nevýhody, které přináší, tím bych začal, tak jsou asi spíše čistě praktického rázu. A to je, takový ty drobný, ale spíš fakt marginální záležitosti, jo, to znamená, když vezmu takový to klišé, špatně vymačkaná tuba od zubní pasty nebo něco takového, že člověk třeba, zejména já jsem to vnímal určitým způsobem, že přeci jenom, jak člověk byl zvyklý dlouho žít třeba sám, tak má určitý návyky, který se samozřejmě trochu hůř měněj. Ale co se týče těch výhod, tak ty samozřejmě ve skrze převažujou, a kromě i těch praktických výhod, které tam jsou pochopitelně také, protože ve dvou se to samozřejmě vždycky lépe táhne, tak ty výhody jsou, řek, bych, takový jako nemateriální povahy. Je to otázka toho velice intimního společenství, které člověka nesmírným způsobem obohacuje a dává jeho životu nějaký smysl.

Doplňující otázka: *A napadají Vás třeba i nějaké konkrétní materiální výhody?*

Dotazovaný: Tak nějaké ekonomické výhody nemám zatím nějak propočtené, v domácnosti totiž přes ty ekonomické věci jako nejsem, jo. Takže samozřejmě vnímám jako takové ty hlasy, že třeba některý ty lidi říkají, že třeba z toho ekonomického hlediska, co se třeba týče třeba zapojení toho sociálního systému, tak je jakoby výhodnější pro, zejména pro tu ženu, nebo pro ten příjem potom rodině, neuzavřít sňatek, protože žena pobírá potom třeba nějaké další poplatky, jako samoživitelka. To znamená, že vlastně tímhle tím, jakoby je ta rodina trošičku znevýhodněná a myslím si, že tedy z hlediska legislativního není vůbec šťastný. Na druhou stranu, co se týče, teďka nebudu mluvit ani tak o manželství, jako spíš o společným životě, tak samozřejmě z toho ekonomického hlediska je společný život levnější než život dvou lidí ve dvou domácnostech.

Otázka č. 5: *Řekněte mi, prosím, jaké jste měl očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?*

Dotazovaný: No tak, to je vlastně dost těžký zformulovat, jaký jsem měl očekávání. No, já jsem byl hlavně dost nedočkavý, takže na ta očekávání ani nebyl vlastně moc čas. Ale samozřejmě, jako člověk se na to moc těšil, a protože tak nějak jsme se už znali docela dlouho a už si člověk říkal, no tak už je nejvyšší čas, proč už vlastně nejsmě dávno svoji. No a v současné době nejsem ničím zklamán, to znamená, nemám žádná očekávání, která by nebyla naplněna. Naopak, člověk si samozřejmě prostě časem uvědomuje, ale to si asi bude uvědomovat až do stáří, pakliže se ho dožije, tak si pořád uvědomuje nový a nový rozměry a výhody a hodnoty toho manželství.

Otázka č. 6: *Řekněte mi, prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaný: No, já teďka nechci, aby to znělo tak, že obhajuju náš věkový rozdíl s manželkou, protože jsme od sebe jedenáct let, ale myslím si, že ideální věk u žen je o něco nižší než u mužů obecně, protože my, jak známo, tak jsme ve vývoji trošičku opoždění. A navíc, samozřejmě, je to daný i určitými biologickými odlišnostmi mezi mužem a ženou. Takže si myslím, kdybych to měl tak nějak konkretizovat, tak si myslím, že holky, já nevím, tak 23, 25 let, u kluka 26, 30. Pardon, já jsem měl říct 34 (smích).

Doplňující otázka: *Myslíte si, že věk může nějak ovlivnit, jestli manželství bude šťastné?*

Dotazovaný: Já si myslím, že to není ani tak otázka věku, protože byl jsem i svědkem toho, že i čtyřicetiletí lidi se chovali jako šestnáctiletí a naopak jsem poznal spoustu lidí, kteří sotva měli maturitu a měli v hlavě hodnoty velice dobře srovnány. Takže si myslím, že hodně záleží na určitým, teďka nechci říct jako na intelektuálním základu, ale na taková životní moudrosti. A to si myslím, že je daleko důležitější, než ten věk. Samozřejmě, že mladší lidi mají spíš tendence dělat nerozvážené chyby, ale jak říkám, myslím si, že ten věk, samozřejmě může v tom nějakou roli hrát ale rozhodně ne tu hlavní.

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás, vedly k rozloučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaný: Jo, tak co se týče rozluky manželství v církevním právu, tak tam jsou poměrně jasně a přesně dané okolnosti, za nichž je možné to manželství rozloučit, a příznám se, že v církevním právu nejsem příliš dobře kováň, takže to úplně přesně nejsem schopen říct. Ale rozhodně to nemůžou být takové důvody, jako bývá velmi často u rozvodu těch manželství světských, prostě, prostě už si nerozumíme, tak se rozvedeme. Jo, tam samozřejmě ty důvody musejí být závažnější. Já tím, že to manželství vnímám jako posvátný svazek, kterej co bůh spojil, tak člověk nemá rozlučovat, tak samozřejmě na to koukám takhle. Jaké důvody rozluky by přicházely v úvahu v mém případě, no tak v podstatě bych na to i odpověděl i tak, že může se stát i třeba u toho církevního sňatku, že ty lidi prostě už zjistějí, že to fakt nejde, pak se samozřejmě nechá udělat takzvaná rozlučka od stolu a od lože, což ovšem není anulace toho manželství, je to prostě tak, že ty lidi spolu nežijou, protože si prostě lezou na nervy tak, že by se nejspíš pozabýjeli. Ale nevím, nedovedu si příliš představit, jaký důvod by v mém případě měl vst k rozloučení manželství. Nedokážu, možná, zaplat pánbu, odpovědět.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném civilním obřadem?*

Dotazovaný: Já si myslím, že tam jsou právě jakoby rozdíly v tom, jak to pojmají samotní manželé. Jo, protože ti lidi, kteří se berou v kostele, tak pokud to samozřejmě nedělají z nějakého důvodu prestižního nebo něco takového, tak většinou do toho jdou jaksí s daleko větším vědomím důsledků a prostě vážnosti celého toho aktu, zatímco ti lidi, který teda hák k tomu nemají vztah, jako myslím teď k té víře a jdou prostě do toho civilního sňatku, a teďka nechci zevšeobecňovat, samozřejmě jsou mezi nimi lidi, kteří to berou daleko, daleko vážněj, než třeba ti, co se berou v kostele, ale myslím si, že jako procentuální zastoupení mezi těmihle lidma, jich bude trochu víc který, jak už jsem naznačil, jako to berou tak, no, když to nevyjde, tak se rozvedem. A co se týče samotného toho obřadu, já jsem teda měl možnost, zažít i svatbu na úradě a musím říct, že jsem z toho měl takovej pocit, takovej trošičku lehce prázdněj, tím, že to jako nemá ten rozměr jakoby ten transcendentní, jako ten duchovní, tak prostě je to takový, mě to přišlo trochu jako maškaráda. Jak tam člověk vidí tu paní s tím velkým řetězem okolo krku a jak se ptá, jestli jsou seznámeni se svým zdravotním a majetkovým stavem a poměry, tak si člověk říká, že to jako je méně možná důstojný a že samotný ten obřad, prostě trochu svědčí o tom, že jako to manželství je halt vnímaný trochu jinak než v našem případě.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaný: Rozhodně nikoho neodsuzuju, kdo takhle žije, samozřejmě, pokud se jedná o lidi, kteří jsou věřící nebo prohlašují se za věřící a prohlašují se za součást církevní obce a tímto způsobem žijou, tak samozřejmě žijou v hříchu. Ale, jak říkám, neodsuzuju lidi, protože dnešní doba je taková, že lidi na tom nespátňuju vůbec nic špatnýho, to znamená, že oni jsou proti svému svědomí naprosto čistí, dá se říct a nijak na to nekoukám zkrz prsty. Já bych do takového soužití nešel, ani bych nebyl samozřejmě rád, kdyby v takovém soužití byli moji nejbližší, ale každej člověk má prostě svůj život a my nemáme právo ostatním lidem do života kecat.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že společné bydlení před vstupem do manželství je dobrá zkušenost?*

Dotazovaný: No, tak asi to může být dobrá zkušenost, ale nemyslím si, že je nezbytná. Protože, myslím si, že i mimo společnou domácnost se můžou ti lidé poznat natolik intenzivně, že je potom ta špatně vymačkaná tuba od pasty nepřekvapí.

Tazatel: Já jsem dělala také rozhovory s nevěřícími páry a téměř všichni před tím, než vstoupili do manželství, spolu už žili v jedné domácnosti již delší dobu. Bylo zajímavé, že všichni tvrdili, že jim to přijde jako hodně dobrá zkušenost, pro následné manželství. Především z toho důvodu, že už věděli, do čeho jdou, že si otestovali v podstatě toho svého partnera a zastávali postoj, že je to hrozně dobré. Ale právě naopak, zase všechny věřící páry říkaly, že si myslí, že to není dobré, že se člověk ochuzuje o určitou hodnotu a o to, co patří pak již do manželství.

Dotazovaný: Já si myslím, že určité praktické výhody to má a zejména pro lidi, který to manželství fakt neberou jako svátostný, tak si myslím, že to není nic proti ničemu, protože ty lidi to tak prostě neberou, mají to tak, tak přeci je prostě nemůžeme nutit s bičem v ruce, aby dodržovali ten církevní zákon, když se k církvi nehlásí, že jo.

Otázka č. 10: Řekněte mi, prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?

Dotazovaný: Děti a důchod, jestli se ho dožiju (smích). Ne, tak určitě dobře vychovat potomstvo, protože to je velice, velice zásadní věc. No a pak už dá se říct, že ten život už se v podstatě točí kolem toho potomstva a to potomstvo pak má svoje potomstvo... takže plány do budoucna nějaký velkolepý nemám, nemám potřebu slézat Mont Everest, nepotřebuji se podívat ani do Mariánského příkopu, nepotřebuji letět do vesmíru. Budu velmi spokojen, když budeme základním způsobem materiálně zajištěni a budeme žít spokojeně a šťastně, dá-li Pán Bůh.

Doplňující otázka: Pokud byste se zamyslel nad spojením manželství a kariéry, myslíte, že manželství může kariéru ovlivnit a zasáhnout do ní?

Dotazovaný: Ano, určitě může manželství ovlivnit kariéru a určitě může kariéra ovlivnit manželství. Většinou se tydlety věci asi úplně moc nekamarádi. Protože já jsem takový člověk, teď asi budu možná působit jako člověk dost málo ambiciózní, možná to tak v podstatě i je. Já si myslím, že člověk by měl dělat něco smysluplného, čím se, samozřejmě, užívá, ale myslím si, že kariéře obětovat rodině život je strašlivá chyba. Spousta lidí to samozřejmě dělá, aniž by si to třeba uvědomovala a spousta takových těch vrcholných manažerů má hodně peněz ale málo spokojenosti. Na druhou stranu zase je spousta lidí, kteří mají poměrně hluboko do kapsy a vysoko do žlabu, jak se říká, ale nežijou nijak nešťastně život. Takže, myslím si, že upřednostňovat kariéru před rodinným životem, před manželstvím, je chyba.

Doplňující otázka: Myslíte si, že manželství je důležité pro výchovu dětí?

Dotazovaný: Určitě, stoprocentně, protože to je prostě vzor. To je vzor a jak říká jedno latinské přísloví – „Verba movent, exempla trahunt“ neboli „Slova pohnou ale, ale příklady táhnou“, tak to je přesně ono. Příklad je pro výchovu dětí strašně důležitý a taky je potřeba dát těm dětem příklad, že manželství a ucelená rodina, kompletní, je velká a důležitá hodnota.

Dotazovaná 11 Jana – 25 let, studentka, bez vyznání, 27. 2. 2015

Otázka č. 1: Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?

Dotazovaná: Je to pro mě takový potvrzení toho našeho vztahu. Svazek dvou lidí, který spolu chtějí strávit zbytek života. Je to takový oficiální stvrzení, toho, že ty dva lidi k sobě patří i pro okolní svět.

Otázka č. 2: Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?

Dotazovaná: Pro většinu lidí to dneska znamená asi takový oficiální úřední stvrzení toho, že spolu dva lidi žijou. Není to dneska už moc bráný jako nějaká povinnost nutná k tomu, aby spolu ty lidi už třeba bydleli nebo měli děti. V dnešní době, kdy je hodně kladený důraz hlavně na účelnost a užitek, tak když manželství samo o sobě tomu člověku nepřináší nějaký výraznější výhody, co se týče třeba úlev na daních nebo přídatků, tak to pro ty lidi není prostě výhodný. Takový to romantický kouzlo je ve společnosti asi spíš upozadovaný a jde hlavně prostě o zisk.

Doplňující otázka: Myslíte si, že je to manželství důležité nebo něčím přínosné pro společnost?

Dotazovaná: Myslim si, že jo. Když už je člověk v tom manželství, tak je pro ty lidi už těžký se rozejít a víc se snaží řešit všechny problémy než, aby před nima radši utekli a třeba se kvůli tomu rozešli. Z pohledu výchovy dětí, je lepší, že vidí, že všichni mají stejný jméno v rodině, patří k sobě a mají daný takový budoucí vzor. Obecně si myslím, že to i posiluje vztahy mezi těma dvěma rodinami, který se tím manželstvím spojí. Rodinou nevěsty a ženicha.

Otázka č. 3: Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?

Dotazovaná: Už jsme spolu dlouho předtím chodili a žili v jedné domácnosti. Po tý době už jsem si byla jistá, že by jsem s manželem chtěla založit rodinu a být už spolu dokud to půjde. Takže takový posunutí toho vztahu zase na další úroveň, kdy tím opravdu tomu druhému dáváš najevo, že je to on s kým chceš být a jsi si tím jistá. Taky jsme chtěli, aby až budeme mít děti se narodili rovnou do už uzavřeného manželství a ne nesezdaného svazku. No a ať si každá holka říká co chce, tak si myslím, že každá se ve skrytu duše těší a chtěla by si zažít ten „svůj“ den, kdy jde hlavně jen o ní a toho partnera (smích).

Doplňující otázka: Co třeba nějaký vliv okolí? Ať už ze strany kamarádů nebo třeba rodiny?

Dotazovaná: Jak už jsme spolu dlouho chodili, tak se samozřejmě občas kamarádi a někdy i rodiče měli takový poznámky typu, kdy už do toho praštit? A podobně. Ale že by nás do něčeho tlačili nebo to bylo na popud někoho jiného to rozhodně ne.

Otázka č. 4: Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?

Dotazovaná: Já začnu třeba výhodama. Myslim si, že velká výhoda je v tom, že se v tom manželství můžu na toho druhého spolehnout. Pijde mi to takový jasnější definování toho vztahu než, kdyby jsem žila v nesezdaném partnerství. Další výhodou vidím v tom, že do domácnosti přichází dvojitý příjem a v manželství předpokládám, že budeme disponovat se společnými financema, což v nesezdaném partnerství tak dobře nejde. No a taky až budeme mít děti, tak budou mít stejné příjmení a nebudeme řešit, jestli se budou jmenovat po otci nebo po matce. A i ty děti nebudou mít zmatek v tom, ke komu patří. No a pak ty nevýhody to vidím jediné v tom, že pokud bych si potom s tím partnerem časem přestala opravdu rozumět, tak se z toho vztahu hůř odchází, hůř se ukončuje.

Otázka č. 5: Řekněte mi prosím, jaké jste měla očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?

Dotazovaná: Těšila jsem se na to, že budu mít společný příjmení s manželem. Taky na to, že když se máme rádi, tak si to vlastně oficiálně potvrdíme a budeme patřit k sobě. Jinak my jsme spolu už před manželstvím bydleli ve stejný domácnosti, takže v tomhle směru co se týče společného bydlení nebyla žádná velká změna, takže ani třeba žádný zklamání. Těšila jsem se taky hlavně potom na společnou výchovu dětí.

Otázka č. 6: Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?

Dotazovaná: Myslim si, že se nedá úplně říct, že třeba od dvaceti do třiceti pěti je ideální věk na to, aby se člověk vzal. To záleží vyloženě na těch dvou a tom jak ten svůj vztah vnímají a co od něj očekávají. Pro někoho může být vhodná doba už klidně ve dvaceti pro druhého, ale zase až po třicítce. Ale myslím si, že

je asi lepší aby předtím ty dva spolu třeba aspoň rok, dva chodili. Poznávali se, dokázali potom odhadnout, co od toho druhého čekat a jestli tím pádem je pro ně vůbec reálný, aby spolu vydrželi třeba dalších třicet let.

Otázka č. 7: Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozlučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?

Dotazovaný: Obecně asi, když to prostě mezi těma dvouma nefunguje, navzájem se odciží a už ani pro jednoho není příjemný trávit čas a společnou domácnost s tím druhým. Pak asi nevěra, když do toho vztahu zasáhne někdo další. Myslím si, že to ale spíš opakovaná. Protože když už jsi v tom manželství a já nevím, třeba se někde opiješ a něco takového špatného se stane, to pak asi hodně záleží na okolnostech, tak se to ještě dá vyřešit. Kord, jestli jsou v tom manželství už i děti, ale když by to bylo opakovaný a častý, tak by to tak dál už asi nešlo. A ty důvody pro mě osobně jsou asi stejný jako tyhle obecný. Jinak ještě leda asi, kdyby mi ten manžel začal třeba fyzicky ubližovat nebo ubližovat nějak dětem, tak to by jsem s ním už nezůstávala.

Otázka č. 8: Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním obřadem?

Dotazovaný: O církevním obřadu toho moc nevím. Ale svatba v kostele by se mi třeba líbila, ale protože nejsme ani jeden pokřtěný, tak jsme jí ani v kostel mít nemohli. Jinak si myslím, že z pohledu církve může pro někoho to manželství představovat takový větší závazek navíc i v tom smyslu, že z pohledu církve je manželství už nerozlučitelný. Kdežto civilní manželství se může nechat rozvést. Jinak si myslím, že celkově v tom pojetí manželství záleží nejvíc stejně na tom samotným člověku, jak ho on sám vnitřně vnímá a chápe a jak se v něm potom bude teda i chovat.

Otázka č. 9: Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?

Dotazovaný: Jak jsem již říkala, s manželem jsme před svatbou sami nějakou dobu žili v jedné domácnosti, takže proti němu vyloženě nic nemám. Ale pak z pohledu dětí a jejich výchovy mi přijde lepší je vychovávat už v manželství. Jinak si myslím, že je to hodně individuální a věc názoru a domluvy těch dvou. Když pro někoho manželství nemá žádný význam a nepovažuje ho za důležitý, tak si myslím, že je na jednu stranu pro něj zbytečný do něj vstupovat. Pak ať klidně žije nesezdaně než být v nuceným manželství.

Otázka č. 10: Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?

Dotazovaný: Tenhle rok budu končit ve škole, tak by jsem chtěla samozřejmě najít po tom dobrou práci, která by mě bavila a nějak naplňovala. Pak si zrovna teď s manželem hledáme nový byt, tak to je teď to hlavní, co momentálně řešíme. Jinak bych v budoucnu rozhodně chtěla děti, takže potom společně s tím manželem bych chtěla dětem dát dobrý zázemí a výchovu do života. Ale zatím tomu necháváme takový volný průběh, takže by jsem mezi tím třeba klidně i cestovala a poznávala svět, dokud člověk může a není pak uvázaný na jednom místě prací a těma dětma, se kterýma už to jde přece jen složitě.

Doplňující otázka: Jak vnímáte vztah mezi manželstvím a kariérou?

Dotazovaný: Tak určitě se navzájem ovlivňují. Myslím si, že se nejde naplno věnovat kariéře a zároveň naplno rodině. Vždycky se jedno musí částečně odbejt. To zase záleží na preferencích toho člověka, čemu se v tom svým životě chce hlavně věnovat. Já osobně by jsem chtěla mít ještě před tím, než budu mít děti aslepoň ucházející pracovní pozici, abych se po mateřský měla zase kam vrátit, takovou jistotu. Jinak bych taky nechtěla, aby třeba manžel pracoval od rána do večera a děti viděl jen těsně před spaním a ani by nějak nepomáhal s výchovou. Určitě jde skloubit dohromady kariéra a manželství, ale chce to hodně kompromisů a dobrý organizace a hlavně komunikace a dohody mezi těma partnerama.

Dotazovaný 12 Matěj – 28 let, pracující, bez vyznání, 27. 2. 2015

Otázka č. 1: Řekněte mi prosím, co pro Vás znamená pojem manželství?

Dotazovaný: Tak je to instituce. Má nějaký oficiální status, který dává lidem vědět, jak na tom pár je. A pro lidi, kteří do něj vstupují, to dává nějaký ekonomický a společenský výhody. Ekonomický, daně, příspěvky. Společenský - pozitivnější přístup lidí, manželský páry se pořád mezi sebou shází. Manželka mě bere na ochutnávání vína s kamaráda. To jsme předtím nedělali.

Otázka č. 2: Řekněte mi prosím, co, podle Vás, znamená manželství v současné společnosti?

Dotazovaný: Dneska k tomu lidé určitě přistupují volně. Viz televize ale i kamarádi. Když jsem byl mladší, tak to pro mě neznamenal nic. Teď už se na to koukám trochu jinak. Člověk tím ten vztah jakoby ocení. Ale pořád se na to koukám přece jenom jako na papír než nějaký status. A takhle na to asi kouká většina lidí, kamarádů. Většinou se vezmou, že spolu chodí dlouhou dobu. Ale tak to zase může vycházet z toho, že takové lidi znám. Žijeme v Praze. Je to tu jiné než na Morava, Vysočině.

Doplňující otázka: Myslíte si, že je manželství nějak přínosné nebo důležité pro dnešní společnost?

Dotazovaný: Těžko říct. Respektivě těžko říct, jak by to vypadalo bez něj. Zase, já jsem mladý a koukám se na to jinak. Je mi všechno víceméně jedno. Takový ten liberální náhled. Každopádně si myslím, že by se manželství mělo jako instituce zachovat, propagovat a hlavně zvýhodnovat. Když to řeknu odborně, tak pro společnost je dobrá stabilita a to manželství určitě poskytuje. A ta stabilita je samozřejmě důležitá pro výchovu dětí. Je to takové uklidnění vztahu. I když těch padesát na padesát na to moc nevypadá. Ale těch padesát spolu vydrží. Kdo ví, jak to bylo před sto lety. Třeba to bylo taky padesát na padesát, akorát že ta druhá padesátka celý život trpěla.

Otázka č. 3: Řekněte mi, prosím, jaké důvody právě Vás konkrétně, vedly k uzavření manželství?

Dotazovaný: Jsme spolu deset let. Chtěli jsme tomu dát tu oficialitu. A jak jsem říkal. Ocenil si to pro sebe. Ale zase už jsme se chtěli vzít rok předtím. Pak jsme na to nějak "zapomněli". Lidi se nás taky na to začali ptát, tak nás to jakoby štkalo trochu. Říkali jsme si, aspoň se nás už nebudou ptát. Pak už jsme si jen řekli, že ty ekonomický „supervýhody“ se taky hodí. A do budoucna kvůli dětem. To je asi tak všechno.

Doplňující otázka: Takže se objevil vliv okolí, kamarádů a co třeba vliv rodiny? Ty se vás neptali, kdy se už konečně vezmete, když jste už tak dlouho spolu?

Dotazovaný: Rodina a kamarádi, blízký kamarádi se právě neptali. Věděli, jak na tom jsme, jak o tom uvažujeme. Když jsme to oznámili, tak samozřejmě všichni řekli, že už byl čas no. Spíš lidi, se kterýma se tolik nevidáme se ptali. Rodiče manželky se občas zeptali. Ale tak možná proto, že máma je lehká katolička

Otázka č. 4: Uvažujte prosím, jaké výhody a nevýhody, podle Vás, manželství přináší?

Dotazovaný: To, že nevím, jak na tuhle otázku úplně odpovědět je asi sama o sobě odpověď, ne? Mám z manželství dobrý pocit. To je výhoda. Manželství jsem chtěl kvůli dětem, které plánujeme, tak aby měli to prostředí. Nevýhody žádné nejsou. Ty asi nastávají, když se něco nepovede.

Otázka č. 5: Řekněte mi prosím, jaké jste měl očekávání od společného manželského života před jeho uzavřením a jaká byla skutečnost po uzavření sňatku?

Dotazovaný: Jelikož jsme spolu teď už deset let. Tři roky svoji, tak se nic nezměnilo a nic jsme neočekávali. Jediná změna je, že koukáme, jestli nemůžeme mít z manželství nějakou výhodu. Třeba při hypotéce a tak.

Otázka č. 6: *Řekněte mi prosím, jaký věk je podle Vás ideální pro vstup do manželství?*

Dotazovaný: Jo, to nevím. To podle mě nezáleží na věku. Teda beru v potaz, že se člověk veme po 18 samozřejmě. A podle mě je člověk "zdravě" dospělý až tak ve 25. Takže nějak tak. Když to vezmu z pohledu na sebe, když koukám zpět, do té doby jsem dělal pořád nějaký kraviny. Ted už to není tak hrozný. No a pak to záleží na tom druhém, partnerovi, a společenských, ekonomických podmínkách. Ale to se asi dá všechno shrnout pod pojem "partnerský prostředí".

Otázka č. 7: *Řekněte mi prosím, jaké důvody obecně by, dle Vás vedly k rozlučení manželství a jaké konkrétně ve Vašem případě?*

Dotazovaný: Když budu morbidní, smrt. Nevím. Že se přestaneme mít rádi. To je tak asi jediný. Nebo když by se objevil někdo třetí, kdo by to manželství narušoval, ale to by zase záleželo hrozně na situaci, jak vážný by to bylo a jak by jsme to vyřešili. Jinak pak asi mě napadá už jen to, že by se manželka úplně změnila, přestala se potom třeba starat o domácnost a děti nebo něco takového, ale to si myslím, že je krajně nepravděpodobný.

Otázka č. 8: *Co si myslíte o manželství uzavřeném církevním obřadem?*

Dotazovaný: My jsme byli na radnici. V kostele to bylo drahé, ale to jsme chtěli spíše kvůli prostředí. Věřící nejsme. Takže na to asi nedokážu pořádně odpovědět. Chápu, že věřící církevní obřad podstoupí a určitě to pro ně znamená víc. Je to pro ně instituce a závazek najednou. A asi jim to trochu závidím.

Otázka č. 9: *Jaký je Váš názor na nesezdané soužití?*

Dotazovaný: Osm roků jsme ho provozovali. Pro mě je to normální. Asi záleží na každém, jaký je pro něj časový limit. Pro nás to bylo těch osm let. Proč, to nevím. Asi bych se díval divně na někoho, kdo je spolu dvacet let bez prstenu, ale nevím. Pro někoho to může být normální stav. Každý pro to má své důvody. Je to jeho právo. Divně bych se díval na nesezdaný s dítětem, ale to je zase můj pohled. A určitě bych mu do toho nekecal.

Doplňující otázka: *Myslíte si, že je dobrá zkušenost, žít před manželstvím s partnerem v jedné domácnosti?*

Dotazovaný: Určitě. Nevidím důvod se brát, pokud spolu člověk nějakou dobu nežije. Asi jsme se mohli vzít po pěti letech, ale dřív bych to neviděl. Člověk to musí vyzkoušet. Bylo by mi škoda plýtvat manželství, když si někoho hned vezmu a za dva roky se rozvedu. Ten limit je zase individuální, ale určitě bych do toho nespěchal. Ztratilo by to pro mě pak tu auru ocenění.

Otázka č. 10: *Řekněte mi prosím, jaké jsou Vaše životní plány do budoucnosti?*

Doplňující otázka: Naše plány jsou žít spokojeně spolu. Jinak nevím, teď třeba zrovna hledáme byt. Pak v budoucnu by jsme určitě někdy chtěly děti. Zatím na to, ale netlačíme. Dál třeba až v hodně vzdálené budoucnosti někým vycestovat a trochu poznat svět, ale to je už hodně výhledový. Jinak teď asi víc nic.

Doplňující otázka: *Jak vnímáte vztah mezi manželstvím a kariérou?*

Dotazovaný: Kariéru manželství určitě ovlivnit může. Já si asi víceméně nemůžu dovolit ukončit práci po osmi letech, abych třeba šel místo manželky na mateřskou, když jsem se trochu vypracoval. Člověk musí samozřejmě nějak rodinu materiálně zajistit, ale zase si myslím, že by se to i s tou honbou za kariérou nemělo přehánět. Rodina a čas s ní strávenej je taky hodně důležitý a nechci nikdy dopadnou tak, že budu táta, kterého budou děti znát jen z toho, že se ráno mihle v koupelně a večer u večeře a jinak jim bude kupovat leda drahý dárky jako náhražku času, který s nima nestrávil. Žena dělá sociální pracovníci, tak by bylo pro nás z finančního pohledu jednodušší, když by na mateřskou šla ona. Jak ale člověk pojme kariéru a manželství zase záleží hlavně individuálně na tom člověku a jeho prioritách.